

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ
СЕКТОР ЗА РУРАЛНИ РАЗВОЈ
Управљачко тело

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ О СПРОВОЂЕЊУ
ИПАРД II ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОД 2018 – 2019

Београд, јун 2020

Садржај

РЕЗИМЕ	9
УВОД	11
1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА	13
1.1 Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима	13
1.2 Становништво	16
1.3 Пољопривредна политика и политика руралног развоја	16
1.3.1 Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима.....	17
1.3.2 Правни и институционални оквир.....	20
1.3.3 Националне мере подршке.....	23
2. ОЦЕНА НАПРЕТКА ДОСТИГНУТИХ ПРИОРИТЕТА И МЕРЕ У ВЕЗИ С ЦИЉЕВИМА ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ВРЕДНОСТИ ЦИЉЕВА	27
2.1 Општи оквир.....	27
2.2 Преглед постигнутог напретка и анализа квалитета испуњавања циљева мера.....	28
2.3 Достизање предложеног циља	41
3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА - ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ	43
4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА	47
4.1 Активности Управљачког тела	47
4.1.1 Изјава о управљању	52
4.2 Активности НАО СО и Националног фонда.....	53
4.3 Активности ИПАРД Агенције	53
4.3.1 Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности.....	55
4.3.2 Ревизорске мисије	56
4.4 Активности Одбора за праћење.....	56
4.5 Систем за надзор и процену.....	58
4.5.1 Обезбеђивање и координација активности праћења	58
4.5.2 Активности евалуације програма	59
4.6 Предузете активности за решавање проблема током спровођења ИПАРД II програма	60
4.7 Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма	62

4.8	Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма.....	63
4.9.	Предузети кораци у циљу обезбеђивања јавности ИПАРД II програма	64
4.10	Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији	65
5.	ИПАРД II ПРОГРАМ, САРАДЊА СА ДРУГИМ ЗАЈЕДНИЦАМА ПРЕТПРИСТУПНИ ИНСТРУМЕНТИ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ	67
5.1	Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти.....	67
5.2	Комплментарност ИПАРД II програма са НППР	72
6.	ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА	74
6.1	Одобрени пројекти.....	77
6.2	Исплаћени пројекти	82
6.3	Осетљиви сектори	87
6.4	Одбијени и обустављени пројекти	89
7.	РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ЕВАЛУАЦИЈЕ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ	92
8.	ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ	96

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1: Макроекономски показатељи	13
Табела 2: Пољопривредна газдинства према величини поседа.....	15
Табела 3: Старосна структура становништва у 2018. години.....	16
Табела 4: Преглед поднетих, одбијених, одобрених, обустављених* и исплаћених захтева за Мериу 1 и Мериу 3.....	41
Табела 5: Излазни показатељи и показатељи резултата за Мериу 1.....	41
Табела 6: Излазни показатељи и показатељи резултата за Мериу 3.....	41
Табела 7: Максималан индикативни допринос ЕУ* за ИПАРД фондове за период 2014-2020 (ЕУР).....	43
Табела 8: Финансијски план према мери у ЕУР, за период 2014-2020.....	43
Табела 9: Финансијска имплементација према ИПАРД мери са становишта доприноса ЕУ (ЕУР).....	44
Табела 10: Искористићеност финансијских средстава за Мериу 1 и Мериу 3 са становишта доприноса ЕУ по годинама (ЕУР).....	44
Табела 11: Алокације и извршене исплате по годинама за Мериу 1 (ЕУР).....	45
Табела 12: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма.....	48
Табела 13: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма.....	51
Табела 14: Анализа буџета по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма.....	74
Табела 15: Процент доприноса ЕУ по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма.....	75
Табела 16: Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма по мерама	76
Табела 17: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева по мерама и позивима	76
Табела 18: Преглед одбијених и обустављених захтева по мерама и позивима.....	89
Табела 19: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у периоду 2018-2019 године.....	96
Табела 20: ПССС Централна Србија.....	100
Табела 21: ПСС АП Војводина.....	100

СПИСАК ГРАФИКОНА

Графикон 1: Стање у погледу захтева по години подношења* Мера 1 и Мера 3	29
Графикон 2: Укупан број поднетих захтева (Мера 1 - прва четири позива и Мера 3 - прва два позива).....	30
Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови према позиву (Мера 1 и Мера 3).....	31
Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору (%).....	31
Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција* (%).....	32
Графикон 6: Поднети захтеви за одобравање пројекта према групи инвестиција и сектору - Мера 1.....	33

Графикон 7: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору - Мера 3	34
Графикон 8: Структура поднетих захтева према типу корисника (%)	35
Графикон 9: Структура захтеваних средстава према типу корисника	36
Графикон 10: Захтевана средства и број поднетих захтева према региону за Мери 1	36
Графикон 11: Учешће региона у укупно захтеваним средствима и укупном броју поднетих захтева за Мери 1 (%).....	37
Графикон 12: Захтевана средства и број поднетих захтева према управном округу за Мери 1.....	38
Графикон 13: Захтевана средства и број поднетих захтева према региону за Мери 3	39
Графикон 14: Учешће региона у укупним захтеваним средствима и укупном броју поднетих захтева за Мери 3 (%).....	39
Графикон 15: Захтевана средства и број поднетих захтева према управном округу за Мери 3.....	40
Графикон 16: Одобрена и исплаћена подршка у односу на опредељени буџет за Мери 1 – Први, Други и Трећи позив (ЕУР).....	46
Графикон 17: Одобрена подршка у односу на опредељени буџет за Мери 3 – Први и Други позив (ЕУР)	46
Графикон 18: Укупно захтевани трошкови и процењена укупна јавна подршка за Мери 1 и Мери 3	77
Графикон 19: Одобрени захтеви и трошкови у односу на поднете захтеве/трошкове Мери 1 и Мери 3	77
Графикон 20: Учешће одобрених захтева/трошкова у односу на поднете захтеве/трошкове за Мери 1 и Мери 3 (%).....	78
Графикон 21: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке према позивима за Мери 1 (%).....	79
Графикон 22: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова (%)	80
Графикон 23: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке за Мери 3 (%)	81
Графикон 24: Исплаћени захтеви и трошкови у односу на поднете/одобрене захтеве/трошкове Мери 1 и Мери 3	82
Графикон 25: Учешће исплаћених захтева/трошкова у односу на одобрене захтеве/трошкове за Мери 1 и Мери 3 (%).....	83
Графикон 26: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке према позивима за Мери 1 (%).....	83

Графикон 27: Учешће сектора у укупном броју исплаћених захтева и износу исплаћене јавне подршке (%).....	85
Графикон 28: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови у односу на поднете захтеве/трошкове (%)	86
Графикон 29: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (ЕУР).....	86
Графикон 30: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за Мери 1 (%).....	87
Графикон 31: Учешће младих пољопривредника и жена у укупном броју поднетих захтева и захтеваним трошковима по позивима у Мери 1 (%)	87
Графикон 32: Одобрени, одбијени и обустављени* захтеви/трошкови осетљивих категорија по позивима у Мери 1	88
Графикон 33: Приказ одбијених и обустављених захтева по мерама и годинама.....	90
Графикон 34: Најчешћи разлози за одбијање захтева за прва три позива у оквиру Мере 1	91

ЛИСТА ПРИЛОГА

Прилог 1: Заједничке Табеле за праћење и евалуацију ИПА програма руралног развоја 2014 – 2020

Прилог 2: Додатна документа за подношење Управљачком телу

Прилог 3: Осетљиве категорије и типови корисника

СКРАЋЕНИЦЕ

АП – Аутономна покрајина

БДП – Бруто домаћи производ

ЕУ – Европска унија

ЕК – Европска комисија

ЗПП – Заједничка пољопривредна политика

ИА – ИПАРД Агенција

ИПА – Инструмент претприступне помоћи ЕУ

ИПАРД – Инструмент за претприступну помоћ за рурални развој

ИПАРД ОС – ИПАРД Оперативна структура

ЈЛС – Јединице локалне самоуправе

КПЗ – Коришћено пољопривредно земљиште

ЛАГ – Локалне акционе групе

ЛПТ – Листа прихватљивих трошкова

ЛСРР - Локалне стратегије руралног развоја

МЕИ – Министарство за европске интеграције

МПШВ – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

НАО – Национални службеник за одобравање

НАО СО – Тело за подршку Националном службенику за одобравање

НБС – Народна банка Србије

НИПАК – Национални ИПА координатор

НПРР – Национални програм руралног развоја 2018-2020

НСТЈ - Номенклатура статистичких територијалних јединица

НФ – Национални фонд

ПАВК - План активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020

ПГ – Пољопривредно газдинство

ППГ – Породично пољопривредно газдинство

ПССС – Пољопривредне саветодавне и стручне службе

РГЗ – Републички геодетски завод

РЗС – Републички завод за статистику

РС – Република Србија

СКГО – Стална конференција градова и општина

УАП – Управа за аграрна плаћања

УТ – Управљачко тело

CEFTA - Централноевропски уговор о слободној трговини

COELA - Радна група Савета ЕУ за проширење и држава које воде преговоре о приступању ЕУ

DEGURBA – Степен урбанизације (*Degree of urbanization*)

DG AGRI – Генерални директорат за пољопривреду и рурални развој

DG SANTE - Генерални директорат за здравље и безбедност хране

IACS - Интегрисани административни и контролни систем (*Integrated Administration and Control System*)

LAU - Локална административна јединица (*Local Administrative Units*)

LEADER - *Liaison entre Actions de developpement de l'Economie Rurale* (фр.)

LPIS - Систем идентификације земљишних парцела (*The Land Parcel Identification System*)

SDC - Швајцарска агенција за развој и сарадњу

WLA – Анализа радне оптерећености

РЕЗИМЕ

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма садржи информације о спровођењу четвртог подручја политике, пољопривреде и руралног развоја Републике Србије. Управљачко тело ИПАРД II програма и ИПАРД Агенција су, у складу с чланом 59 (1) Секторског споразума, припремили Годишњи извештај који обухвата период од почетка спровођења ИПАРД II програма до краја 2019. године. У припреми овог Извештаја учествовали су Тело за подршку Националном службенику за одобравање, Национални фонд, као и Министарство за европске интеграције и Сектор за међународну сарадњу, МПШВ.

Овај Извештај усвојен је од стране чланова ИПАРД II Одбора за праћење у писаној процедури, одржаној од 25.05.2020. до 12.06.2020. године.

Европска комисија званично је одобрила ИПАРД II програм 20. јануара 2015. године Одлуком ЕК *C (2015) 257* (последња измена - Одлука ЕК *AN/KF/D (2019) 4484892* од 27. јуна 2019.). Главни циљ и сврха ИПАРД II програма је да подржи пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и становништво руралних подручја у Републици Србији, да постепено повећавају своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и правилно припремили за испуњење европских стандарда и закона из области пољопривреде, пољопривредно-прехрамбене индустрије и заштите животне средине. ИПАРД II програм дефинише мере које пружају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа, агроколошко-климатским мерама и органској производњи, спровођењу локалних стратегија руралног развоја, као и подршку за диверзификацију економских активности у руралним подручјима Републике Србије. Сектори који ће бити подржани су дефинисани у свакој мери. Такође, у ИПАРД II програму, поред наведених мера, предвиђена је и мера „Техничка помоћ“.

Одлуком Европске комисије *PRE/2016/001/RS/CLO* од 26. фебруара 2018. године, добијено је Писмо о затварању са препорукама за Мериу 1 „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” и Мериу 3 „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства”, док је Финансијски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II ступио на снагу 6. јуна 2018. године. Писмо о затварању са условом и препорукама за Мериу 7 „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” и Мериу 9 „Техничка помоћ” добијено је Одлуком ЕК *PRE/2019/008/RS/CLO* од 31. марта 2020. године.

Од почетка спровођења ИПАРД II програма до 31. децембра 2019. године, објављено је и затворено седам јавних позива, док је Осми јавни позив објављен 26. новембра 2019. године, а затворен 24. фебруара 2020. године.

До 31. децембра 2018. године објављено је пет јавних позива за подношење захтева за одобравање пројекта и четири јавна позива су затворена: два за Мериу 1 и два за Мериу 3. Током исте године, одобрено је 20 захтева са укупним износом јавне подршке од 1.962.313

ЕУР и доприносом ЕУ од 1.471.735 ЕУР. Донето је 89 решења о одбијању са захтеваним износом подршке од 1,9 милиона ЕУР. У овом периоду није донето ниједно решење о исплати ИПАРД подстицаја. Сви обрађени захтеви у 2018. години, укључујући и 20 одобрених захтева, односе се на Мету 1.

У 2019. години затворен је Други јавни позив за Мету 3 и објављена су три јавна позива за подношење захтева за одобравање пројекта: два за Мету 1 и један за Мету 3. Укупно су одобрена 243 захтева, с укупном јавном подршком у износу од 18 милиона евра и доприносом ЕУ у износу од 13,5 милиона ЕУР. За Мету 1 одобрено је 209 захтева, са укупном јавном подршком у износу од 8.527.757 ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 6.395.818 ЕУР, а за Мету 3 одобрено је 34 захтева са укупном подршком у износу од 9,5 милиона ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 7 милиона ЕУР. Одбијено је 46 захтева са доприносом ЕУ у износу од 4.618.403 ЕУР. У 2019. години исплаћено је 145 захтева, са укупном јавном подршком у износу од 6.103.360 ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 4.577.520 ЕУР. Сви захтеви исплаћени у 2019. години односе се на Мету 1.

Од укупно опредељених средстава ЕУ за период 2014-2020. године (175.000.000,00 ЕУР), за све мере до краја 2019. године одобрено је 8,6% (14.993.126 ЕУР). Од одобреног износа доприноса ЕУ 52,5% се односило на Мету 1 и 47,5% на Мету 3.

До краја 2019. године исплаћена је подршка ЕУ у укупном износу од 4.577.520 ЕУР (целокупно плаћање се односило на Мету 1), што је допринело стопи извршења од 6,0% од укупног доприноса ЕУ за Мету 1, односно 2,6% од укупног доприноса ЕУ предвиђеног индикативним финансијским планом ИПАРД подршке. У односу на претходну годину, у 2019. години остварен је одређени напредак у финансијској имплементацији подршке, у делу доприноса ЕУ.

Искуство стечено током ИПАРД II периода имаће позитиван утицај на припрему ИПАРД III програма Републике Србије, а корисници су стекли практично искуство у спровођењу пројеката финансираних од стране ЕУ. Лекције научене из ИПАРД II програма узеће се у обзир у циљу процене могућих административних потешкоћа у будућем систему.

УВОД

Република Србија у потпуности је посвећена процесу европских интеграција, свесна да овај процес захтева суштинске промене у области пољопривреде и руралног развоја. ИПАРД II програм представља полазну основу приликом спровођења реформских корака у области руралног развоја. Од велике важности за успешно спровођење ИПАРД II програма је постојање снажне политичке воље Владе Републике Србије, као и широки друштвени консензус о значају ИПАРД подршке за даљи развој и унапређење конкурентности у сектору пољопривреде и сектору руралног развоја.

ИПАРД II програм представља најзначајнији програм претприступне подршке руралном развоју и први је документ из области пољопривреде и руралног развоја Републике Србије који је одобрен од стране свих чланица Европске уније у јануару 2015. године. Главни циљ и сврха овог програма је да помогне пољопривредне произвођаче и прерађиваче, као и све становнике руралних подручја Републике Србије, да постепено подижу своје капацитете и потенцијале како би се благовремено и на прави начин, припремили за испуњавање европских стандарда и закона у области пољопривреде, прехранбене индустрије и заштите животне средине.

Програм дефинише мере које омогућавају финансијску подршку сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа, као и подршку диверзификацији економских активности у руралним областима Републике Србије. Приоритетни сектори за инвестирање су сектор млека, меса, воћа и поврћа, осталих усева, јаја и вина/грожђа. Мере подржавају инвестиције у изградњу и/или у реконструкцију објеката, као и набавку нове механизације, опреме и нових технологија.

Унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва, равноправнији удео у расподели дохотка и економских могућности, важни су аспекти одрживог развоја руралних средина којем тежи Република Србија. У том смислу, одржив развој руралних средина захтева добру координацију свих политика које имају додир са руралним срединама и њиховим ресурсима. Ублажавање проблема за оне који одлазе из сектора пољопривреде и промовисање обрасца једнакости, може значајно допринети одрживом развоју. Стварање повољних услова за живот и рад и задржавање младих у руралним срединама, обезбеђење атрактивнијих радних места и једнаких могућности за њихове породице један је од основних циљева политике која треба да обезбеди равномернији регионални развој Републике Србије.

Један од услова за коришћење средстава ИПАРД II програма био је успостављање комплементарног система подршке како на националном, тако и на локалном нивоу, у којем нема двоструког финансирања из јавних фондова за исту инвестицију, а који својим синергетским ефектом доприноси смањењу регионалних разлика. Република Србија спроводи ИПАРД II програм од 2018 године.

Први годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма у Републици Србији обухвата период од почетка спровођења ИПАРД II програма до краја 2019. године и укључује кумулативне финансијске податке, податке добијене праћењем спровођења Програма, као и груписане табеле за праћење. Обрађени подаци представљени су збирно у виду табела и графикана.

Темељна и интензивна промоција ИПАРД II програма условила је велико интересовање потенцијалних корисника. У прилог томе иде и чињеница да је за осам објављених јавних позива поднето 1.437 захтева (током извештајног периода за шест позива поднето је 1.173 захтева). ИПАРД подршка доступна је кроз две акредитоване мере: Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава и Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства. Прве инвестиције реализоване су у 2019. години када су донета и прва решења о исплати ИПАРД подршке.

Сврха извештавања је приказивање напретка у спровођењу приоритета и мера везаних за остваривање циљева ИПАРД II програма у односу на финансијске податке, заједничке и специфичне показатеље и квантификоване циљне вредности.

Извештај чини осам поглавља који обухватају приказ макроекономских показатеља, примењених мера за унапређење квалитета и ефикасности спровођења ИПАРД II програма, финансијских обавеза и трошкова по мерама, затим, предузете активности у вези са вредновањем програма, коришћење осталих инструмената међународне финансијске подршке, преглед финансијских токова по мерама, као и активности за спровођење плана комуникације и видљивости.

Овај извештај о спровођењу ИПАРД II програма припремило је Управљачко тело, а у његовој изради учествовали су ИПАРД Агенција, Тело за подршку Националног службеника за одобравање, Национални фонд, као и Министарство за европске интеграције и Сектор за међународну сарадњу, МПШВ.

1. ПРОМЕНЕ ОПШТИХ УСЛОВА У СРБИЈИ (МАКРОЕКОНОМСКИ КОНТЕКСТ, СОЦИО-ЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА) И ЊИХОВИ УТИЦАЈИ НА СПРОВОЂЕЊЕ ИПАРД II ПРОГРАМА

1.1 Макроекономски трендови, структурне карактеристике економије и стање у пољопривреди и руралним подручјима

Према доступним подацима Републичког завода за статистику (РЗС), у 2019. години бруто домаћи производ (БДП) износио је 33.040,8 милиона ЕУР у сталним ценама, а реални раст БДП у односу на 2018. годину износио је 4,2%. Најзначајније учешће у формирању БДП, посматрано по делатностима, у 2018. години имали су: сектор прерађивачке индустрије (14,5%), сектор трговине на велико и мало и поправке моторних возила (11,5%), сектор пословања некретнинама (7,0%), сектор пољопривреде, шумарства и рибарства (6,3%) и сектор информисања и комуникација (4,8%). У 2018. години бруто додата вредност примарног сектора износила је 7,7%. Макроекономски показатељи Републике Србије у периоду 2012-2019. године, дати су Табели 1.

Табела 1: Макроекономски показатељи

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
БДП* (милиона ЕУР)	29.118,4	29.958,1	28.433,9	28.119,2	28.494,4	29.504,9	31.600,3	33.040,8
БДП по становнику	4.677	5.083	4.973	5.034	5.203	5.581	6.137,5	6.625,27
Стопа незапослености (%)	24,6	23,0	19,9	18,2	15,9	14,1	13,3	10,9
Извоз робе и услуга (милиона ЕУР)	9.579,71	12.467,44	12.667,98	11.414,41	12.700,41	14.504,39	16.417,77	16.753,82
Увоз робе и услуга (милиона ЕУР)	16.147,94	17.536,34	17.234,26	15.253,63	16.127,46	18.705,43	22.087,09	22.810,56
Салдо (милиона ЕУР)	-6.568,23	-5.068,90	-4.566,28	-3.839,22	-3.427,05	-4.201,04	-5.669,32	-6.056,74

Извор: Републички завод за статистику

*Сталне цене (вредност, уланчане мере обима, референтна 2010. година) **Спољнотрговинска размена**

Спољнотрговинска размена РС се током посматраног периода 2012-2019. године повећавала, тако да је у 2019. години извоз робе и услуга достигао вредност од око 16,75 милијарди ЕУР, док је, са друге стране, увоз достигао вредност од око 22,81 милијарди ЕУР. У целокупном посматраном периоду, РС је остварила негативан спољнотрговински салдо, који је био најнижи у 2016. години, а највиши на почетку посматраног периода. Најзначајнији спољнотрговински партнер РС је Европска унија. Пољопривредно-прехранбени сектор оставрује позитиван спољнотрговински салдо од 2005. године и износио је 1.370 милиона ЕУР у 2019. години.

Посматрањем спољнотрговинске размене Републике Србије са аспекта учешћа сектора пољопривреде, шумарства и рибарства у структури спољне трговине, током 2018. године вредност укупне спољнотрговинске размене пољопривредно-прехранбених производа

достигла је ниво од 4,6 милијарди ЕУР, односно 12% од укупне размене. На раст вредности размене утицалао је повећање вредности увоза. У 2018. години остварена је вредност извоза од 2,8 милијарде ЕУР. У структури укупног извоза РС учешће вредности извоза пољопривредно-прехрамбених производа у 2018. години износило је 17,5%, док је учешће увоза пољопривредно-прехрамбених производа у укупном увозу износило 7,8%. Када је реч о спољнотрговинској размени оствареној у 2019. години, извоз пољопривредно-прехрамбених производа достигао је вредност од 3.238 милиона ЕУР, при чему је највећа вредност остварена извозом на тржиште ЕУ. Увоз пољопривредно-прехрамбених производа у 2019. години достигао је вредност од 1.868 милиона ЕУР.

У структури спољнотрговинске размене Републике Србије у 2018. години било је доминантно учешће примарних пољопривредних производа са уделом од 69% у укупној вредности размене свих категорија пољопривредних производа, док је извоз прерађених пољопривредних производа учествовао са 29%. Приметно је високо учешће примарних пољопривредних производа како у структури извоза, тако и у структури увоза.

Најзаступљенија група производа у извозу у 2018. години било је воће, чији је извоз у укупној вредности извоза пољопривредно-прехрамбених производа учествовао са 17,3%, док је учешће житарица било 14,6%. Поред ове две групе производа, високо учешће у структури извоза пољопривредно-прехрамбених производа имали су и дуван и дувански производи, пиће и разни производи за исхрану. Током 2018. године најзаступљенији производи у увозу по вредности били су дуван и дувански производи (11,3%) и воће (11%).

Анализирајући тржишта на која РС извози своје пољопривредно-прехрамбене производе, најзначајније је тржиште ЕУ са 46% у структури укупног извоза ове групе производа у 2018. години. Такође, тржиште ЕУ је најзначајније тржиште и са аспекта увоза пољопривредно-прехрамбених производа, при чему је 62% укупне вредности ове групе производа увезено са овог тржишта. Поред тржишта ЕУ, значајан партнер у извозу је и тржиште *CEFTA* земаља, будући да је трећина вредности извоза пољопривредно-прехрамбених производа током 2018. године била остварена извозом на ово тржиште. Увоз пољопривредно-прехрамбених производа са тржишта *CEFTA* земаља у укупној вредности увоза ове групе производа износио је око 10%.

Запосленост

У примарном сектору запосленост је у опадању, а учешће у укупној запослености у 2019. години било је 15,6%. Највећи удео запослености у сектору пољопривреде, шумарства и рибарства је у Региону Шумадије и Западне Србије (27,4%), док је најмањи у Београдском региону (3,2%).

На крају посматраног периода 2012-2019. године, стопа незапослености у РС се смањила у односу на базну годину (2012. година) и то са 24,6% на 10,9%, колико је износила стопа незапослености у 2019. години. Поред тога, и стопа незапослености руралне популације (11,9%) смањила се у односу на 2012. годину.

Високе стопе незапослености и неактивности су изражене код младог становништва, и то више код младих у градским срединама у односу на рурална подручја, више код младих жена него код младих мушкараца. У структури запослених у руралним подручјима изражено је учешће помажућих чланова домаћинства, при чему је то посебно

карактеристично за женско рурално становништво, где више од петине запослених жена ради као помажући члан домаћинства.

Микро, мала и средња предузећа

Према подацима посебне публикације РЗС „Пословање предузећа у Републици Србији, по облицима својине”, у 2017. години број микро, малих и средњих предузећа (МСПП) износио је 357.234, што чини 99,9% од укупног броја предузећа. Микро предузећа доминирају у структури МСПП са учешћем од 96,4%, а према облику организовања најзаступљенији су предузетници и друштва са ограниченом одговорношћу. Са аспекта привредне делатности, највеће учешће у структури МСПП остварила је трговина на велико и мало и поправка моторних возила (27,19%), док је учешће од 1,77% МСПП забележено у области пољопривреде, шумарства и рибарства. Укупан број запослених у МСПП био је 873.462, при чему је највећа запосленост била у прерађивачком сектору (27,35%).

Основне карактеристике пољопривредне производње у Републици Србији

Према резултатима Анкете о структури пољопривредних газдинстава, спроведене 2018. године, у РС евидентирано је 564.541 пољопривредних газдинстава (ПГ), при чему се у поређењу са расположивим подацима добијеним Пописом из 2012. године, број ПГ смањено за 10,6%. У структури ПГ највеће учешће имају породична пољопривредна газдинстава (чак 99,7%). Посматрано по регионима, у региону Шумадије и Западне Србије налази се 43% ПГ. Просечна старост носилаца ПГ је 60 година код мушкараца и 65 година код жена. Знање у пољопривреди 95,3% носилаца ПГ стекло је бавећи се овом делатношћу, док је формално образовање из области пољопривреде стекло 4% носилаца ПГ. Такође, подаци добијени на основу спроведене Анкете о структури пољопривредних газдинстава (2018) показују да је просечна величина газдинства у Републици Србији 6,2 ha, што представља повећање у односу на 2012. годину када је просечна величина газдинства износила 5,4 ha. Највећи број газдинстава (38,5%) је величине испод 2 ha, затим 32,3% ПГ је величине између 2 и 5 ha, 0,7% ПГ је између 50 и 99 ha, а 0,3% ПГ преко 100 ha. Приказ броја ПГ према величини поседа дат је у Табели 2.

Табела 2: Пољопривредна газдинства према величини поседа

	Величина поседа (ha)								
	0 ha	<2 ha	2-4,9 ha	5-9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	>100ha
Број ПГ	5.290	217.480	182.253	96.262	40.876	11.072	6.062	3.825	1.422
% укупног броја ПГ	0,9	38,5	32,3	17,1	7,2	2,0	1,1	0,7	0,3

Извор: Републички завод за статистику

Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) у РС износи 3.476.000 ha. У структури КПЗ, 74% чине обрадиве површине (оранице и баште), 20% чине ливаде и пашњаци, док стални засади чине свега 6%. Површина под органском пољопривредом износи 19.255 ha, односно 0,6% од укупне површине КПЗ.

Више од половине произведених количина пољопривредних производа у 2018. години односио се на сектор житарица, док је свега 2,7% чинио сектор меса. Вредносно

посматрано, биљна производња заузимала је 67,6% укупне пољопривредне производње, док је учешће производа анималног порекла било 29,9%.

У РС доминантно је учешће мешовитих пољопривредних газдинстава. Специјализована производња доминира у сектору ратарства, нарочито у региону Војводине. Према подацима Анкете о структури пољопривредних газдинстава из 2018. године, просечна економска величина ПГ у РС износи 8.610 ЕУР, што је скоро четири пута нижа вредност у односу на просек ЕУ.

1.2 Становништво

Према Попису из 2012. године, РС имала је 7.186.862 становника, а према пројекцијама становништва РС из 2018. године, имала је 6.982.604 становника. У руралним подручјима, која се воде као остала насеља у РС, живи 41% популације. Преко 50% становништва региона Шумадије и Западне Србије представља рурално становништво, што га чини регионом са највећим процентом руралног становништва у РС. Просечна старост становништва у РС је 43,2 године. У градским срединама просечна старост становништва је 42,1 година. У руралним срединама просечна старост је 44,8 година, а највећи део руралне популације припада старосној категорији 55-59 година, што је приказано у Табели 3.

Табела 3: Старосна структура становништва у 2018. години

Старосна структура становништва	Број становника	Удео у укупном становништву, %
0-14 година	1.000.596	14,33
15-64 године	4.573.672	65,51
65 и више година	1.408.336	20,17
Укупно	6.982.604	100

Извор: Републички завод за статистику

Највећи број становника има завршену средњу школу (48,3% укупног становништва). Основно образовање има 20,76% становништва, док најмање учешће у образовној структури имају становници са вишим образовањем (5,65%).

1.3 Пољопривредна политика и политика руралног развоја

Дугорочни стратешки правац развоја пољопривреде у Републици Србији дефинисан је Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Сл. гласник РС”, број 85/14), која садржи визију, стратешке циљеве и правце развоја пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за десетогодишњи период. Будући правци развоја пољопривреде Републике Србије дефинисани су у складу са процесом усклађивања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја.

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године била је основ за доношење средњорочних развојних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године („Сл. гласник РС”, број 120/17) и Националног програма руралног развоја од 2018-2020.

године („Сл. гласник РС”, број 60/18). Наведени програми садрже детаљне трогодишње планове и динамику реализације мера, као и основне активности прилагођавања националне пољопривредне политике и политике руралног развоја одговарајућим шемама заједничке пољопривредне политике (ЗПП) ЕУ у претприступном периоду.

Буџетска средства, намењена реализацији мера пољопривредне политике и политике руралног развоја на годишњем нивоу одређена су Законом о буџету Републике Србије за једну календарску годину, у оквиру буџетских средстава додељених МПШВ. Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју сваке године се дефинишу обим средстава, врсте подстицаја и максимални износи по врсти подстицаја за текућу годину.

Политика одрживог управљања ресурсима и унапређења квалитета живота у руралним подручјима

Део политике руралног развоја односи се на одрживо управљање природним ресурсима и заштиту животне средине, као и унапређење квалитета живота у руралним подручјима и смањење сиромаштва.

Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине представљају основ за обезбеђење дугорочне стабилности и квалитета домаће пољопривредне производње у условима све већих ризика на глобалном тржишту хране. Специфични карактер пољопривредне производње, огледа се у њеној високој зависности од обима и квалитета ограничених природних ресурса. Из тог разлога, неопходност реакција на климатске промене, заштита пољопривредног земљишта од трајне промене намене, смањење емисије гасова стаклене баште, заштита биодиверзитета и типичних руралних пејзажа, рационално коришћење водних ресурса, шума и других природних потенцијала руралних средина, захтева дефинисање нове подстицајне политике која ће уважавати коцепт мултифункционалне пољопривреде.

1.3.1 Преговори са Европском унијом, обавезе у преговорима

У складу са Одлуком о оснивању Координационог тела за процес приступања Републике Србије Европској унији („Сл. гласник РС”, бр. 84/13, 86/13, 31/14, 79/14, 92/15, 23 /18 и 36/19) МПШВ је носилац преговарања за три преговарачка поглавља и то: Поглавље 11 – Пољопривреда и рурални развој, Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика и Поглавље 13 – Рибарство. Поред тога, представници МПШВ учествују у раду још 18 преговарачких поглавља.

Првом међувладином конференцијом између Републике Србије и Европске уније, одржаном 21. јануара 2014. године, у Бриселу формално су отпочели преговори за приступање Републике Србије Европској унији. После отварања преговора започела је фаза аналитичког прегледа законодавства (скрининг) у циљу провере и оцене усаглашености законодавства Републике Србије са правним тековинама Европске уније.

Република Србија је до краја извештајног периода отворила 18 преговарачких поглавља (Поглавље 4 – Слободно кретање капитала, Поглавље 5 – Јавне набавке, Поглавље 6 – Право привредних друштава, Поглавље 7 – Интелектуална својина, Поглавље 9 – Финансијске услуге, Поглавље 13 – Рибарство, Поглавље 17 – Економска и монетарна политика, Поглавље 18 – Статистика, Поглавље 20 – Предузетништво и индустријска политика, Поглавље 23 – Правосуђе и основна права, Поглавље 24 – Правда, слобода и безбедност,

Поглавље 29 – Царинска унија, Поглавље 32 – Финансијски надзор, Поглавље 33 – Финансијске и буџетске одредбе и Поглавље 35 – Остало), а привремено затворила два преговарачка поглавља (Поглавље 25 – Наука и истраживање и Поглавље 26 – Образовање и култура).

Четири преговарачке позиције достављене су Председништву Европске уније и то за Поглавље 2 – Слобода кретања радника (23. јула 2018. године), Поглавље 3 – Право пословног настањивања и слобода пружања услуга (5. децембра 2019. године), Поглавље 14 – Транспортна политика (29. октобра 2018. године) и Поглавље 27 – Животна средина и климатске промене (22. јануара 2020. године).

Поглавља која су спремна или су у поодмаклој фази припреме за отварање, где је Савет Европске уније усвојио Извештаје о скринингу, а Република Србија добила позив за подношење преговарачке позиције, су: Поглавље 10 – Информационо друштво и медији (други Нацрт преговарачке позиције достављен је Европској комисији на консултације 13. марта 2019. године) и Поглавље 28 – Заштита потрошача и заштита здравља (финални Нацрт преговарачке позиције послат је Европској комисији на консултације 4. марта 2020. године).

Поглавља за која је Европска комисија доставила резултате скрининга и за која је успоставила мерила за отварање су: Поглавље 1 – Слободно кретање робе (два мерила), Поглавље 8 – Политика конкуренције (шест мерила), Поглавље 11 – Пољопривреда и рурални развој (два мерила), Поглавље 12 - Безбедност хране, ветеринарска и фитосанитарна политика (три мерила), Поглавље 15 - Енергетика (два мерила), Поглавље 16 - Опорезивање (једно мерило), Поглавље 19 - Социјална политика и запошљавање (једно мерило) и Поглавље 22 - Регионална политика и координација структурних инструмената (једно мерило).

Остала поглавља, за која је Европска комисија испунила извештаје о скринингу и проследила их Радној групи Савета Европске уније за проширење и државе које воде преговоре о приступању Европској унији (*COELA*), су Поглавље 31 - Спољна, безбедносна и одбрамбена политика и Поглавље 34 - Институције.

Поглавље 11 - Пољопривреда и рурални развој

Европска комисија доставила је Извештај о скринингу за Поглавље 11 који је презентован 27. фебруара 2015. године на Комитету за проширење Савета Европске уније. Након усвајања Извештаја од стране Савета, председавајући Комитета сталних представника (*COREPER II*) је 17. јуна 2015. године у име земаља чланица ЕУ упутио писмо којим обавештава да Република Србија није спремна за отварање преговора у Поглављу 11 и да је неопходно да испуни два мерила како би отворила преговоре. Утврђена мерила за отварање преговора у Поглављу 11 била су:

- да Република Србија представи Европској комисији Акциони план, који ће служити као основа за преношење, примену и извршење правне тековине Европске уније у пољопривреди и руралном развоју;
- да је Република Србија поднела Европској комисији захтев за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II, у складу са одредбама Уредбе о спровођењу бр. 447/2014 ЕК.

Прво мерило за отварање преговора у Поглављу 11

Са представницима ЕК договорена је садржина Акционог плана за пренос, примену и спровођење правних тековина ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја. Овим Акционим планом утврђени су начин и динамика преузимања законодавства ЕУ, реформе пољопривредне политике, промене законодавства Републике Србије и јачање административних капацитета у периоду до приступања ЕУ. Такође, Акциони план обезбеђује процену потребних ресурса и развоја одговарајућих капацитета за јачање програмских и контролних тела, као и успостављање Агенције за плаћање и Интегрисаног система управљања и контроле (*IACS*), што је предуслов за управљање и контролу плаћања у пољопривреди, а у складу са правилима ЗПП.

Влада Републике Србије усвојила је 18. октобра 2018. године Акциони план за преузимање, усвајање и спровођење правних тековина ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја. Акциони план поднет је Европској комисији 1. новембра 2018. године.

Друго мерило за отварање преговора у Поглављу 11

Подношење захтева за поверавање послова спровођења буџета (предаја акредитационог пакета) за ИПАРД II програм истовремено је представљало и услов за финализацију акредитације ИПАРД оперативне структуре (ИПАРД ОС) и за повлачење ИПАРД средстава које је ЕК определила Републици Србији у износу од 175 милиона ЕУР за период 2014 - 2020.

Предуслов за успешну припрему и предају акредитационог пакета био је јачање административних капацитета, а посебно повећање броја запослених како у УАП (ИПАРД Агенција) тако и у Одељењу за рурални развој (Управљачко тело). Такође, у циљу подношења захтева за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II програм, Влада Републике Србије усвојила је Секторски споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД) као и Одлуку о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020.

Национални службеник за одобравање (НАО), у сарадњи са Управљачким телом и ИПАРД Агенцијом доставио је 14. децембра 2015. године Европској комисији захтев за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II програм (за Мериу 1, Мериу 3, Мериу 7 и Мериу 9) уз пратећу документацију.

Прва ИПАРД ревизорска мисија *DG AGRI* одржана је у периоду од 23. маја до 1. јуна 2016. године. Ревизорска мисија обухватала је целокупну структуру која учествује у спровођењу ИПАРД II програма (НАО, Тело за подршку НАО, Национални фонд, Управљачко тело, ИПАРД Агенцију и Ревизорско тело). Европска комисија је 9. августа 2016. године доставила запажања, препоруке и захтеве за додатним информацијама на основу извештаја ревизорске мисије *DG AGRI*.

У фебруару 2018. године, *DG AGRI* је писмом потврдио да се структури за спровођење ИПАРД II програма могу поверити послови спровођења буџета и да је ИПАРД структура на задовољавајући начин одговорила на главне захтеве достављене у писму о налазима.

Европска комисија је оценила да је Република Србија испунила оба мерила за отварање преговора у Поглављу 11 и поднела свој Извештај о мерилу за отварање Радној групи Савета ЕУ за проширење и државе које воде преговоре о приступању ЕУ (*COELA*) 11. фебруара 2018. године.

Према Годишњем извештају ЕК о напретку Републике Србије за 2019. годину за Поглавље 11, остварен је добар напредак усвајањем Акционог плана за усклађивање са правним тековинама ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја и спровођењем ИПАРД II програма.

У периоду од 15. јула до 19. августа 2019. године, извршена је екстерна ревизија ИПАРД Управљачке и Оперативне структуре за поверавање послова спровођења буџета за Меру 7 - Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања и Меру 9 - Техничка помоћ. Захтев за поверавање послова буџета за ИПАРД II програм (за Меру 7 и Меру 9) уз пратећу документацију достављен је од стране НАО Европској комисији 8. новембра 2019. године. Европска комисија (*DG AGRI*) је 31. марта 2020. године, доставила НАО ревизорско мишљење са једним условом и шест препорука. Налази ревизора ЕК нису блокирајући, већ садрже услов који ће бити укључен у Финансијски споразум, а односи се на то да се краткорочна решења о постављењу свих помоћника директора у ИПАРД Агенцији замене дугорочним или сталним решењима. Преостали налази су средњег и малог значаја.

Припрема Преговарачке позиције за Поглавље 11

МПШВ је уз подршку пројекта Техничке помоћи ИПА 2015: „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином у области пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике” започело активности на изради преговарачке позиције за Поглавље 11 што је детаљно описано у поглављу 6.1 Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти.

1.3.2 Правни и институционални оквир

Законодавни оквир који дефинише спровођење ИПАРД II програма у Републици Србији обухвата:

- Закон о потврђивању Оквирног споразума између Републике Србије и Европске комисије о правилима за спровођење финансијске помоћи Европске Уније;

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

- Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) („Сл. гласник РС”, МУ, број 19/14);

Овим споразумом, који је ступио на снагу 30. децембра 2014. године, дефинисани су принципи управљања и спровођења ИПА II помоћи између ЕУ и Републике Србије.

- Секторски Споразум између Владе Републике Србије и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке пољопривреди и руралном развоју (ИПАРД);

Секторским споразумом, који је ступио на снагу 8. априла 2016. године, допуњује се Оквирни споразум и дефинишу посебне одредбе које се примењују приликом спровођења ИПАРД II програма.

- Закључак о усвајању текста Финансијског споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије, која поступа за и у име Европске уније, за ИПАРД II помоћ за пољопривреду и рурални развој у оквиру инструмента за претприступну помоћ ИПА II 05 број: 48-4059/2018 од 04 маја 2018. године;

Финансијским споразумом утврђују се финансијске обавезе ЕУ и РС за ИПАРД II програм за период 2014-2020. године и дефинишу одредбе које се примењују за поверавање послова за извршење буџета.

- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 и 101/16);

Законом се уређују циљеви пољопривредне политике и политике руралног развоја, као и начин њиховог остваривања, Регистар пољопривредних газдинстава, евидентирање и извештавање у пољопривреди, као и надзор над спровођењем овог закона. Овим законом уређују се и правила посебног поступка спровођења и контроле ИПАРД програма.

- Закључак о усвајању ИПАРД Програма за Републику Србију за период 2014-2020. године („Сл. гласник РС”, бр. 30/16, 84/17, 20/19 и 55/19);

ИПАРД II Програм дефинише мере којима је омогућена финансијска подршка сектору примарне пољопривредне производње, сектору прераде и маркетинга пољопривредних производа, као и подршка диверзификацији економских активности у руралним областима Републике Србије.

- Одлука о образовању Радне групе за реализацију активности у вези са поверавањем индиректног управљања програмом ИПАРД („Сл. гласник РС”, бр. 5/17, 86/18 и 27/19);
- Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. године („Сл. гласник РС”, број 26/19);

Наведеним одлукама одређују се одговорна лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014–2020. године: Национални ИПА координатор, Технички секретаријат националног ИПА координатора, Национални службеник за одобравање, тела у управљачкој структури националног службеника за одобравање, тела у оперативној

структури за управљање акционим програмима, лица и тела у оперативној структури за управљање програмима прекограничне сарадње, тела у оперативној структури за управљање ИПАРД програмом и Тело за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17,78/18 и 67/19);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава у оквиру ИПАРД програма за Републику Србију за период 2014–2020. године, износ ИПАРД подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма за ИПАРД подстицаје.

- Правилник о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19);

Правилник ближе прописује лица која остварују право на ИПАРД подстицаје за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства, у оквиру ИПАРД програма за Републику Србију за период 2014–2020. године, износ ИПАРД подстицаја, као и услове, начин и поступак спровођења ИПАРД II програма за ИПАРД подстицаје.

- Правилник о условима заштите животне средине које морају да испуне корисници ИПАРД подстицаја („Сл. гласник РС”, број 26/19);

Правилник прописује услове заштите животне средине које морају да испуне физичка лица - корисници који остварују право на ИПАРД подстицаје у Мери 1.

- Правилник о условима које треба да испуњавају објекти за животињске отпатке и погони за прераду и обраду животињских отпадака („Сл. гласник РС” бр. 94/17 и 94/19);

Правилником су прописани технички и технолошки услови које треба да испуњавају објекти за животињске отпатке и погони за прераду и обраду животињских отпадака.

- Правилник о методологији утврђивања референтних цена инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја („Сл. гласник РС”, број 84/18);

Правилник ближе прописује методологију утврђивања референтних цена добара и услуга у оквиру инвестиције за обрачун ИПАРД подстицаја.

- Меморандум о разумевању између Управљачког тела и ИПАРД Агенције о управљању и спровођењу ИПАРД II програма за период 2014-2020. године у Републици Србији, потписан 31. октобра 2019. године;

Сврха Меморандума о разумевању је да регулише сарадњу и успостави договор између Управљачког тела и ИПАРД Агенција у вези са комуникацијом, разменом информација, укључујући овлашћење за потраживање информација и право на приступ документима у складу са процедурама, стандардима које треба испунити и процедурама за ефективно и ефикасно спровођење ИПАРД II програма које треба следити.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

- Споразум о сарадњи између Националног службеника за одобравање, Управљачког тела и ИПАРД Агенције, потписан 31. октобра 2019. године;

Сврха Споразума о сарадњи је да се ближе опише однос између НАО, Управљачког тела и ИПАРД Агенције у вези са индиректним управљањем ИПАРД II програмом онда када се Републици Србији повере послови спровођења буџетских овлашћења.

- Споразум о спровођењу Мере Техничка помоћ у оквиру ИПАРД II програма 2014-2020, потписан 19. септембра 2019. године;

Овим Споразумом ближе се утврђује начин и поступак спровођења Мере Техничка помоћ ИПАРД II програма.

- Протокол о начину и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија – Управе за трезор за сврху управљања програмом претприступне помоћи Европске уније у области пољопривреде и руралног развоја (ИПАРД II) у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 године, ступио на снагу 25. јуна 2019. године;

Протокол ближе уређује међусобни однос страна у вези са начином и условима за вођење рачуна отворених код Министарства финансија – Управе за трезор за сврху управљања ИПАРД II програмом у случају када ЕК поверава послове спровођења буџета овог програма Републици Србији.

- Приручник са процедурама за имплементацију ИПАРД II програма, верзија 1.3 од 19. августа 2019. године;
- Важећи Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

1.3.3 Националне мере подршке

Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју спроводе се на основу одговарајућих подзаконских прописа, којима су ближе дефинисани услови за остваривање права на подстицаје, као и начини остваривања тих права.

У извештајном периоду реализоване су следеће врсте подстицаја:

- директна плаћања,
- мере руралног развоја,
- посебни подстицаји,
- кредитна подршка.

Директна плаћања

У погледу опредељених буџетских средстава директна плаћања чине најзначајнију врсту подстицаја и реализована су кроз премије, подстицаје за производњу и регресе. Једини тип премије је премија за млеко у износу од 7 РСД обрачуната по литру крављег, овчијег и козјег сировог млека испорученог у претходном кварталу. За остваривање права на премију за кравље млеко, потребно је да корисник премије испоручи млекари најмање 3.000 литара крављег млека по кварталу, односно најмање 1.500 литара на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за биљну производњу реализују се као основни подстицаји за биљну производњу кроз плаћање по хектару, док се подстицаји у сточарству реализују кроз подстицаје за: квалитетна приплодна грла, товна грла, краве дојиље, по кошници пчела, краве за узгој телади за тов и производњу конзумне рибе.

Једини облик регреса јесте регрес за трошкове складиштења у јавним складиштима, са нивоом подршке до 40% висине трошкова складиштења.

Мере руралног развоја

Подстицаји за унапређење конкурентности се реализују кроз подршку инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства, инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа и производа рибарства, као и кроз меру управљања ризиком.

Подршка инвестицијама у физичку имовину пољопривредног газдинства има за циљ побољшање производне структуре газдинства кроз мере за подизање нових вишегодишњих засада воћа, винове лозе и хмеља и подршку за унапређење примарне пољопривредне производње кроз набавку нових машина и опреме за унапређење примарне биљне пољопривредне производње, набавку нових машина и опреме за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње, набавку квалитетних приплодних грла и изградњу и опремање објеката. Ниво подршке за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства је 50% вредности инвестиције, односно 65% вредности инвестиције за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подршка инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа и производа рибарства односи се на подршку унапређењу квалитета вина и ракије и пољопривредно-прехрамбених производа, набавку контролних и евиденционих маркица за пољопривредно-прехрамбене производе и вино, као и набавку опреме у сектору меса, млека, производње вина, јаких алкохолних пића и пива. Подстицаји се утврђују у износу од 50% од вредности реализоване прихватљиве инвестиције умањене за износ средстава на име пореза на додату вредност, односно у износу од 65% од ове вредности у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Мера управљања ризицима односи се на регресирање дела трошкова премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, а реализује се кроз надокнаду од 40% плаћене премије осигурања (45% за подручја са отежаним условима рада у пољопривреди), односно у максималном износу од 70% плаћене премије осигурања на подручју Моравичког, Златиборског и Колубарског управног округа.

Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса обухватају агроеколошке мере, мере органске производње, као и мере усмерене ка ублажавању климатских промена и заштити пољопривредног земљишта и вода.

Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима обухватају низ мера усмерених на подршку непољопривредним активностима које се односе на унапређење квалитета живота на селу. Овим мерама промовишу се активности као што су унапређење сеоског туризма и домаће радиности, очување традиционалних и уметничких заната и слично. Крајњи циљ ових мера је диверзификација руралне економије кроз развој пословних и економских активности у руралним подручјима.

Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја укључују подршку за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја и исплаћују се у максималном износу од 100 %.

Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања укључују подршку развоју техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју, као и подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди и руралном развоју. Ови подстицаји су реализовани као облик подршке пољопривредним саветодавним службама, у циљу унапређења саветодавних активности у области пољопривреде и руралног развоја.

Посебни подстицаји

Овим подстицајима индиректно се утиче на пољопривредну производњу кроз финансирање активности повезаних са унапређењем квалитета производње и активности промоције. Они обухватају подстицаје за спровођење одгајивачких програма - мере селекције, подстицаје за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју (мере и акције у пољопривреди) и подстицаје за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију.

Кредитна подршка

Кредитна подршка представља субвенционисање дела камате на кредит и може се остварити за развој сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства, повртарства и цвећарства, инвестициона улагања у пољопривредну механизацију и опрему, као и набавку хране за животиње. Повољнији износ подршке остварују ПГ која послују у подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди, пољопривредници до 40 година старости и жене.

Опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју

Опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју у 2018. години износила су 257,04 милиона ЕУР. Од тога, 177,56 милиона ЕУР је било опредељена за директна плаћања, 54,11 милиона ЕУР за мере руралног развоја, 15,22 милион ЕУР за ИПАРД подстицаје, док је остатак био опредељен за кредитну подршку и посебне подстицаје. Када је реч о 2019. години, опредељена средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју износила су 344,09 милиона ЕУР. За директна плаћања било је опредељено 229,55 милиона ЕУР, за мере руралног развоја 65,42 милиона ЕУР, ИПАРД подстицаји износили су 41,35 милиона ЕУР, док је остатак био опредељен за кредитну подршку и посебне подстицаје.

Током 2018. године исплаћено је 239,28 милиона ЕУР за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју. Највећи износ буџетских средстава реализован је по основу директних плаћања (74%), док је за мере руралног развоја утрошено 22% укупно реализованих буџетских средстава. У поређењу са 2018. годином, у 2019. години није било значајних одступања у укупно реализованим буџетским средствима по основу директних плаћања (75%) и мера руралног развоја (21%). Током 2019. године исплаћено је око 288,23 милиона ЕУР за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју.

На реализацију директних плаћања током 2018. године утрошена је око 177,56 милиона ЕУР, и то за скоро 108 хиљада захтева за мере директних плаћања. Притом, највећи износ (46%) средстава реализован је по основу подстицаја у сточарству (око 81,17 милиона ЕУР), док је за подстицаје у биљној производњи издвојено 29% буџета за директна плаћања (око 52,42 милиона ЕУР). Плаћања по основу премије за млеко чинила су четвртину свих директних плаћања, у износу од око 44,81 милиона ЕУР. На реализацију директних плаћања током 2019. године утрошено је 215,92 милиона ЕУР, од чега је највећи износ средстава (44%) реализован по основу подстицаја у сточарству (око 95,63 милиона ЕУР), док је за подстицаје у биљној производњи издвојено 33% буџета за директна плаћања (око 70,60 милиона ЕУР). Премије за млеко чиниле су 23% свих директних плаћања, у износу од око 49,69 милиона ЕУР.

Реализована средства по основу мера руралног развоја у 2018. години износила су 53,27 милиона ЕУР (око 9,7 хиљада захтева за подстицаје), са највећим уделом средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава са 68% (око 35,51 милиона ЕУР). Такође, за мере руралног развоја, у 2019. години, исплаћено је око 59,25 милиона ЕУР, са највећим уделом средстава за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава са 72% (око 42,59 милиона ЕУР).

По основу кредитне подршке, током 2018. године исплаћено је 7,71 милиона ЕУР (3,2% укупно реализованих подстицаја), док је за посебне подстицаје исплаћено 1,72 милиона ЕУР (0,7% укупно реализованих подстицаја). Кад је реч о 2019. години, по основу кредитне подршке исплаћено је 5,39 милиона ЕУР (1,9% укупно реализованих подстицаја), док је за посебне подстицаје исплаћено 1,56 милиона ЕУР (0,5% укупно реализованих подстицаја).

2. ОЦЕНА НАПРЕТКА ДОСТИГНУТИХ ПРИОРИТЕТА И МЕРЕ У ВЕЗИ С ЦИЉЕВИМА ИПАРД II ПРОГРАМА НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКИХ И ПРОГРАМСКИХ СПЕЦИФИЧНИХ ПОКАЗАТЕЉА И ВРЕДНОСТИ ЦИЉЕВА

2.1 Општи оквир

Приоритети финансијске помоћи ЕУ Републици Србији за период од 2014–2020. године, односе се на испуњење критеријума за придруживање. Једна од кључних области подршке у оквиру ИПА II је пољопривреда и рурални развој - ИПАРД намењен јачању конкурентности пољопривредно-прехрамбеног сектора, постепеном прилагођавању стандардима ЕУ за хигијену, безбедност хране, добробит животиња и заштиту животне средине.

Помоћ у оквиру ИПАРД II програма доприноси достизању следећих циљева:

- развој људског и физичког капитала, повећање безбедности хране од стране корисника ИПА II и способности пољопривредно-прехрамбеног сектора да се носи са притиском конкуренције, као и постепено усклађивање сектора са стандардима ЕУ, нарочито са онима који се тичу хигијене и заштите животне средине, уз истовремену бригу о уравнотеженом територијалном развоју руралних подручја.
- усмеравање инвестиционе подршке кроз систем управљања и контроле који је у складу са добрим стандардима управљања модерне јавне управе и где релевантне државне структуре примењују стандарде једнаке онима који се примењују у сличним организацијама у земљама чланицама ЕУ.

Специфични циљеви ИПАРД II програма дефинисани су у појединачним ИПАРД мерама.

Мера 1 - Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

Циљеви ове мере односе се на обезбеђење подршке произвођачима у примарној пољопривредној производњи у процесу усклађивања са правилима, стандардима, политикама и праксама ЕУ; осигурање подршке за економски, социјални и територијални развој, са циљем паметног, одрживог и инклузивног раста, кроз развој физичког капитала; осигурање одговора на изазове климатских промена кроз промовисање ефикасне употребе ресурса; пораст продуктивности, квалитета производа уз смањење трошкова производње; унапређење конкурентности локалних произвођача уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта.

Прихватљиви сектори за инвестирање за реализацију наведених циљева су сектори млека, меса, јаја, воћа и поврћа, виноградарства, као и сектор осталих усева (житарице, уљарице и шећерна репа).

Мера 3 - Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства

Циљеви ове мере односе се на јачање конкурентности пољопривредно-прехрамбеног сектора улагањем у његову модернизацију, ради ефикасније производње, прогресивно усклађивање са правилима и стандардима ЕУ у погледу заштите животне средине, безбедности хране и квалитета производа, добробити животиња и следљивости у ланцу исхране и управљању отпадом, јачање конкурентности прехрамбене индустрије у

одабраним секторима кроз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта, и техничко-технолошко унапређење сектора, и осигурање одговора на изазове климатских промена промовисањем енергије из обновљивих извора. Прихватљиви сектори за инвестиције су сектори прераде млека, меса, јаја, воћа и поврћа, као и сектор вина.

2.2 Преглед постигнутог напретка и анализа квалитета испуњавања циљева мера

Од почетка спровођења ИПАРД II програма до 31. децембра 2019. године, објављено је и затворено седам јавних позива, док је Осми јавни позив објављен 26. новембра 2019. године, а затворен 24. фебруара 2020. године.

У оквиру **Мере 1** објављено је пет јавних позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за набавку нове опреме, машина и механизације објављен је 25. децембра 2017. године, а затворен 26. фебруара 2018. године са опредељеним средствима у износу од 8.368.901 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 6.276.676 ЕУР;
- *Други позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 4. јануара, а затворен 26. фебруара 2018. године са опредељеним средствима у износу од 4.653.363 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 3.490.023 ЕУР;
- *Трећи позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и опремање објеката и куповину нове опреме, машина и механизације (без трактора) објављен је 22. октобра 2018. године, а затворен 9. јануара 2019. године са опредељеним средствима у износу од 25.502.411 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 19.126.808 ЕУР;
- *Четврти позив* за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за куповину новог трактора објављен је 24. септембра, а затворен 25. новембра 2019. године са опредељеним средствима у износу од 10.280.718 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 7.710.519 ЕУР;
- *Пети позив* се односио на инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава за изградњу и набавку нове опреме, машина и механизације (без трактора) расписан је 24. септембра, а затворен 23. децембра 2019. године са опредељеним средствима у износу од 33.036.730 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 24.777.485 ЕУР.

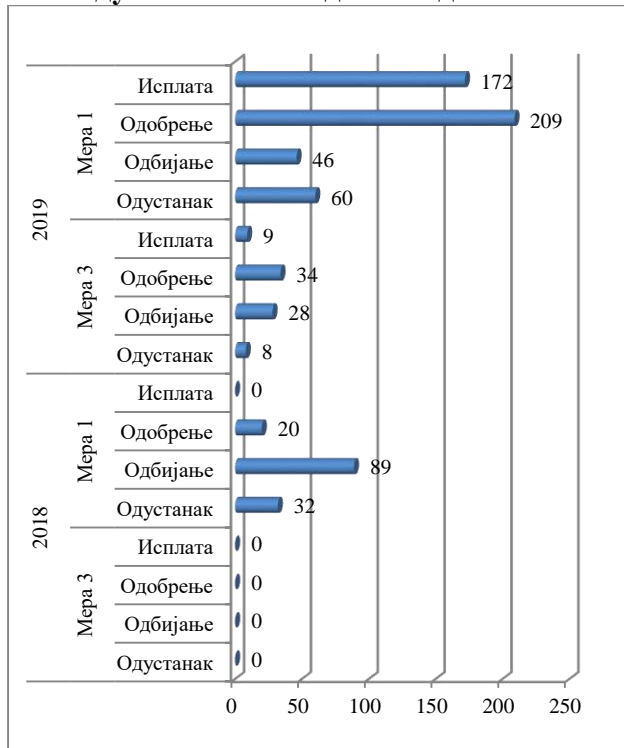
У оквиру **Мере 3** објављена су три јавна позива:

- *Први позив* за инвестиције у физичку имовину у вези са прерадом и маркетингом пољопривредних производа и производа рибарства за набавку нове опреме, расписан је 27. марта, а затворен 28. маја 2018. године са опредељеним средствима у износу од 7.405.712 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 5.554.284 ЕУР;
- *Други позив* у оквиру ове мере за инвестиције у изградњу и набавку нове опреме, објављен је 18. децембра 2018. године, а затворен 11. марта 2019. године са опредељеним средствима у износу од 29.749.633 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 22.312.225 ЕУР;

- *Трећи позив* у оквиру ове мере објављен је 26. новембра 2019. године, а затворен 24. фебруара 2020. године са одређеним средствима у износу од 46.039.335 ЕУР, од чега је допринос ЕУ 34.529.501 ЕУР.

До резултата анализе предочених у наставку извештаја дошло се на основу података Табела за праћење спровођења ИПАРД II програма достављених од стране ИПАРД Агенције, које су и приложене уз извештај (Прилог 1). У оквиру аналитичког приказа овог извештаја коришћени су прелиминарни подаци ИПАРД Агенције за Први, Други, Трећи и Четврти позив за Меру 1 и Први и Други позив за Меру 3, јер у моменту пресека стања нису били доступни подаци који се односе на Седми и Осми јавни позив. Сви приказани подаци односе се на обрађене и захтеве у поступку обраде (решења о одбијању, обустављању, одобравању и исплати), а коначан износ прихватљивих трошкова исказан је за одобрене и исплаћене захтеве.

Графикон 1: Стање у погледу захтева по години подношења* Мера 1 и Мера 3

* Обухваћена донета решења и захтеви у поступку обраде

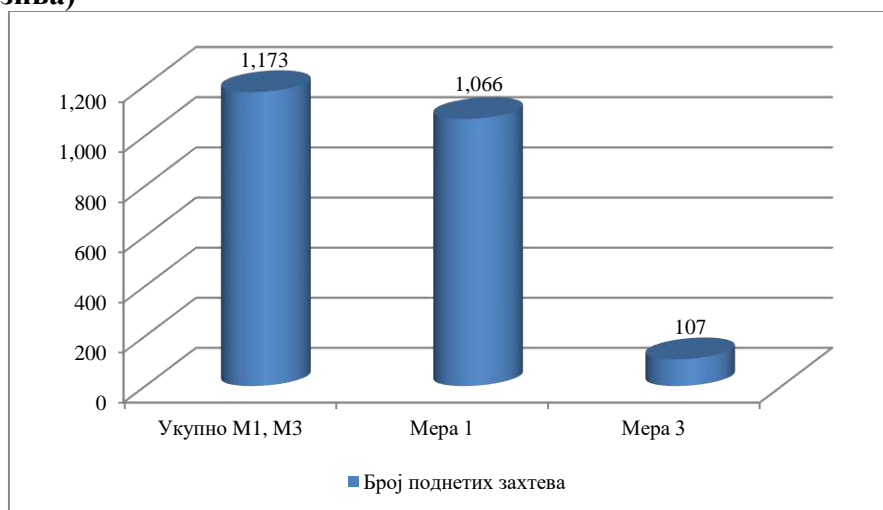
Посматрано по годинама, у 2018. години, донето је 141 решење и сва су се односила на Меру 1, односно 12% од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје. У 2019. години донето је 566 решења (487 за Меру 1 и 79 за Меру 3), односно 48% од укупног броја поднетих захтева за ИПАРД подстицаје. Укупан број обрађених захтева и захтева у поступку обраде износио је 707, што чини 60% од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје. У поређењу са 2018. годином, у 2019. години донет је мањи број решења о одбијању захтева и истовремено се

бележи пораст укупног броја одобрених и исплаћених захтева, као и пораст укупног броја донетих решења о одустанку (Графикон 1). Детаљније у Табели 2, Прилог 2 овог Извештаја.

Највећи број захтева за Меру 1 био је у оквиру Сектора осталих усева (353) и Сектора воћа и поврћа (173), затим у оквиру Сектора меса (51), а најмањи у Сектору млека (42). детаљније у Табели 6, Прилог 2. Када је реч о Мери 3, највећи број захтева односио се на Сектор воћа и поврћа (51), док је значајно мањи број у оквиру Сектора млека (11) и у оквиру Сектора меса (8). Детаљније у Табели 7, Прилог 2.

За Меру 1 и Меру 3 поднето је укупно 1.173 захтева за одобравање пројекта, од чега је 1.066 захтева за Меру 1 (91% од укупног броја поднетих захтева) и 107 захтева (9%) за Меру 3 (Графикон 2). У оквиру Петог јавног позива за Меру 1 поднето је 169 захтева са укупно захтеваним износом од 68.366.760,13 ЕУР, док је у оквиру Трећег јавног позива за Меру 3 поднето 95 захтева са укупно захтеваним износом од 57.712.660,96 ЕУР.

Графикон 2: Укупан број поднетих захтева (Мера 1 - прва четири позива и Мера 3 - прва два позива)

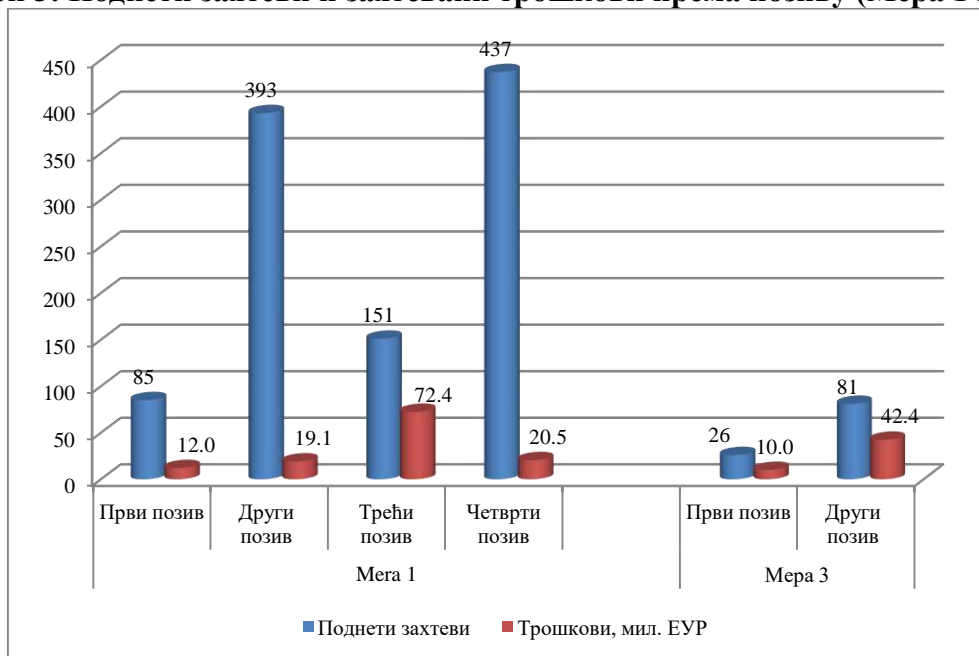

Од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1 било је 95 неразврстаних захтева, од чега је у Сектору осталих усева пет захтева без приложеног пословног плана или података о типу производње, укупне вредности од 408.645 ЕУР и 87 захтева без наведеног сектора, подсектора, као и без укупних/прихватљивих трошкова инвестиција. Укупно 107 захтева је без наведеног захтеваног износа инвестиција. У оквиру Мере 3, 18 захтева је неразврстано (без наведеног подсектора), а од тога 10 захтева нема наведен ни сектор ни подсектор. Констатован је пораст неразврстаних захтева у оквиру Мере 1 (за 3 процентна поена) и смањење неразврстаних захтева у оквиру Мере 3 (за 9 процентних поена).

Посматрано **по позивима** у оквиру **Мере 1**, највећи број захтева поднет је у оквиру позива који се односе на набавку трактора (437 захтева за Четврти позив и 393 за Други позив), затим за Трећи јавни позив (151) и Први јавни позив (85). Са становишта прихватљивих трошкова по позивима у оквиру Мере 1 највећи захтевани трошкови односе се на Трећи јавни позив, имајући у виду да је позив поред инвестиција за набавку опреме и механизације, укључивао и инвестиције за изградњу објеката. У оквиру **Мере 3** евидентан је пораст у Другом у односу на Први јавни позив, како у броју поднетих захтева, тако и у висини захтеване подршке. У укупном броју поднетих захтева за Меру 3, у оквиру Првог

позива поднето је 26 захтева (24%), а у оквиру Другог позива евидентиран је 81 захтев (76%). За 107 захтева укупан износ захтеваних трошкова је 52,4 милиона ЕУР, од чега се 10 милиона ЕУР (19%) односи на Први јавни позив, а 42,4 милиона ЕУР (81%) на Други јавни позив (Табела 1, Прилог 2). Наведени однос укупних захтеваних трошкова по позивима је очекиван имајући у виду да је у оквиру Другог јавног позива омогућено и подношење захтева за одобравање пројеката за изградњу (Графикон 3).

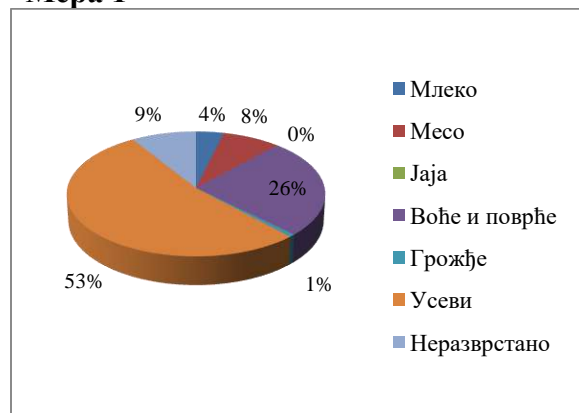
Графикон 3: Поднети захтеви и захтевани трошкови према позиву (Мера 1 и Мера 3)

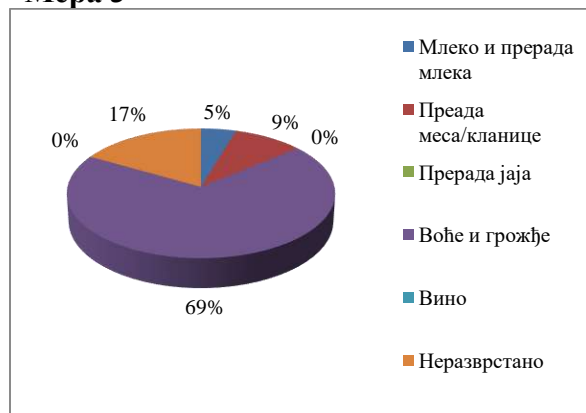
Највећи број захтева за одобравање пројеката поднет је за набавку трактора у оквиру Четвртог позива за Мери 1 (437 захтева), док се највећи износ захтеваних трошкова односи на инвестиције за изградњу и опремање објеката и куповину нове опреме, машина и механизације (осим трактора) у оквиру Трећег позива за Мери 1 (72,4 милиона ЕУР).

Са становишта укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје, доминантно је учешће Сектора осталих усева у оквиру Мере 1 и Сектора воћа и поврћа у оквиру Мере 3 (Графикон 4).

Графикон 4: Структура поднетих захтева према сектору Мера 1

Мера 3

У оквиру **Мере 1**, у укупном броју поднетих захтева (1.066) Сектор осталих усева (житарице, уљарице, шећерна репа) остварује највеће учешће од 53% (565 захтева), следи Сектор воћа и поврћа са 26%, односно 273 захтева (од чега је за воће 238 захтева, док је за поврће 35 захтева), Сектор меса учествује са 8% (85 захтева), а Сектор млека учествује са 4% (41 захтев). Од укупног броја поднетих захтева 95 захтева (9%) класификује се као неразврстани.

У оквиру Сектора осталих усева, подсектор житарица са 476 поднетих захтева остварује највеће учешће (84%), у оквиру Сектора воћа и поврћа највећи број захтева поднет је од стране подгрупе воће – 238 захтева, односно 87%, док је у оквиру Сектора меса присутна равномернија распоређеност поднетих захтева по подгрупама: свиње – 36 захтева (42%), говеда – 28 поднетих захтева (33%).

Када је реч о **Мери 3**, доминантна је заступљеност поднетих захтева за прераду воћа и поврћа 69% у укупном броју поднетих захтева (74 захтева), док остали сектори остварују значајно ниже учешће.

Посматрано према **типу инвестиције**, у оквиру **Мере 1** од укупног броја поднетих захтева (1.066), највећи број захтева односио се на **тракторе** (740 захтева, односно 69%), док остале групе инвестиција у укупном броју поднетих захтева остварују знатно ниже учешће: опрема и механизација искључујући тракторе – 14%, изградња објеката – 7% (Графикон 5).

Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта за ИПАРД подстицаје за набавку трактора остварен је у оквиру Сектора осталих усева (529, односно 71%), затим у Сектору воћа и поврћа (150, односно 20%), док су сектори меса, млека и виноградарства у укупном броју поднетих захтева за тракторе остварили значајно ниже учешће (40 захтева или 5%, 14 захтева или 2%, односно 7 захтева или 1% респективно).

Графикон 5: Структура поднетих захтева према типу инвестиција*

Мера 1

Мера 3

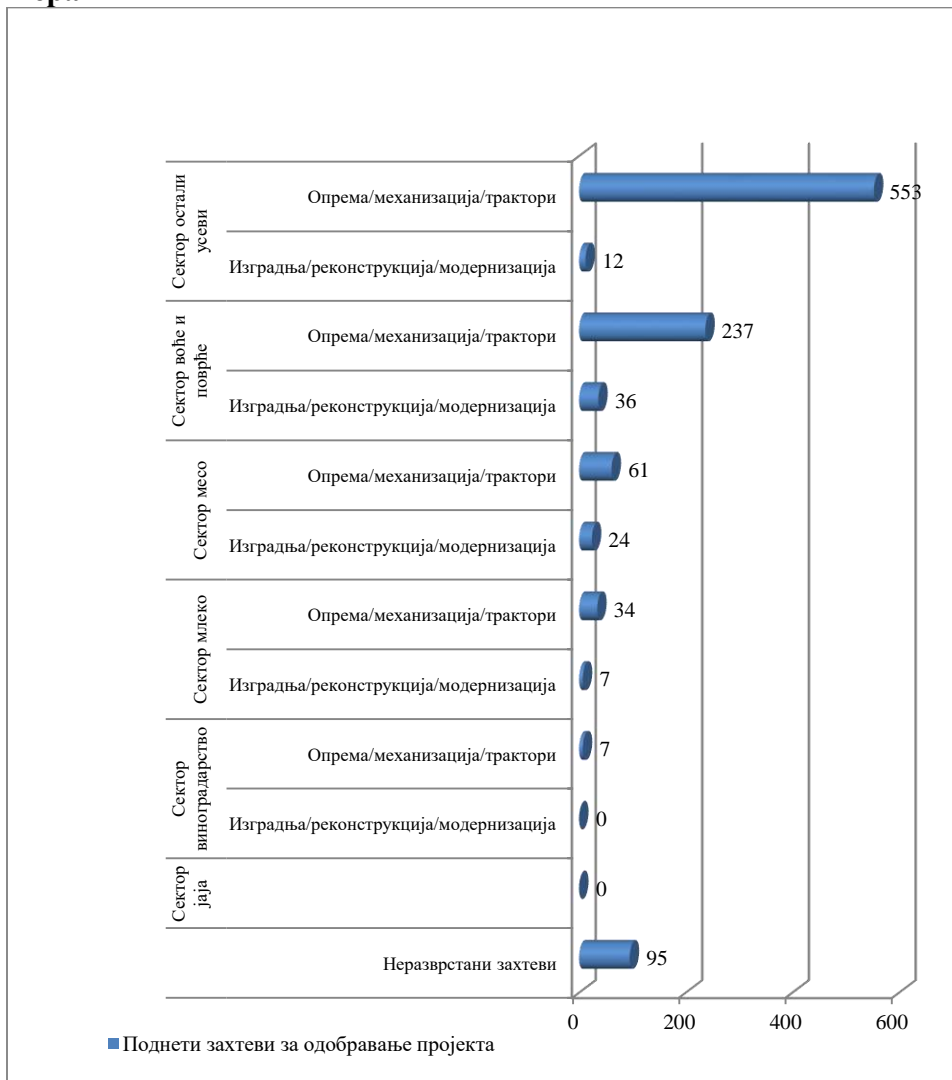

*У случају када потенцијални корисник ИПАРД подстицаја поднесе захтев за одобравање пројекта за више инвестиција, доминантна група инвестиција одређена је на основу финансијски доминантне инвестиције.

Поред трактора, у оквиру **Мере 1**, потенцијални корисници изразили су и значајно интересовање за набавку нове опреме за бербу, сортирање, паковање и складиштење (Сектор воћа и поврћа), изградњу нових управних зграда и складишта (сви сектори), као и

за опрему и механизацију за негу усева током вегетационог периода. Учешће наведених група инвестиција износи 48%.

Графикон 6: Поднети захтеви за одобравање пројекта према групи инвестиција и сектору - Мера 1

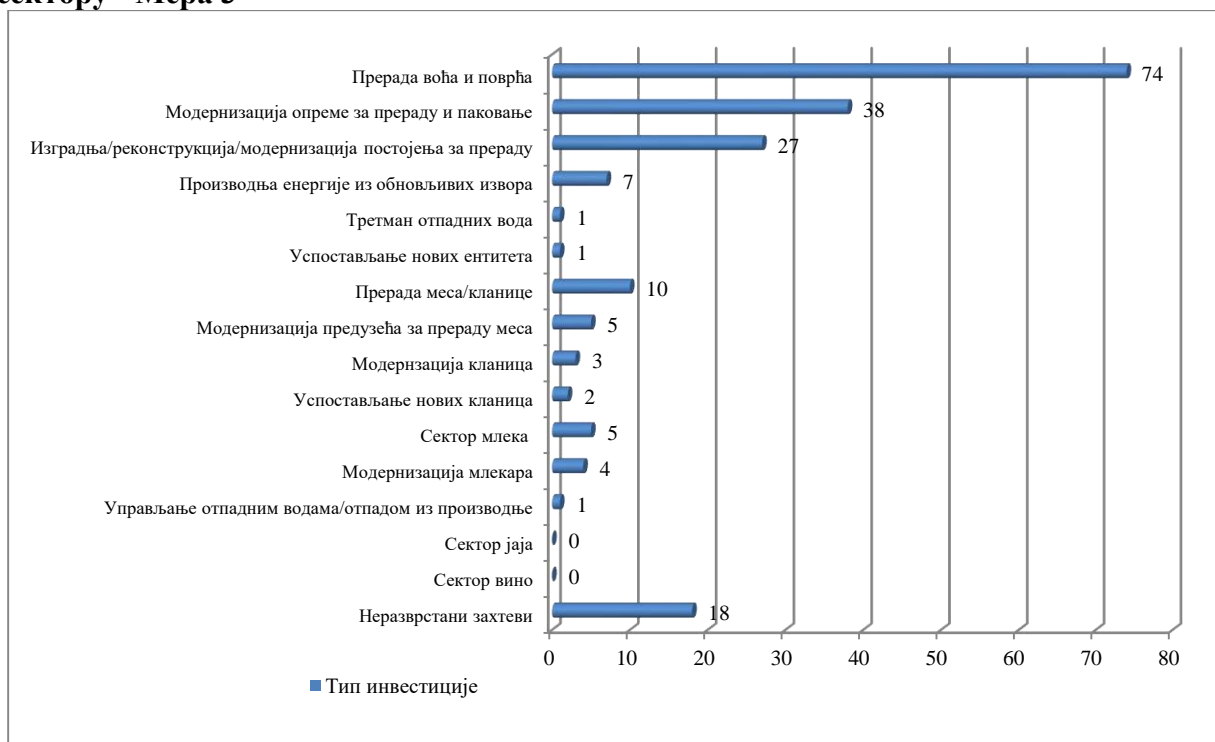
Највећи број захтеваних инвестиција био је у области биљне производње. Са друге стране, најмање интересовање исказано је за инвестиције у сточарску производњу и то посебно за инвестиције за набавку опреме за штале, мужу и исхрану стоке. Према резултатима истраживања у оквиру текуће (*on-going*) евалуације ИПАРД II, разлог малог броја предлога пројеката у области сточарске производње (сектор меса и млека) је услед недовољног знања потенцијалних корисника везано за захтеве у испуњавању стандарда у области заштите животне средине (минимални национални и стандарди ЕУ), као и недовољног познавања могућности коришћења ИПАРД програма за ову врсту инвестиција, иако су, са друге стране, потребе сектора сточарства за инвестицијама овог типа изражене (препоруче 8-11, 34 и 35, поглавље 4, Закључна разматрања и препоруке, Евалуација ИПАРД II програма у Републици Србији за период 2017-2019. године, коначан извештај, Институт за економику пољопривреде, Београд, 2020).

У оквиру групе инвестиција која се односи на **опрему и механизацију (без трактора)**, највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта остварен је за набавку опреме за бербу, сортирање, паковање и складиштење и то у Сектору воћа и поврћа (40 захтева). У оквиру групе **инвестиција за изградњу** највеће интересовање било је за изградњу нових складишних објеката у Сектору воћа и поврћа (24 захтева) и у Сектору осталих усева (12 захтева), док је у области сточарске производње испољено интересовање за изградњу нових управних зграда (Сектор меса – 19 захтева и Сектор млека – шест захтева).

За инвестиције из области заштите животне средине поднето је 20 захтева за одобравање пројекта и то за складиштење стајњака и опрему за руковање стајњаком (десет захтева у Сектору меса и пет захтева у Сектору млека) и за инвестиције у обновљиве изворе енергије (три захтева у Сектору воћа и поврћа и два захтева у Сектору меса).

Када је реч о **Мери 3** (Графикон 7), од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта (107), више од две трећине односило се на захтеве у оквиру Сектора прераде воћа и поврћа (74 захтева), и то за инвестиције у модернизацију опреме за прераду и паковање (38 захтева) и за изградњу/реконструкцију/модернизацију постројења за прераду (27 захтева). Остали типови инвестиција остварују мање учешће у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере.

Графикон 7: Поднети захтеви за одобравање пројекта према типу инвестиције и према сектору - Мера 3

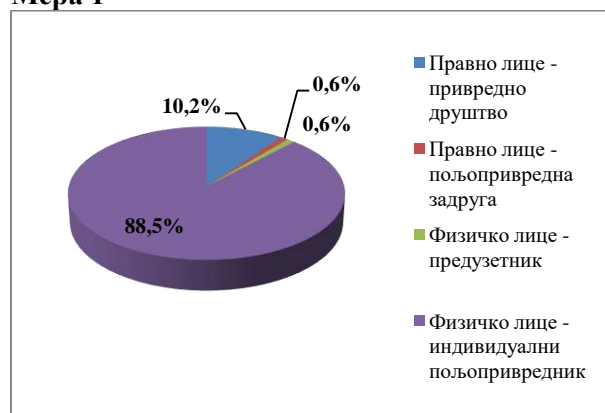

На област заштите животне средине односило се девет захтева, од чега је седам захтева поднето за инвестиције у обновљиве изворе енергије (Сектор воћа и поврћа), док је за инвестиције у третман отпадних вода поднето два захтева (Сектор воћа и поврћа и Сектор млека). Евидентно је смањење броја неразврстаних захтева у односу на претходно извештавање (са 28 на 18), услед ненавођења типа инвестиције и/или сектора у захтеву.

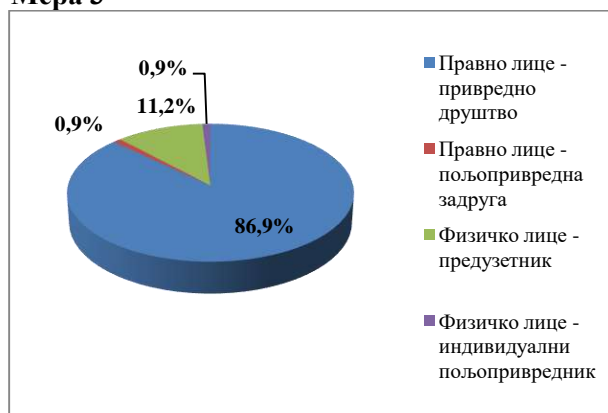
Према **типу корисника** (Графикон 8), у укупном броју поднетих захтева за Меру 1 и Меру 3, физичка лица (индивидуални пољопривредници и предузетници) остварују учешће од 82% (пораст у односу на претходно извештавање за 8 процентних поена), док правна лица (привредна друштва и пољопривредне задруге) учествују са 18%.

У укупном броју поднетих захтева у оквиру **Мере 1**, индивидуални пољопривредници остварују доминантно учешће од 88,5%, привредна друштва остварују учешће од 10,2%, док пољопривредне задруге и предузетници остварују знатно ниже учешће по 0,6% (Графикон 8). Посматрано по позивима, највећи број захтева поднела су физичка лица у оквиру Другог и Четвртог позива (97%). За оба наведена позива предмет набавке била је куповина новог трактора. У укупном броју поднетих захтева физичка лица су остварила учешће од 74% у оквиру Првог позива, док су у оквиру Трећег позива остварила учешће од 60%. При чему, у структури физичких лица за сва четири позива, индивидуална пољопривредна газдинства остварују значајно веће учешће у укупном броју поднетих захтева у односу на предузетнике (од 97% до 100%).

Графикон 8: Структура поднетих захтева према типу корисника (%)
Мера 1

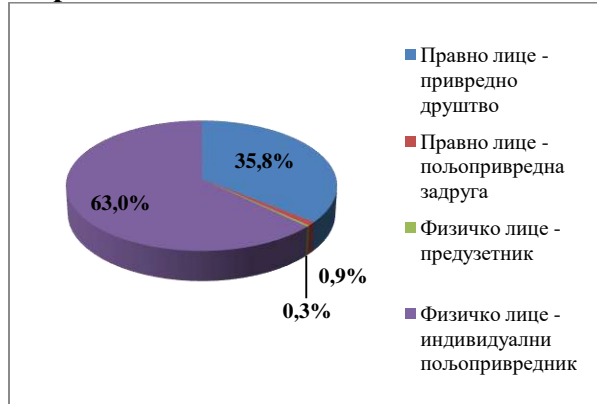
Мера 3

Иако је учешће физичких лица у укупном броју поднетих захтева за Меру 1 доминантно (89%), учешће ове категорије корисника у укупно захтеваним средствима је у значајној мери ниже (63%), са тенденцијом раста у односу на претходно извештавање (за 7 процентних поена). Ово се посебно односи на Први позив где је учешће физичких лица у укупно захтеваним средствима 40%, док је њихово учешће у укупном броју поднетих захтева 74%. Када је реч о **Мери 3** остварене су обрнуте пропорције: од укупно 107 поднетих захтева, 94 захтева се односи на правна лица (88%), а 13 захтева је поднето од стране физичких лица (12%). Слично Мери 1, физичка лица у укупно захтеваним средствима остварују ниже учешће (11%) у односу на њихово учешће у укупном броју поднетих захтева 12% (Графикони 8 и 9).

Посматрано по позивима, индивидуални пољопривредници у погледу удела у укупним захтеваним средствима остварују најзначајније учешће у Другом и Четвртог позиву. Најниже учешће у укупно захтеваним средствима овај тип корисника остварио је у Првом јавном позиву (39%). Пољопривредне задруге остварују учешће од 0,9% у укупним захтеваним трошковима (са највећим износом у оквиру Трећег позива).

**Графикон 9: Структура захтеваних средстава према типу корисника
Мера 1**

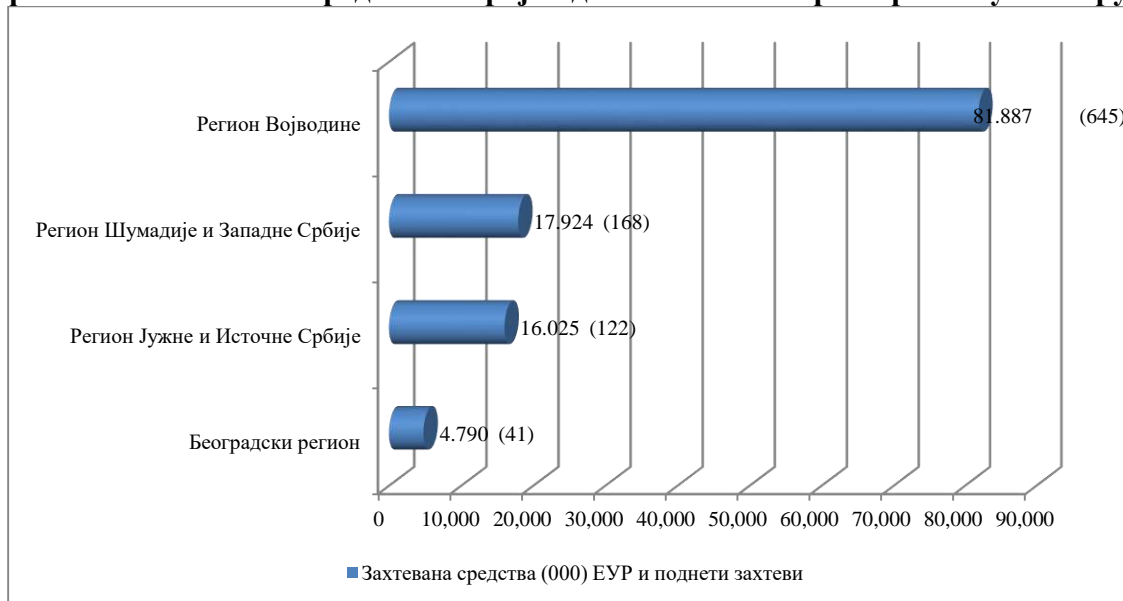
Мера 3

У укупном броју поднетих захтева и захтеваних средстава у оквиру **Мере 3** за оба позива привредна друштва остварују доминантно учешће, како по питању поднетих захтева 86,9% (Графикон 8), тако и по питању учешћа у укупно захтеваним средствима 90% (Графикон 9). Привредна друштва остварују значајан пораст броја поднетих захтева и захтеваног износа средстава у Другом позиву у поређењу са Првим јавним позивом са 23 на 70 захтева, односно са 9,7 на 37,7 милиона ЕУР (Прилог 3 овог Извештаја).

Посматрано **према региону**, у оквиру **Мере 1** (Графикони 10 и 11), Регион Војводине остварује највеће учешће како у броју поднетих захтева за одобравање пројекта, тако и у износу захтеваних средстава. Учешће Региона Војводине у укупном броју поднетих захтева у оквиру Мере 1 је 66% (645 захтева), што представља пораст у односу на претходно извештавање за шест процентних поена, док у укупним захтеваним средствима овај регион учествује са 68% (82 милиона ЕУР), што представља пораст за седам процентних поена.

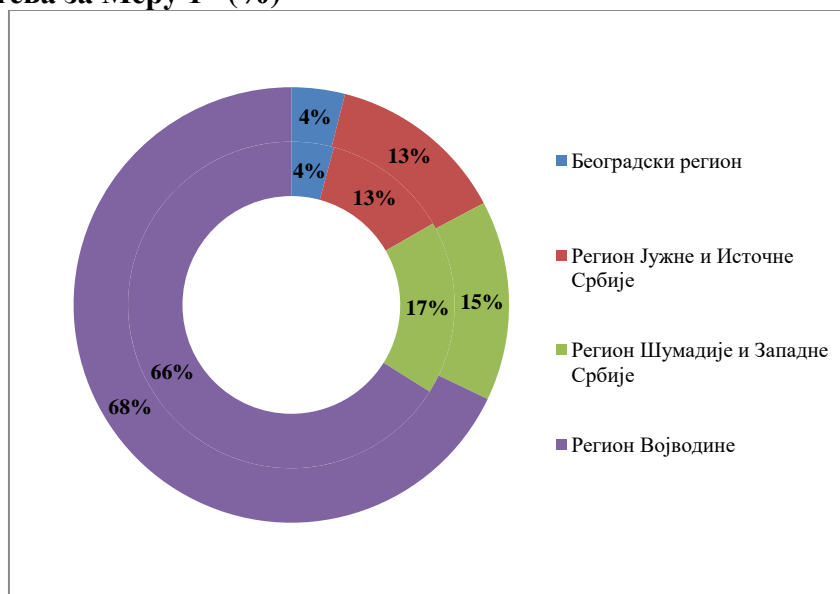
Графикон 10: Захтевана средства и број поднетих захтева према региону за Меру 1

У укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта Регион Шумадије и Западне Србије учествује са 17% (168 захтева), а у укупно захтеваним средствима са 15% (18 милиона ЕУР). Регион Јужне и Источне Србије је у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта, као и у укупно захтеваним средствима остварио учешће од по 13% (122 захтева, односно 16 милиона ЕУР), док учешће Београдског региона у укупним поднетим захтевима и укупно захтеваним средствима износи по 4% (41 захтев, односно 4,8 милиона ЕУР).

У односу на претходни полугодишњи извештај, сви региони осим Региона Војводине су остварили смањење учешћа у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта и укупно захтеваним средствима. При томе, Регион Војводине остварује веће учешће у укупно захтеваним средствима у односу на учешће у укупним захтевима, Регион Шумадије и Западне Србије остварио је веће учешће у поднетим захтевима у односу на учешће у укупно захтеваним средствима. Регион Јужне и Источне Србије и Београдски регион остварили су једнако учешће у оба показатеља (по 13%, односно по 4% респективно). Укупно захтевана средства у оквиру Мере 1 за Регион Војводине (81,9 милиона ЕУР) и даље су значајно већа у односу на Регион Шумадије и Западне Србије (17,9 милиона ЕУР), са тенденцијом пораста разлике између ова два региона у износу укупно захтеваних средстава (са 35,7 милиона ЕУР на чак 64 милиона ЕУР).

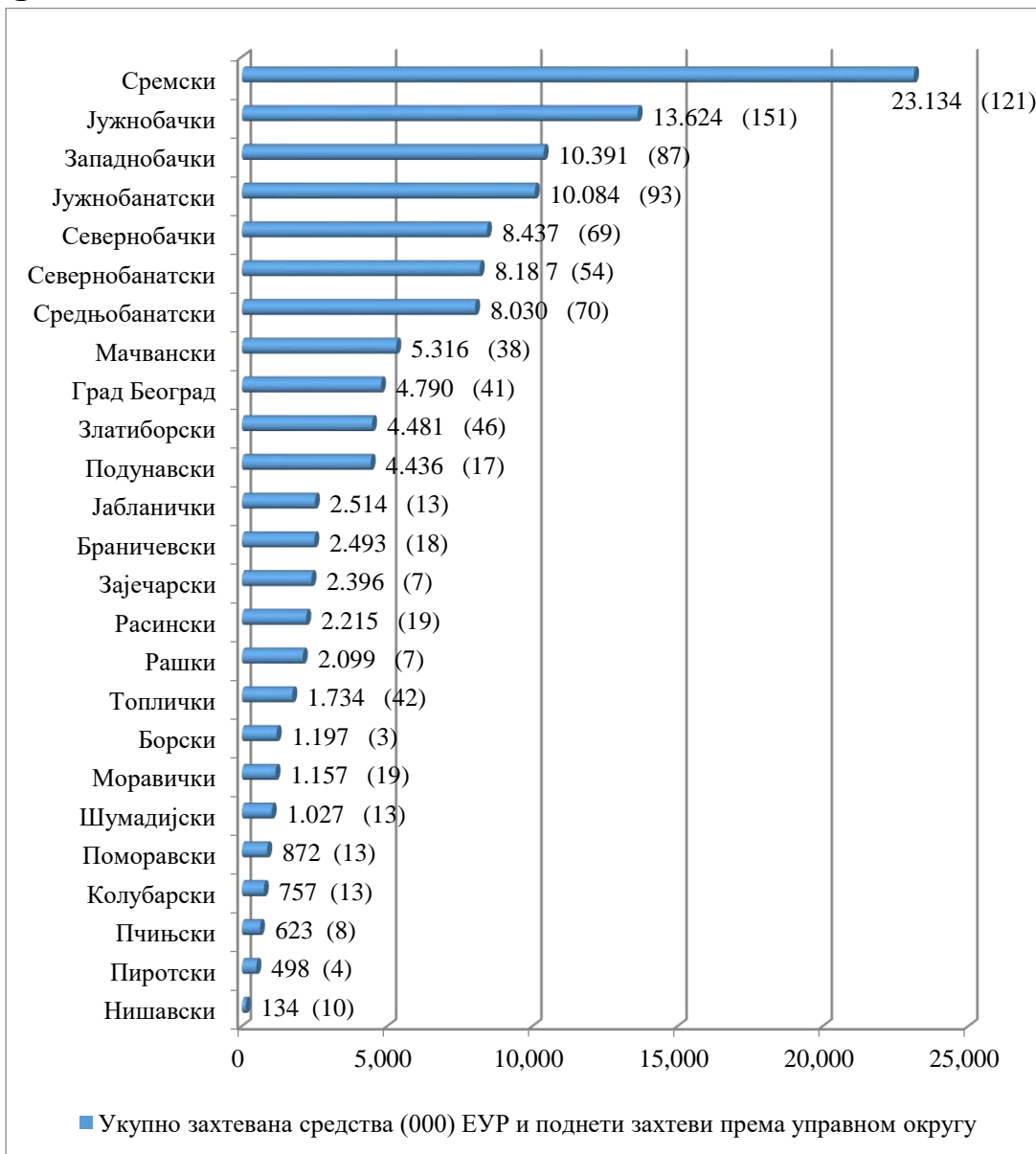
Графикон 11: Учешће региона у укупно захтеваним средствима и укупном броју поднетих захтева за Мери 1* (%)

* Спољни прстен: учешће у укупно захтеваним средствима, Унутрашњи прстен: учешће у укупном броју поднетих захтева

Просечна вредност инвестиција по поднетом захтеву за одобравање пројекта износи 124 хиљаде ЕУР. Највећу просечну вредност инвестиција по поднетом захтеву остварује Регион Јужне и Источне Србије (131 хиљада ЕУР), као и Регион Војводине (127 хиљада ЕУР). Иако је Регион Шумадије и Западне Србије другопозициониран са становишта укупно захтеваних средстава, налази се на последњем месту по просечној вредности инвестиција по поднетом захтеву (107 хиљада ЕУР).

Графикон 12: Захтевана средства и број поднетих захтева према управном округу за Мери 1

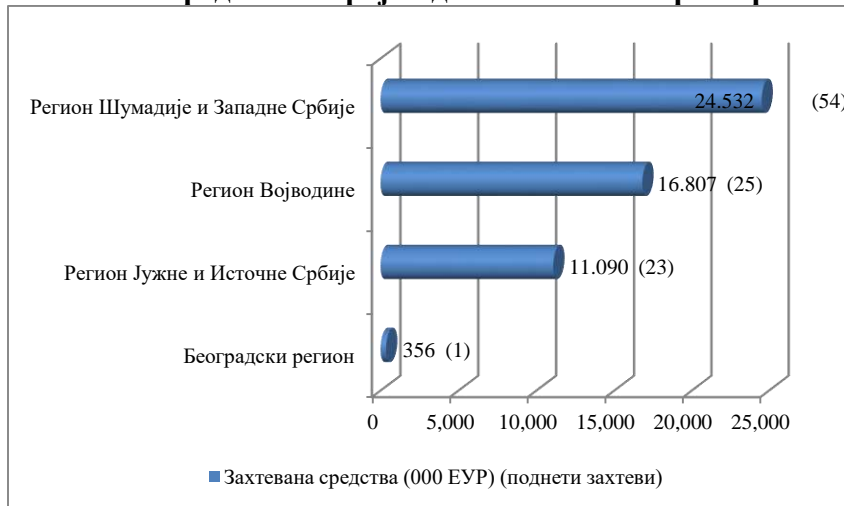

Највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта остварила су два **управна округа** Региона Војводине: Јужнобачки (151) и Сремски (121). У укупном износу захтеваних средстава првих седам позиција припада управним окрузима Региона Војводине, са првопозиционираним Сремским управним округом (23 милиона ЕУР). Са друге стране, најмањи износ захтеваних средстава исказала су три управна округа Региона Јужне и Источне Србије: Нишавски, Пиротски и Пчињски (Графикон 12). Занимљиво је напоменути да управни окрузи са највећом просечном вредношћу инвестиција по поднетом захтеву (од преко 300 хиљада ЕУР) такође припадају Региону Јужне и Источне Србије (Борски 399 хиљада ЕУР и Зајечарски 342 хиљаде ЕУР).

У оквиру **Мере 3** највеће је учешће Региона Шумадије и Западне Србије у укупно захтеваним средствима (24,5 милиона ЕУР), као и у поднетим захтевима (54), затим следе

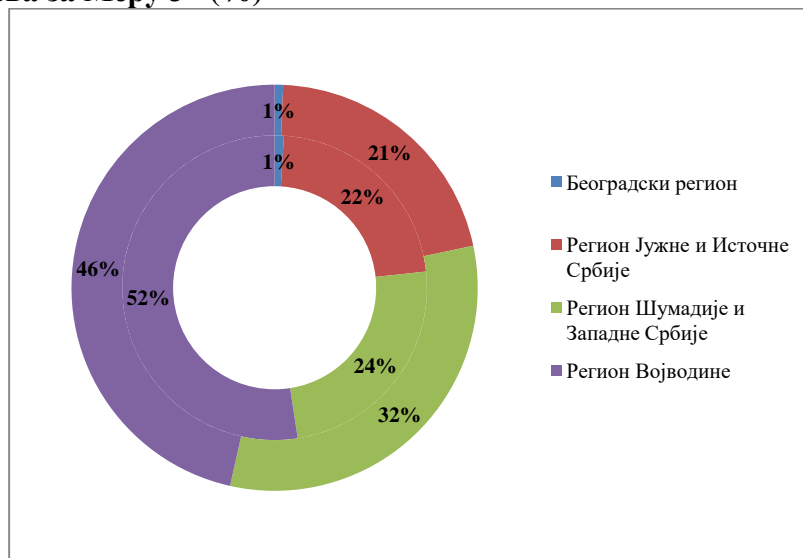
Регион Војводине са износом укупно захтеваних средстава од 16,8 милиона ЕУР за 25 поднетих захтева, Регион Јужне и Источне Србије са 11 милиона ЕУР укупно захтеваних средстава за 23 поднета захтева и Београдски регион са најмањим вредностима за анализиране показатеље (Графикон 13).

Графикон 13: Захтевана средства и број поднетих захтева према региону за Меру 3

Значајно је учешће Региона Шумадије и Западне Србије у броју поднетих захтева (52%) и у укупно захтеваним средствима (46%). Са становишта удела по наведеним показатељима следе Регион Војводине и Регион Јужне и Источне Србије, док Београдски регион остварује најниже учешће.

Графикон 14: Учешће региона у укупним захтеваним средствима и укупном броју поднетих захтева за Меру 3* (%)

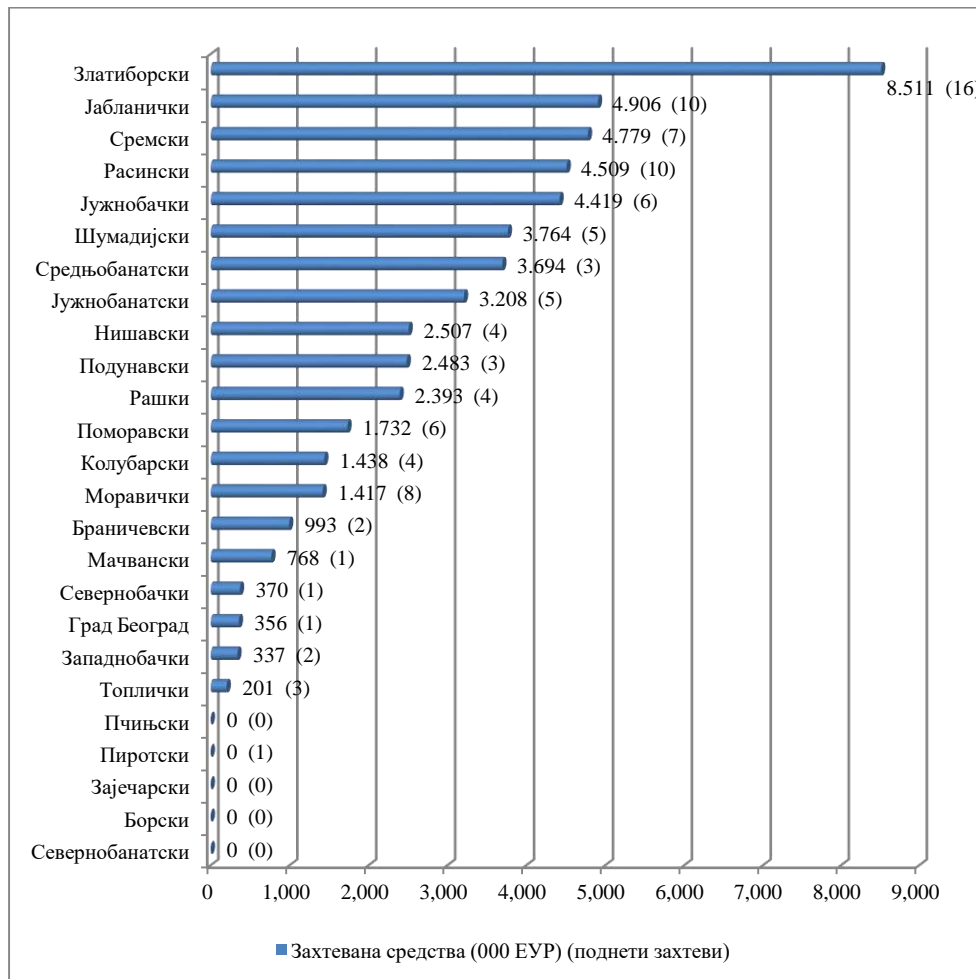
* Спољни прстен: учешће у укупно захтеваним средствима, Унутрашњи прстен: учешће у укупном броју поднетих захтева

Просечна вредност инвестиција по поднетом захтеву за одобравање пројекта у оквиру Мере 3 (512 хиљада ЕУР) је на значајно вишем нивоу у односу на овај изведени показатељ за Меру 1 (127 хиљада ЕУР). Иако је Регион Шумадије и Западне Србије остварио највеће

учешће у укупном броју поднетих захтева за одобравање пројекта и износу укупно захтеваних средстава, Регион Војводине бележи највећу просечну вредност инвестиција по поднетом захтеву (672 хиљаде ЕУР). Истовремено, остала три региона су остварила нижу просечну вредност инвестиција по поднетом захтеву у односу на општи просек овог показатеља: Регион Јужне и Источне Србије – 482 хиљаде ЕУР, Регион Шумадије и Западне Србије – 454 хиљаде ЕУР и Београдски регион – 356 хиљада ЕУР. Највећем учешћу Региона Шумадије и Западне Србије у износу укупно захтеваних средстава доприноси доминантна позиција Златиборског управног округа, који остварује износ од 8,5 милиона ЕУР (16%) у укупно захтеваним средствима. Поред Златиборског и Јабланички, Сремски, Расински и Јужнобачки управни окрузи остварују износ укупно захтеваних средстава изнад четири милиона ЕУР. Највећи број управних округа у којима није поднет ниједан захтев за одобравање пројекта у оквиру Мере 3 припада Региону Јужне и Источне Србије. (Графикон 15).

Напомена: У делу Извештаја који се односи на регионе и управне округе, нису обухваћени захтеви за одобравање пројекта који нису имали наведено место инвестиције (90 захтева у Мери 1 и четири захтева у Мери 3).

Графикон 15: Захтевана средства и број поднетих захтева према управном округу за Мери 3

2.3 Достижање предложеног циља

Од укупног броја поднетих захтева за Меру 1 и Меру 3 (1.173), донето је 263 решења о одобравању пројекта, 263 захтева је одбијено и обустављено, а 145 захтева је исплаћено (Табела 4).

Табела 4: Преглед поднетих, одбијених, одобрених, обустављених* и исплаћених захтева за Меру 1 и Меру 3

Мера	Обрађени захтеви				
	Поднети	Одбијени	Одобрени	Обустављени	Исплаћени
1	1.066	135	229	92	145
3	107	28	34	8	0
Укупно	1.173	163	263	100	145

* Повучени/обустављени услед одустанка подносиоца захтева

Од укупног броја поднетих захтева одобрено је 22,4%, са евидентним порастом одобрења захтева у 2019. години (92%) у поређењу са 2018. годином (8%). Упркос повећаној стопи одобрења захтева по годинама, и даље су високе стопе одбијених и повучених захтева у односу на укупан број поднетих захтева (14% решењем одбијених захтева и 9% захтева повучено је услед одустанка подносиоца).

Напредак у достизању циљних вредности излазних показатеља, као и показатеља резултата за Меру 1 и Меру 3 представљени су у Табелама 5 и 6.

Табела 5: Излазни показатељи и показатељи резултата за Меру 1

Тип показатеља	Показатељ	Реализација у 2018.	Реализација у 2019.	Укупно реализовано од 2014 -2019.	Циљна вредност 2014-2020
Излазни показатељ	Бр. подржаних пројеката	0	145	145	720
	Укупан износ инвестиција(ЕУР)	0	9.645.783	9.645.783	168.977.778
Показатељ резултата	Бр. газ.која су модернизовала производњу	0	145	145	600
	Бр. газ.која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	145	145	380
	Бр. газ.која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	60

Табела 6: Излазни показатељи и показатељи резултата за Меру 3

Тип показатеља	Показатељ	Реализација у 2018.	Реализација у 2019.	Укупно реализовано од 2014 -2019.	Циљна вредност 2014-2020
Излазни показатељ	Бр. подржаних пројеката	0	0	0	463
	Укупан износ инвестиција (ЕУР)	0	0	0	165.893.333
Показатељ резултата	Бр. предузећа која су модернизовала производњу	0	0	0	463
	Бр. предузећа која напредују ка достизању стандарда ЕУ	0	0	0	463
	Бр. предузећа која инвестирају у производњу енергије из обновљивих извора	0	0	0	46

С обзиром на то да је реч о почетној години спровођења ИПАРД II програма, у 2018. години ниједонето ниједно решење о исплати ИПАРД подстицаја. У 2019. години за Мери 1 донето је укупно 145 решења о исплати ИПАРД подстицаја, чиме је реализација излазног показатеља „Број подржаних пројеката” за Мери 1 износила 20%. Стопа извршења за показатељ „Укупан износ инвестиција” за Мери 1 износила је 5,7%. Већи степен извршења до краја 2019. године остварен је за показатеље резултата који се односе на модернизацију производње и праћење напретка ка достизању стандарда ЕУ. Показатељи резултата који се односе на инвестиције у производњу енергије из обновљивих извора и на инвестиције за складиштење стајњака нису реализовани са становишта донетих решења о исплати ИПАРД подстицаја, иако су евидентни како поднети тако и одобрени захтеви за наведене типове инвестиција.

Посматрано по секторима, у оквиру Мере 1, премастоји извршења доминира Сектор осталих усева саукупно донетим 101 решењем о исплати ИПАРД подстицаја (70%), следи Сектор воћа и поврћа са донетих 28 решења о исплати ИПАРД подстицаја (19%), док остали сектори имају знатно мањи број донетих решења о исплати ИПАРД подстицаја (десет решења у Сектору меса и шест решења у Сектору млека).

У погледу реализације на програмском нивоу (Табела 6.4. ИПАРД II програма) укупна стопа извршења за показатељ „Број пројеката који су добили ИПА подршку у пољопривредно-прехранбеном сектору и руралном развоју” износи 10%, док је реализација програмског показатеља „Укупан износ инвестиција добијених кроз ИПА за пољопривредно-прехранбени сектор и рурални развој” у истом периоду остварена на нивоу од 2,6%.

3. ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА - ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

ИПАРД II програмом дефинисан је укупан индикативни допринос ЕУ за период 2014-2020. који износи 175 милиона ЕУР. Камата зарађена на ИПАРД II евро рачуну, отвореном код НБС, према подацима НФ, од почетка спровођења ИПАРД II програма, износи 0,00 ЕУР.

Табела 7: Максималан индикативни допринос ЕУ* за ИПАРД фондове за период 2014-2020 (ЕУР)

Година	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014 - 2020.
Укупно (ЕУР)	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40.000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм, 2019

* Доприноси су индикативни пошто се износи дефинишу на годишњем нивоу у оквиру буџета ЕУ

У оквиру укупне јавне подршке за акредитоване мере, 75% износа односи се на допринос ЕУ, док национални допринос износи 25% јавне подршке (Табела 8). Највећи износи, како укупне јавне помоћи тако и доприноса ЕУ, опредељени су након поверавања послова спровођења буџета за Мери 1 и Мери 3. Највеће учешће у укупно опредељеном ИПАРД фонду остварује Мера 1 са износом укупне јавне помоћи од 101.386.667 ЕУР (44%), док је износ ЕУ доприноса 76.040.000 ЕУР. У укупно опредељеном ИПАРД фонду Мера 3 остварује учешће од 36%.

Табела 8: Финансијски план према мери у ЕУР, за период 2014-2020

Мера	Укупна јавна помоћ (ЕУР)	Допринос ЕУ (ЕУР)	Допринос ЕУ (%)	Национални допринос (ЕУР)	Национални допринос (%)
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	101.386.667	76.040.000	75	25.346.667	25
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних и производа рибарства	87.346.667	65.510.000	75	21.836.667	25
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	10.294.118	8.750.000	85	1.544.118	15
Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ	5.833.333	5.250.000	90	583.333	10
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	20.000.000	15.000.000	75	5.000.000	25
Техничка помоћ	5.235.295	4.450.000	85	785.295	15
Укупно	230.096.080	175.000.000	-	55.096.080	-

Извор: ИПАРД II програм, 2019

Од почетка спровођења ИПАРД II програма донета су решења о одобрењу пројекта у вредности од 14.993.126 ЕУР доприноса ЕУ, што представља 8,6% удела ЕУ у индикативном финансијском плану ИПАРД подршке. Од одобреног износа доприноса ЕУ

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

52,5% се односи на Меру 1, а 47,5% на Меру 3. Иако је одобрени износ доприноса ЕУ у апсолутном износу већи за Меру 1 (7.867.553 ЕУР) у поређењу са Мером 3 (7.125.573 ЕУР), већи проценат извршења индикативног финансијског плана доприноса ЕУ остварен је за Меру 3 (10,9%) у односу на стопу буџетског извршења за Меру 1 (10,3%) (Табела 9).

Табела 9: Финансијска имплементација према ИПАРД мери са становишта доприноса ЕУ (ЕУР)

Мера	Укупна јавна помоћ	Допринос ЕУ				
		Индикативни финансијски план	Одобрен износ	Исплаћен износ	Одобрено (%)	Исплаћено (%)
1	101.386.667	76.040.000	7.867.553	4.577.520	10,3	6,0
3	87.346.667	65.510.000	7.125.573	0	10,9	0
4	10.294.118	8.750.000	0	0	0	0
5	5.833.333	5.250.000	0	0	0	0
7	20.000.000	15.000.000	0	0	0	0
9	5.235.295	4.450.000	0	0	0	0
Укупно	230.096.080	175.000.000	14.993.126	4.577.520	8,6	2,6

Извор: ИПАРД II програм, 2019

До краја 2019. године исплаћено је 4.577.520 ЕУР укупаног износа подршке доприноса ЕУ (целокупна исплата је извршена у оквиру Мере 1), што је допринело да стопа извршења буде 6,0% од укупног доприноса ЕУ за Меру 1, односно 2,6% од укупног доприноса ЕУ предвиђеног индикативним финансијским планом ИПАРД подршке (Табела 9).

У поређењу са 2018. годином, у 2019. години остварен је значајан напредак искоришћености финансијских средстава који се односи на допринос ЕУ (Табела 10).

Табела 10: Искоришћеност финансијских средстава за Меру 1 и Меру 3 са становишта доприноса ЕУ по годинама (ЕУР)

Мера	Индикативни и финансијски план	2018.				2019.			
		Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%	Одобрен износ	%	Исплаћен износ	%
1	76.040.000	1.471.735	1,9	0	0	6.395.818	8,4	4.577.520	6,0
3	65.510.000	0	0	0	0	7.125.573	10,9	0	0
Укупно	175.000.000	1.471.735	0,8	0	0	13.521.391	7,7	4.577.520	2,6

Извор: ИПАРД II програм, 2019

Посматрано по годинама спровођења ИПАРД II програма, у 2019. години донета су решења како о одобравању тако и о исплати ИПАРД подстицаја, којима је одобрено 13,5 милиона ЕУР доприноса ЕУ и исплаћено 4,6 милиона ЕУР доприноса ЕУ. Ово се може окарактерисати као позитивна тендеција и остварен значајан напредак са становишта динамике доношења решења о одобравању и исплати пројеката у 2019. години у поређењу са 2018. годином. Просечан износ одобреног доприноса ЕУ за Меру 1 до краја 2019. године износио је 34.356 ЕУР, док је за Меру 3 овај износ био на значајно виши (209.576 ЕУР), а просечан износ исплаћене подршке доприноса ЕУ за Меру 1 износио је 31.569 ЕУР. Када је

реч о Мери 1, евидентно је смањење просечног износа одобреног доприноса ЕУ у 2019. години у поређењу са овим показатељем у 2018. години.

У 2018. години објављено је пет јавних позива, а затворена су четири јавна позива за подношење захтева за одобравање пројекта, по два за Мери 1 и Мери 3. У истој години одобрено је 20 захтева са укупним износом јавне подршке од 1.962.313 ЕУР и доприносом ЕУ од 1.471.735 ЕУР. Донето је 89 решења о одбијању са захтеваним износом подршке ЕУ од 1,9 милиона ЕУР, као и 32 решења о одустанку подносиоца захтева са захтеваним износом подршке ЕУ у вредности од 0,6 милиона ЕУР. Није донето ниједно решење о исплати ИПАРД подстицаја. Сви захтеви обрађени у 2018. години, укључујући и 20 одобрених, односе се на Мери 1 (Табела 2, Прилог 2).

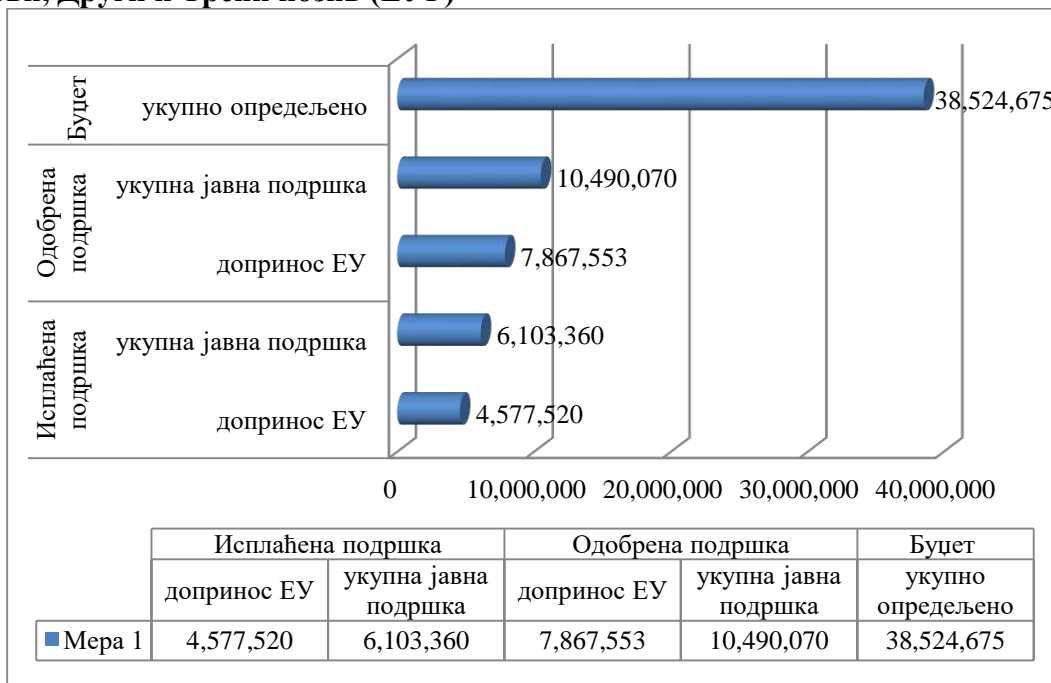
У 2019. години затворен је Други јавни позив за Мери 3 и расписана су три јавна позива за подношење захтева за одобравање пројекта, два за Мери 1 и један за Мери 3. Укупно је одобрено 243 захтева са износом јавне подршке од 18 милиона ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 13,5 милиона ЕУР. За Мери 1 одобрено је 209 захтева са укупним износом јавне подршке од 8.527.757 ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 6.395.818 ЕУР, а за Мери 3 одобрено је 34 захтева укупне јавне подршке од 9,5 милиона ЕУР и доприносом ЕУ у износу од седам милиона ЕУР. Одбијено је 46 захтева са износом доприноса ЕУ од 4.618.403 ЕУР. У односу на 2018. годину, забележен је и пораст броја одустанака подносилаца захтева (60 захтева са износом захтеване подршке доприноса ЕУ од око три милиона ЕУР). У 2019. години исплаћено је 145 захтева са укупним износом јавне подршке од 6.103.360 ЕУР и доприносом ЕУ у износу од 4.577.520 ЕУР. Сви исплаћени захтеви у 2019. години односе се на Мери 1 (Табеле 2 и 3, Прилог 2).

Табела 11: Алокације и извршене исплате по годинама за Мери 1 (ЕУР)

Година	Допринос ЕУ							
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014 - 2020.
Укупна јавна подршка	-	7.535.248	9.900.325	10.622.224	11.199.743	17.002.434	19.780.025	76.040.000
ЕУ	-	5.651.436	7.425.244	7.966.668	8.399.807	12.751.826	14.835.019	57.030.000
РС	-	1.883.812	2.475.081	2.655.556	2.799.936	4.250.609	4.945.006	19.010.000
Исплаћена јавна подршка	-	0	0	0	0	6.103.360		6.103.360
ЕУ	-	0	0	0	0	4.577.520		4.577.520
РС	-	0	0	0	0	1.525.840		1.525.840

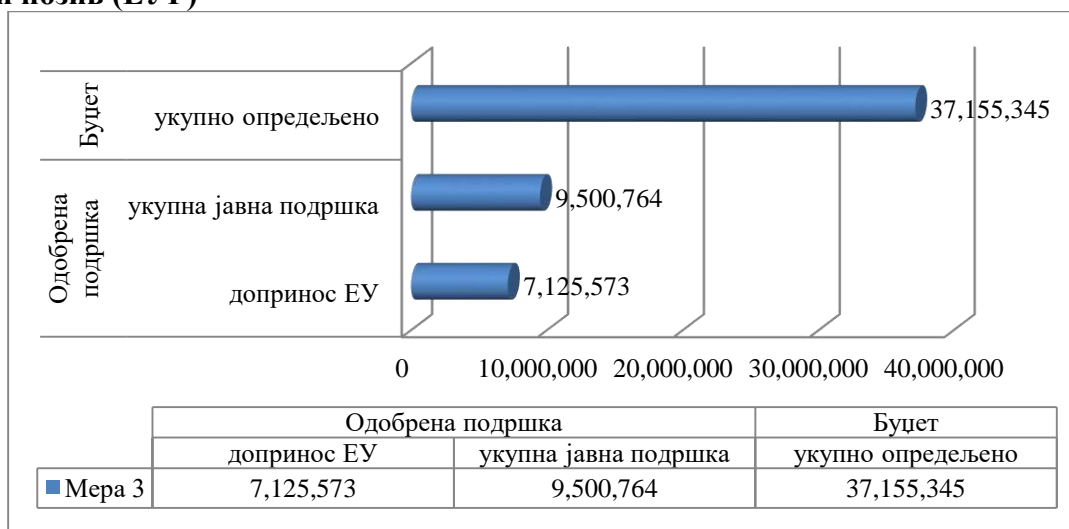
За прва три позива у оквиру Мере 1, одобрено је 27% од укупне јавне подршке (допринос ЕУ 20,4%) и исплаћено је 15,8% од укупне јавне подршке (допринос ЕУ 11,9%) из ИПАРД алокације за 2016. годину (Графикон 16).

Графикон 16: Одобрена и исплаћена подршка у односу на одређени буџет за Меру 1 – Први, Други и Трећи позив (ЕУР)

До краја 2019. године у оквиру Првог и Другог позива за Меру 3, одобрено је 26% од укупно одређене јавне подршке (допринос ЕУ 19,2%), што представља већи износ одобрене подршке у поређењу са Мером 1. У Мери 3 у 2019. години није било исплаћених у захтева, за разлику од Мере 1 (Графикон 17).

Графикон 17: Одобрена подршка у односу на одређени буџет за Меру 3 – Први и Други позив (ЕУР)

4. МЕРЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА И ЕФИКАСНОСТИ СПРОВОЂЕЊА ИПАРД ПРОГРАМА

У извештајном периоду, дошло је до четири персоналне промене у Управљачкој и ИПАРД Оперативној структури. У 2018. години извршене су две персоналне промене, по једна у Управљачкој и ИПАРД Оперативној структури. У Управљачкој структури на место Националног службеника за одобравање постављена је Славица Савичић, што је званично потврђено 6. септембра 2018. године на заседању Владе. Друга персонална промена односила се на ИПАРД Оперативну структуру, где је на место шефа Управљачког тела, 20. септембра 2018. године именована Јасмина Миљковић.

У 2019. години, дошло је до персоналних промена у Управљачкој и ИПАРД Оперативној структури. На место Националног службеника за одобравање именован је Гојко Станивуковић, Одлуком Владе број: 119-418/2019 од 18. јануара 2019. године. Када је реч о ИПАРД Оперативној структури, у фебруару 2019. године на место в.д. директора ИПАРД агенције постављена је Биљана Петровић.

Персоналне промене у Управљачкој и ИПАРД Оперативној структури у претходном периоду нису имале негативан утицај на стабилност Управљачке и ИПАРД Оперативне структуре, напротив, спровођење ИПАРД програма је настављено и поверавање послова спровођења буџетских овлашћења је добијено за још додатне две мере (М7 и М9). Надаље, у погледу политике задржавања кадрова, шеф Управљачког тела је сада стално запослени, виши државни службеник.

4.1 Активности Управљачког тела

Управљачко тело одговорно је за припрему и спровођење ИПАРД II програма и то за:

- израду нацрта ИПАРД II програма и свих његових измена и допуна;
- контролу и проверу мера дефинисаних ИПАРД II програмом;
- одабир мера у оквиру сваког позива за подношење захтева, услове прихватљивости и расподелу финансијских средстава по мерама и по позивима;
- израду и ажурирање одговарајућег националног правног основа за спровођење ИПАРД II програма;
- помоћ и подршка у раду ИПАРД II Одбора за праћење.

Управљачко тело одговорно је и за успостављање система извештавања и информисања за прикупљање финансијских и статистичких информација о напредовању ИПАРД II програма на основу информација које доставља ИПАРД Агенција. Систем извештавања и информисања доприноси састављању годишњих и завршних извештаја о спровођењу ИПАРД II програма, које Управљачко тело доставља ИПАРД II Одбору за праћење, НАО, НИПАК и ЕК.

Управљачко тело саставља Годишњи акциони план за активности предвиђене у оквиру Мере 9, извештај о напретку реализације Плана евалуације, као и извештај о напретку реализације Плана активности видљивости и комуникације. Сви документи достављају се на сагласност ИПАРД II Одбору за праћење.

Ризици у спровођењу ИПАРД II програма и предузете активности

У извештајном периоду, Управљачко тело је у координацији са ИПАРД Агенцијом предузело активности како би се утврдили и отклонили ризици и недостаци који утичу на спровођење ИПАРД II програма у циљу његовог унапређења. У Табели 12 наведене су активности које се односе на три измене Листе прихватљивих трошкова и измене правилника за Меру 1 и Меру 3 настале након измена ИПАРД II програма (више о томе у тачки 4.6 овог Извештаја).

Табела 12: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 1 ИПАРД II програма

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Потенцијални ризик за спровођење унутар два нова сектора у ИПАРД програму (производња грожђа и јаја).	Састанци са експертима који су радили на припреми секторских анализа за сектор јаја и сектор грожђа, комуникациони процес са заинтересованим странама, ИПАРД II Одбором за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Припремљене: <ul style="list-style-type: none"> • секторске анализе, • Трећа измена ИПАРД II програма.
2. Потенцијални ризик који се односи на дефинисање специфичних прихватљивих критеријума за сектор јаја и сектор грожђа.	Након израде секторских анализа и комуникационог процеса, дефинисани су специфични критеријуми у сарадњи са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД Агенције.	Усаглашени специфични прихватљиви критеријуми за сектора јаја и сектор грожђа.
3. Потреба за дефинисањем нових специфичних прихватљивих критеријума за расадничку производњу у сектору воћа и виноградарства због ризика да произвођачи који се баве расадничком производњом неће моћи да испуне специфичне критеријуме као произвођачи воћа.	Након израде секторских анализа и комуникационог процеса, специфични критеријуми дефинисани су у сарадњи са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД Агенције.	Усаглашени специфични прихватљиви критеријуми у расадничкој производњи.
4. Потенцијални ризик за спровођење Мере 1 због увођења нове групе инвестиција у сектор воћа (инвестиције у подизање и обнављање засада воћа (куповина вишегодишњег садног материјала – осим једногодишњих биљака),	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18 и 67/19).

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

укључујући припрему земљишта).		
<p>5</p> <p>а) Током обраде захтева, утврђен је ризик код дефинисања локације инвестиције, те је она посебно назначена у правилнику, што се наводи у захтеву за одобравање пројекта.</p> <p>б) Препознат ризик приликом одређивања величине правних лица.</p> <p>в) Препознат ризик за потенцијалне кориснике који желе да улажу у набавку и уградњу опреме у већ постојећим објектима, да поднесу захтев за одобравање пројекта уз грађевинску дозволу коју издаје орган локалне самоуправе (без употребне дозволе у фази одобравања пројекта).</p> <p>г) Уочен је ризик да потенцијални корисници у време подношења захтева нису у могућности да доставе званичне финансијске извештаје из претходне календарске године.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције.</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17, 78/18 и 67/19) са техничким појашњењима, дефиницијама, специфичним критеријумима, потребном документацијом за подношење захтева.</p>
<p>6. Утврђен је ризик код малих произвођача у сектору воћа и поврћа са мешовитим газдинством који нису у могућности да задовоље стандарде у области добробити животиња.</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику, техничким телима и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i>.</p>	<p>Друга измена ИПАРД II програма Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18) којом је усвојено одступање (дерогација) од проверавања националних стандарда на ПГ до 15ha у сектору воћа и поврћа, на начин да се стандарди проверавају само у сектору инвестиције на који се захтев односи, а не и на целом ПГ..</p>
<p>7. Потенцијални ризик за спровођење Мере 1 због увођења нове групе инвестиција у сектор меса, (држање/узгој родитељских јата тешког типа).</p>	<p>Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције. Састанци са представницима Сектора за пољопривредну политику и консултације са</p>	<p>Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18).</p>

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

	члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i> .	
8. Утврђен је ризик да подносиоци захтева са малим засадима могу да поднесу захтев за велике складишне капацитете, да би се након реализације инвестиције бавили само трговином, а не сопственом производњом.	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18). Дефинисање специфичних прихватљивих критеријума у Сектору воћа и поврћа (за складишне капацитете, међутим, капацитети се морају испунити на почетку инвестиције).
9. Утврђена је потреба да се произвођачима поврћа на отвореном пољу, са више од 50 ha, а мање од 100 ha, омогући ИПАРД подршка за повећање конкурентности.	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције и консултације са члановима ИПАРД II Одбора за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Друга измена ИПАРД II програма Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 112/17 и 78/18). Дефинисање специфичних прихватљивих критеријума за Сектор поврћа (од 50 ha до 100 ha).

Табела 13: Активности у отклањању ризика и недостатака у спровођењу Мере 3 ИПАРД II програма

Ризици током спровођења мере (проверљивост и контрола)	Предузете активности	Исход
1. Потенцијални ризик за спровођење Мере 3 у сектору јаја и сектору вина	Састанци са експертима који су радили на припреми секторских анализа за сектор јаја и сектор грожђа, комуникациони процес са заинтересованим странама, ИПАРД II Одбором за праћење и <i>DG AGRI</i> .	Припремљене: <ul style="list-style-type: none"> • секторске анализе, • Трећа измена ИПАРД II програма.
2. Утврђен је ризик у вези дефинисања специфичних прихватљивих критеријума за секторе прераде јаја и сектор прераде грожђа.	Специфични критеријуми дефинисани су у комуникацијском процесу са свим представницима заинтересованих страна. Специфични критеријуми су даље усаглашени на редовним састанцима Управљачког тела и ИПАРД Агенције.	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19) којом су усаглашени специфични прихватљиви критеријуми за сектор прераде јаја и прераде грожђа.
3 а) Током обраде захтева, утврђен је ризик код дефинисања локације инвестиције, те је она посебно назначена у правилнику, што се наводи у захтеву за одобравање пројекта. б) Уочене су потешкоће приликом одређивања повезаних правних лица. в) Величина правног лица треба да буде детаљније дефинисана. Правилником треба да се дефинишу сепцифични прихватљиви критеријуми за нове секторе.	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције.	Измена и допуна правилника о ИПАРД подстицајима за инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства („Сл. гласник РС”, бр. 84/17, 23/18, 98/18 и 82/19) са техничким појашњењима, дефиницијама, специфичним критеријумима, потребном документацијом за подношење захтева.
4. У 2018. години није дошло до поверавања спровођења буџета за Меру 7 и Меру 9, била је неопходна прерасподела буџета како би се искључио ризик да средства намењена потенцијалним корисницима ових мера буду враћена у буџет ЕУ (декомитмент).	Редовни састанци Управљачког тела и ИПАРД Агенције и консултације са НАО и <i>DG AGRI</i> .	Другом изменом ИПАРД II програма извршена је прерасподела буџета из 2015. и 2016. године за Меру 7 и Меру 9 у буџет за Меру 3.

4.1.1 Изјава о управљању

У складу са временским оквиром дефинисаним интерним хоризонталним процедурама, Управљачко тело и ИПАРД Агенција доставиле су НАО за потребе извештавања ЕК годишње изјаве о управљању и спроведеним унутрашњим ревизијама и контролама у оквиру ИПАРД ОС за 2018. и 2019. годину са становишта спровођења ИПАРД II програма у Републици Србији у форми Годишње изјаве о управљању (*Management declaration*).

У обрасцу Изјаве о управљању са пратећим прилозима Управљачко тело и ИПАРД Агенција извештавају НАО о свим релевантним информацијама које се односе на захтеване/одобрене измене прописаних и акредитованих интерних процедура, статусу и променама у броју запослених, планираним и спроведеним обукама запослених, као и спроведеним интерним ревизијама са налазима, препорукама и статусу спровођења корективних активности. Осим наведеног, на захтев НАО, Управљачко тело и ИПАРД Агенција у форми Извештаја о напретку достављају и друге релевантне информације које се односе на правни основ, организационе и персоналне промене, најзначајније састанке на управљачком нивоу, укључујући одржане седнице ИПАРД II Одбора за праћење и др.

НАО је доставио ЕК Годишњу изјаву о управљању за 2018. и 2019. годину у вези са спровођењем ИПАРД II програма, која обухвата:

- 1) укупну одговорност за финансијско управљање фондовима ЕУ у РС и за законитост и регуларност основних трансакција;
- 2) одговорност за ефикасно функционисање система управљања и интерне контроле у оквиру ИПА II.

Годишња изјава о управљању заснована је на директном и сталном надзору и праћењу адекватног рада система унутрашње контроле који је успостављен у циљу спровођења ИПАРД II програма за период 2014–2020 у којој су за 2019. годину посебно наглашене следеће области:

- Правовремено спровођење ИПАРД II програма за период 2014–2020. године - како би се осигурало благовремено спровођење и апсорпција ИПАРД средстава, посебна пажња посвећује се редовном праћењу и надзору кључних процеса и унапређењу сарадње између Управљачке и Оперативне структуре. Један од инструмената који се примењује су редовни састанци ради учешћа у дискусијама о текућим задацима и проблемима. Поред тога, припремљен је и усвојен Акциони план за поверавање спровођења ИПАРД Мере 7 и Мере 9 од стране ИПАРД ОС.
- Капацитет запослених у свим ИПАРД телима, са фокусом на:
 - даље запошљавање у складу са анализом радне оптерећености (*WLA*);
 - примену различитих инструмената и механизма за задржавање кадрова;
 - континуирано усавршавање и унапређење институционалних капацитета.
- Спровођење политике задржавања кадрова у ИПАРД телима - током 2020. године, НАО/НАО СО ће интензивно радити на проналажењу адекватних решења и мера за задржавање кадрова.

4.2 Активности НАО СО и Националног фонда

Управљачка и Оперативна структура су до краја извештајног периода поднеле неколико захтева за измене процедура. Предложене измене проценио је и одобрио НАО уз подршку НАО СО, осим једне која је представљена као суштинска и одобрена од стране *DG AGRI* (референтна област (2019) 5128610-07/08/2019). Предложена и одобрена суштинска измена односила се на редослед корака које треба следити у поступку оцењивања и рангирања захтева за будуће позиве у оквиру Мере 1, како би цео процес обраде захтева био ефикаснији. Више о активностима Националног фонда (НФ) дато је у тачки 4.9.

4.3 Активности ИПАРД Агенције

Према Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места МПШВ из 2019. године, у Управи за аграрна плаћања систематизовано је укупно 180 радних места, од чега је 150 на пословима спровођења ИПАРД II програма.

Укупан број запослених у УАП на дан 31.12.2019. године био је 227 (142 на неодређено време и 85 на одређено време), од чега је на ИПАРД пословима радило 124 (116 на неодређено и 8 на одређено време). У августу 2019. године расписан је јавни конкурс за запошљавање 31 извршиоца, од чега 28 на ИПАРД пословима. Завршетак јавног конкурса очекује се у првој половини 2020. године.

Крајем 2019. године припремљена је измена Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у МПШВ, која је ступила на снагу 22.01.2020. године, а према којој је број систематизованих радних места у УАП повећан на 282 (102 нова радна места), од чега 234 на ИПАРД пословима.

Када је реч о **изузетим ситуацијама**, од стране ИПАРД Агенције поднето је десет захтева за одобравање изузете ситуације, од којих је шест одобрено, један је делимично одобрен, два су одбијена, а за један захтев НАО је проценио да се описана ситуација у захтеву не третира као изузеће.

ИПАРД писарница

У Одсеку за послове ИПАРД писарнице, 19.08.2019. године у поступак рада уведено је начело контроле „4 ока”, чиме је ближе дефинисан поступак отварања и евидентирања поште, поједностављен је начин достављања предмета од ИПАРД писарнице до осталих организационих јединица, уведено је препоручено слање поште са електронским праћењем и ближе је регулисано архивирање. Наведеним изменама извршено је усклађивање са Упутством о канцеларијском пословању органа државне управе, техничке усаглашености процедура и усклађивање са кључним критеријумима за акредитацију.

Сектор за контролу на лицу места

Измена процедура Сектора за контролу на лицу места, коју је НАО одобрио 19.08.2019. године, односила се на измене услед увођења нових сектора у Мери 1, на прецизирање механизма контроле на лицу места, корекцију у складу са акционим планом, техничке корекције као и увођење новог документа (УАП04-03.02 Захтев за проверу испуњености стандарда) у склопу припрема за спровођење *ex-post* контрола. Све напред наведено довело је до повећања ефикасности у спровођењу контрола на лицу места. Континуирана

едукација контролора значајно доприноси реализацији циљева Сектора за контролу на лицу места.

Одељење за одобравање плаћања

Одељење за одобравање плаћања се током обраде предмета сусретало са изазовима који су се односили на проверу дуплог финансирања у Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ Министарства финансија, обавештавање о крајњим роковима и домаће порекло робе за инвестиције које се тичу изградње.

Када је реч о провери дуплог финансирања у Сектору за уговарање и финансирање програма из средстава ЕУ Министарства финансија, изменом процедура Верзија 1.2 од 11.01.2019. године омогућен је приступ регистру закључених уговора, у ком се врши провера корисника.

Друга измена процедура верзија 2.1 од 19.08.2019. године, односила се на брисање документа „УАП03-01.03 Обавештење о крајњим роковима”, услед немогућности његовог правовременог достављања корисницима, чија права овом изменом нису повређена.

С обзиром на то да не постоји званичан документ који потврђује да је неки објекат домаћег порекла, у циљу доказивања порекла домаће робе за инвестиције које се тичу изградње неопходно је тражити доказ о пореклу робе за сваку ставку инвестиције. Ово у великој мери успорава рад обрађивача и препорука је да се са надлежном институцијом постигне договор око издавања овакве врсте потврде.

Сектор за одобравање пројеката

Изазови Сектора за одобравање пројеката, као и начини њиховог превазилажења:

- Недовољно познавање начина анализе пословног плана и начина поређења понуда - решава се континуираним обукама запослених у Сектору за одобравање пројеката;
- Дуготрајна анализа пословног плана - превазиђена је процедуралним поједностављењем пословног плана које умањује могућност грешке;
- Недовољан број запослених – решава се новим запошљавањем;
- Некомплетност достављених захтева - умањује се низом додатних обука консултаната и подносилаца захтева од стране Управљачког тела, што је резултирало подношењем квалитетнијих захтева;
- Достављање празних захтева - заустављено је јавним указивањем Оперативне структуре на последице оваквих поступака, а наведена ситуација превазиђена је ургентним слањем Позива за исправку поднеска са јасно дефинисаним роком за допуну;
- Дуг и комплексан период обраде захтева у ситуацијама када се спроводи процедура бодовања и рангирања - делимично је превазиђено суштинском изменом процедуре;
- Велики број захтева за продужење рока који одлаже период исплате - делимично је решен прилагођавањем рока сваком конкретном захтеву и пројекту.

Изазови са којима се и даље носи Сектор за одобравање пројекта је обавеза поступања у складу са Законом о општем управном поступку који омогућава подносиоцу захтева да

мења захтев све до момента уручења решења, што доводи до продужења административне обраде захтева.

4.3.1 Контроле спроведене по мерама и утврђене неправилности

Спроведене контроле на лицу места

ИПАРД Агенција је у 2018. години спровела укупно 237 контрола на лицу места, а у 2019. години 273 контроле. Када је реч о контролама на лицу места на основу којих су донета решења о одобравању пројекта, ИПАРД Агенција је спровела 263 контроле. Посматрано по мерама, 229 контрола спроведено је у Мери 1 (87%) и 34 контроле у Мери 3 (13%). До краја извештајног периода није спроведена ниједна *ex-post* контрола (Табеле 10 и 11, Прилог 2).

Прве контроле на лицу места, у циљу едукације контролора спроведене су под надзором супервизора. Контроле на лицу места пре одобравања пројекта спроведене по Првом јавном позиву, као изазов су имале недовољну техничку опремљеност за рад на терену.

У току спровођења контрола на лицу места, као и приликом најаве контроле, забележено је одустајање подносилаца захтева од пројекта. Такође, евидентирано је и неиспуњавање специфичних критеријума прихватљивости и неуслаглашеност са подацима из захтева услед чега су пројекти одбијени. Честа појава са којом су се контролори сусретали је промена места контроле предмета инвестиције.

Утврђене неправилности

ИПАРД Агенцији су током 2018. године пријављена два сигнала неправилности. Један сигнал пријављен је из анонимног извора, а други од стране запосленог у Управи за аграрна плаћања. Поступак по оба пријављена сигнала окончан је одлуком да пријављене неправилности нису неправилности у смислу члана 51. став 5. тачка б) Оквирног споразума. Обе пријављене неправилности односиле су се на неправилности у фази одобравања ИПАРД пројекта.

Током 2019. године, ИПАРД Агенцији пријављено је укупно осам сигнала неправилности. Један сигнал пријављен је из анонимног извора, а остале сигнале пријавили су запослени у УАП. Пет пријављених неправилности односиле су се на неправилности настале у фази одобравања ИПАРД пројекта, а два на неправилности настале у фази након одобравања пројекта, а пре исплате ИПАРД подстицаја. Једна пријава неправилности односила се на злоупотребе положаја постављених лица. Није било пријава неправилности насталих након исплате ИПАРД подстицаја.

Један од пријављених сигнала неправилности, због природе сигнала, прослеђен је на даљи поступак НАО. Поступак по овом сигналу није окончан. За шест пријављених сигнала неправилности поступак је окончан одлуком да пријављене неправилности нису неправилности.

За један пријављен сигнал, поступак је окончан одлуком директора УАП да исти представља неправилности у смислу члана 51. став 5. тачка б) Оквирног споразума. С обзиром на то да је потврђена неправилност настала у фази одобравања ИПАРД пројекта и да се радило о неправилности која није имала финансијске ефекте, није вођен поступак за повраћај средстава због сумње на постојање преваре.

Кроз контролу на лицу места до сада нису идентификоване неправилности.

4.3.2 Ревизорске мисије

Ревизори ЕК нису вршили ревизије од почетка спровођења ИПАРД II програма, осим ревизија везаних за поднете захтеве за поверавање послова спровођења буџета за ИПАРД II програма.

Ревизорско тело спровело је једну системску ревизију у 2018. години. Кључни налази односили су се на:

- непоштовање процедуре за одобравање пројеката,
- недостатак пуне усаглашености *ISMS* са *ISO27002*,
- пропуст да се размотри потенцијални ризик од преваре и неправилности приликом процене ризика,
- недостатак текућег праћења од стране руководства,
- недовољан број запослених,
- недостатак свеукупне политике задржавања кадрова,
- неадекватну методологију ризика,
- постојање ризика од прекида пословања због недостатка сталног ИПАРД II високог менаџмента,
- недостатак процене ризика за ИПАРД II програм,
- недостатак изјаве о мисији,
- недостатак ажурираног прегледа запослених.

За наведене налазе предузете су одговарајуће корективне активности од стране ИПАРД Управљачке и Оперативне структуре.

4.4 Активности Одбора за праћење

Испитивање постигнутих резултата ИПАРД II програма, као и достизања циљева дефинисаних за одређене мере и напредак у коришћењу финансијских средстава неке су од функција које обавља ИПАРД II Одбор за праћење.

ИПАРД II Одбор за праћење чине представници надлежних државних органа и тела, одговарајућих економских, социјалних и еколошких партнера, а њиме председава виши представник МПШВ који има право гласа. Са друге стране, ЕК, НИПАК, НАО и ОС учествују у раду ИПАРД II Одбора за праћење без права гласа. Седнице ИПАРД II Одбора за праћење одржавају се најмање два пута годишње. Управљачко тело врши улогу Секретаријата ИПАРД II Одбора за праћење и као такво припрема информације, анализе и извештаје о спроведеним активностима о којима информише ИПАРД II Одбор за праћење. Несметан рад постиже се обезбеђивањем кворума, односно присуством 2/3 чланова ИПАРД II Одбора за праћење на редовним седницама.

Прва седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 11. фебруара 2016. године, усвајањем Пословника ИПАРД II Одбора за праћење у ком су ближе описани: именовање чланова и структура, Секретаријат, одговорности и задаци, функционисање, учествовање на састанцима, гласање, помоћна тела, израда записника, као и Кодекс понашања. Чланови су даље информисани о слању пакета за поверавање послова буџета за четири ИПАРД

мере (Меру 1, Меру 3, Меру 7 и Меру 9), као и о самом напретку по питању поверавања послова буџета. Поред тога, на Првој седници усвојен је План активности видљивости и комуникације, који има за циљ повећање свести јавности о улози доприноса ЕУ у руралном развоју Србије, транспарентност информација о могућностима које пружа ИПАРД II програм за све циљне групе, видљивост резултата постигнутих ИПАРД II програмом, као и Акциони план за Техничку помоћ за 2016. годину. Такође, представљен је и једногласно усвојен План евалуације са наведеним евалуационим активностима.

Друга седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 3. октобра 2017. године, чланови су информисани о напретку поверавања послова буџета. Како први налази ревизора ЕК из маја 2016. године нису били задовољавајући, тј. пронађена су четири блокирајућа налаза, ни поверавање послова спровођења буџета није могло бити одобрено. С тим у вези, Република Србија припремила је Акциони план за финализацију процеса спровођења буџета у вези са ИПАРД II програмом, па су се у акредитационом пакету налазиле две мере (Мера 1 и Мера 3).

Одлука о давању сагласности на измену и допуну ИПАРД II програма донета је у писаној процедури и одобрена од стране ЕК у јулу 2017. године. Након прве измене Програма, представљен је први План позива, у којем је акценат био на инвестицијама за набавку опреме и механизације (укључујући и тракторе за Меру 1). Када је реч о планираним и реализованим активностима видљивости и комуникације, до краја 2017. године одржане су три радионице у оквиру Платформе за руралну и регионалну политику кроз подршку руралном и регионалном развоју у РС, а спроведена су и два едукативна модула за ПСС који су се односили на политику руралног развоја у ЕУ и РС, на израду пословног плана и на попуњавање захтева за одобравање пројекта.

Трећа седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 5. јуна 2018. године и том приликом саопштен је позитиван одговор ЕК о поверавању спровођења послова буџета који је послат у октобру 2017. године. Чланови су упознати са спровођењем јавних позива за Меру 1 и Меру 3. Измењена је Листа прихватљивих трошкова уз сагласност ЕК од 4. јуна 2018. године. Активирани су ИПАРД интернет странице на сајту МПШВ и сајту УАП које садрже све релеватне информације везане за ИПАРД кориснике и подносиоце захтева, као и одговоре на често постављана питања. У новембру 2017. године постала је активна е-адреса преко које сви потенцијални корисници могу да поставе питања и оставе коментар. Припремљени су и водичи за Меру 1 и Меру 3 са информацијама о неопходним условима које треба да испуне подносиоци захтева. Штампани су лифлети и публикација „До ИПАРД подстицаја у 10 корака”.

Четврта седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 20. новембра 2018. године, на којој је усвојена Друга измена ИПАРД II програма. Предложене измене односиле су се на одступања за мале произвођаче до 15 ha у Сектору воћа и поврћа у Мери 1. Дефинисана је Листа насељених места изван руралних подручја, како би се Мера 7 спроводила само у руралним подручјима. Такође, средства из Мере 7 и Мере 9 су реалоцирана на Меру 3 за исте календарске године. Први захтев за предфинансирање поднет је ЕК и одобрена су средства у износу од 22,5 милиона ЕУР. Расписан је Четврти јавни позив, а изазов у спровођењу ИПАРД II програма односио се на велики број непотпуних захтева. Када је реч о спровођењу Плана видљивости и комуникације, од јуна 2018. године одржано је преко 30 различитих догађаја. До датума одржавања Четврте седнице, одржано је шест инфо дана од планираних девет у склопу кампање МПШВ за боље спровођење ИПАРД II програма.

Пета седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 14. маја 2019. године у склопу Новосадског сајма пољопривреде. На њој су разматране следеће теме: предлог измене ИПАРД II програма, расписивање Петог јавног позива, објављивање Плана јавних позива за 2019. годину, припрема пакета за поверавање послова спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9, спровођење активности из Плана видљивости и комуникације. Предлог Треће измене ИПАРД II програма подразумевао је увођење два нова сектора (сектор јаја и сектор грожђа/винарства) на основу иницијативе произвођача и секторских анализа, чији резултати су разматрани са заинтересованим странама. Наредни кораци подразумевали су и измену Листе прихватљивих трошкова. Чланови су информисани да је у циљу праћења спровођења ИПАРД II програма покренут поступак за спровођење *ongoing* евалуације, као и за израду секторских анализа у склопу припреме за наредни програмски период.

Шеста седница ИПАРД II Одбора за праћење одржана је 28. новембра 2019. године и том приликом чланови су информисани о спроведеним активностима: усвојена је Трећа измена ИПАРД II програма, расписани су јавни позиви (Четврти и Пети позив за Мери 1 и Трећи позив за Мери 3), усвојене су измене и допуне правилника за Мери 3, послат је пакет за поверавање послова спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9. Припрема акредитационог пакета обухватала је низ активности као што су: припрема Нацрта правилника о подстицајима за диверзификацију пољопривредних газдинстава и развој пословања (Мери 7), спровођење екстерне и интерне ревизије, симулације случаја за Мери 7 и Мери 9, потписивање Споразума о спровођењу мере Техничка помоћ између ИПАРД Агенције и Управљачког тела, потписивање Меморандума о разумевању између ИПАРД Агенције и Управљачког тела, као и потписивање Споразума између НАО, Управљачког тела и ИПАРД Агенције. Нацрт акционог плана за меру Техничка помоћ за 2020. годину презентован је и усвојен на седници ИПАРД II Одбора за праћење. Покренута је иницијатива да се у ИПАРД II Одбор за праћење именују релевантни представници сектора јаја и сектора грожђа/вина.

4.5 Систем за надзор и процену

Управљачко тело и ИПАРД II Одбор за праћење прате ефикасност и квалитет спровођења ИПАРД II програма, о чему се извештава ЕК. Праћење програма спроводи се посредством оперативних и финансијских показатеља представљених у ИПАРД II програму. Управљачко тело одговорно је за процес организације и управљања системом праћења и извештавања у вези са спровођењем ИПАРД II програма. Прикупљене информације, након консултација са ИПАРД Агенцијом и ЕК, представљају се члановима ИПАРД II Одбора за праћење у виду Годишњег извештаја о спровођењу ИПАРД II програма. ИПАРД Агенција благовремено доставља информације и податке Управљачкој структури (НАО СО и НФ) и Управљачком телу. Такође, ИПАРД Агенција припрема редовне извештаје и извештаје на захтев.

4.5.1 Обезбеђивање и координација активности праћења

У складу са одговорностима преузетим из Меморандума о разумевању закљученог између ИПАРД Агенције и Управљачког тела, ИПАРД Агенција редовно извештава Управљачко

тело о спровођењу ИПАРД II програма. Достављање података врши се на основу Заједничких табела за праћење и евалуацију ИПАРД II програма и других припремљених извештаја. Табеле за праћење спровођења ИПАРД II програма укључују све релевантне информације представљене у виду оперативних и финансијских показатеља. Такође, ИПАРД Агенција доставља и информације о извршеним контролама, утврђеним неправилностима, као и додатне информације и податке о спровођењу ИПАРД II програма. Прилог 1 овог Извештаја садржи кумулативне Табеле за праћење и евалуацију ИПАРД II програма са пресеком стања од 31.12.2019. године.

Прикупљање података и припрема извештаја спроводи се у форми *excel* докумената. У циљу унапређења ефикасности и квалитета рада, ИПАРД Агенција је током 2019. године започела са припремом софтвера за прикупљање података ради израде извештаја. У плану је и увођење електронског система подношења захтева, што ће значајно смањити могућност грешака, онемогућити подношење непотпуних захтева и унапредити ефикасност и квалитет рада.

4.5.2 Активности евалуације програма

Обавеза спровођења евалуације ИПАРД II програма предвиђена је Секторским споразумом. Управљачко тело је током 2019. године спровело неопходне активности за ангажовање независне експертизе за евалуацију ИПАРД II програма у току његовог спровођења (*ongoing* евалуација). Приоритетни циљ спроведене евалуације односио се на побољшање квалитета, ефикасности и доследности у спровођењу Програма.

Поступак јавне набавке за доделу уговора о услугама – за ангажовање независног стручњака за евалуацију ИПАРД II програма, спроведен на основу Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС”, бр. 124/12, 14/15, 68/15 и 91/19), покретањем отвореног поступка јавне набавке. Средства за реализацију уговора обезбеђена су из националног буџета, а уговор са изабраним понуђачем, Институтом за економику пољопривреде Београд, потписан је 30. септембра 2019. године. Тим за спровођење евалуације ИПАРД II програма благовремено је доставио Управљачком телу почетни извештај, план рада са списком активности и подактивности и временским оквиром за реализацију са описом методологије. За израду евалуације коришћена су следећа методолошка средства: индивидуални и групни састанци, интервјуи са представницима заинтересованих страна, као и корисницима ИПАРД II програма у оквиру фокус група, електронски упитници и доступне релевантне базе података. У оквиру дела пројектног задатака који се односио на анализу доступности, квалитета података и методолошке усклађености зајадничких контекст показатеља предвиђених ИПАРД II програмом, пројектни тим за евалуацију одржао је низ радних састанака са представницима РЗС и осталим заинтересованим странама.

Детаљан приказ спроведене *ongoing* евалуације ИПАРД II програма достављен у Коначном извештају представљен је у поглављу 7 овог Извештаја.

4.6 Предузете активности за решавање проблема током спровођења ИПАРД II програма

Прва измена ИПАРД II програма

Првом изменом ИПАРД II програма потенцијалним корисницима омогућено је да специфичне критеријуме могу да испуне на крају инвестиције (у моменту подношења захтева за исплату), а не на почетку инвестиције, како је Програмом претходно дефинисано. На овај начин, потенцијални корисници могу да достигну прописане услове током периода реализације инвестиције.

Такође, првом изменом ИПАРД II програма, у Мери 1 додат је специфични критеријум који гласи: „и/или минимум 30 до максимум 400 крмача” како би се омогућило произвођачима крмача да буду прихватљиви корисници ИПАРД II програма и на тај начин обезбедио затворен систем производње прасади за тов. Наведену измену Програма пратила је прва измена Листе прихватљивих трошкова.

Првом изменом ИПАРД II програма промењени су специфични критеријуми прихватљивости у подсектору поврћа на начин да је повећан капацитет за производњу поврћа у заштићеном простору са минимум 500m² на 0,5ha, односно, горња граница – са претходно дефинисаним максимумом од 10.000m² на 5ha производње поврћа у заштићеном простору. У случају производње поврћа на отвореном простору, минимални капацитет производње поврћа је са 0,5ha повећан на 3ha. Овим изменама омогућено је корисницима са малим производним капацитетима да користе националну шему подршке.

Друга измена ИПАРД II програма

Другом изменом ИПАРД II програма извршена је прерасподела буџета из алокација за 2015. и 2016. године за Мери 7 и Мери 9 у буџет за Мери 3. Прерасподела буџета била је неопходна како би се искључио ризик да ИПАРД средства буду враћена у буџет ЕУ, с обзиром на то да током 2018. године није дошло до поверавања послова спровођења буџета за Мери 7 и Мери 9. Овом изменом додатно је обезбеђено 3,3 милиона ЕУР за Мери 3.

С обзиром на то да пољопривреду Републике Србије карактерише велики број малих, мешовитих ПГ која нису у могућности да испуне минималне националне стандарде на целом газдинству, Другом изменом програма омогућено је одступање од проверавања свих наведених стандарда на ПГ површине до 15ha за инвестиције у сектору воћа и поврћа.

Изменама Програма предвиђено је да се услов за ПГ са минимум 2ha и максимум 20ha јагодастог воћа и минимум 5ha и максимум 100ha другог воћа проверава на крају инвестиције, осим у случају инвестирања у складишне капацитете где услови морају бити задовољени на почетку инвестиције. Такође, изменама је омогућено да корисници поднесу захтев за инвестиције у подизање и обнављање засада воћа (куповина вишегодишњег садног материјала - осим једногодишњих биљака), укључујући припрему земљишта.

У подсектору поврћа, повећана је горња граница за ПГ са 50ha на 100ha за производњу поврћа на отвореном простору коју произвођачи морају да достигну на крају инвестиције.

Такође, у ИПАРД II програм укључена је нова група инвестиција која се односи на тов тешког типа у живинарству.

Прихватљива газдинства су након Друге измене ИПАРД II програма дефинисана капацитетом објекта за држање говеда, оваца, коза, крмача, свиња, бројлера, док су у претходном периоду прихватљива газдинства дефинисана бројем грла.

На основу критеријума ОЕЦД, у складу са територијалном класификацијом Републике Србије, Другом изменом ИПАРД II програма дефинисано је да се сва насељена места на територији Републике Србије са густином становништва испод 150 становника по km² могу сматрати руралном територијом, чиме је остварен је предуслов за спровођење Мере 7. Овом дефиницијом руралних подручја, изузета је територија Града Београда и 27 градова у Републици Србији.

Трећа измена ИПАРД II програма и друга и трећа измена Листе прихватљивих трошкова

Поводом иницијативе произвођача из сектора јаја и сектора грожђа/вина да буду укључени у ИПАРД II програм, израђене су секторске анализе. Обе анализе дале су аргументе за оправданост увођења нових сектора у ИПАРД II програм. Трећом изменом ИПАРД II програма уз Другу измену ЛПТ уведени су сектор јаја и сектор грожђа/вина у Мери 1 и Мери 3. Овом изменом Програма проширен је круг потенцијалних корисника и тиме омогућена већа апсорпција ИПАРД средстава.

Накнадном, Трећом изменом ЛПТ, ИПАРД подршка је додатно прилагођена потребама произвођача грожђа и вина како би се испунио циљ предвиђен Стратегијом развоја винарства и виноградарства у Републици Србији за период 2020-2030. године, којом је предвиђено да се површине под виноградима у Републици Србији годишње повећавају за 750-1000 ha.

Измена Правилника о условима које треба да испуњавају објекти за животињске отпатке и погони за прераду и обраду животињских отпадака

На захтев представника из сектора јаја, у циљу смањења високих захтева за држаоце животиња у погледу испуњења стандарда за складиштење стајњака измењен је Правилник о условима које треба да испуњавају објекти за животињске отпатке и погони за прераду и обраду животињских отпадака („Сл. гласник РС” бр. 94/17 и 94/19). Измене су извршене на начин да објекти за складиштење и сакупљање животињских отпадака имају капацитет довољан за складиштење животињских отпадака за временски период од најмање три месеца (уместо дотадашњих шест месеци), односно најмање месец дана, уколико је закључен уговор са субјектом који има погон за прераду и обраду животињских отпадака.

Појачана информисаност потенцијалних корисника услед неравномерне апсорпције ИПАРД средстава по регионима, односно по ИПАРД мерама

Како би се отклонила недовољна информисаност потенцијалних корисника, која се огледала кроз достављање непотпуних захтева, недовољан број захтева у одређеним регионима, као и негативан став о ИПАРД подстицајима, уложен је додатни напор у промотивне и едукативне активности. Повећан је број информативних дана за потенцијалне кориснике (нарочито у Региону Јужне и Источне Србије) и број обука за саветодавце и консултанте. Припремљен је нови саветодавни модул који ће омогућити већу укљученост ПССС у пружање подршке спровођењу ИПАРД II програма. Овај модул подразумева едукацију потенцијалних корисника од стране саветодаваца, као и посебан приступ

саветодаваца у идентификацији потенцијалних корисника и блиском раду са њима на попуњавању захтева и испуњавању услова за остваривање права на ИПАРД подстицаје.

Управљачко тело је током извештајног периода велику пажњу посветило изради и дистрибуцији промотивног материјала и спровођењу промотивних активности, с циљем повећања видљивости ИПАРД II програма у Републици Србији. Детаљан приказ спроведених промотивних активности дат је у поглављу 8 овог Извештаја.

Превазилажење ризика од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава

На састанку одржаном 24. октобра 2019. године у Бриселу, разматране су могућности за превезилажење ризика од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава. Као резултат састанка, МПШВ је у децембру 2019. године, Европској комисији упутило писмо са захтевом за продужење рока за искоришћавање ИПАРД средстава из алокације за 2016. годину са $n+3$ на $n+4$ и доставило Акциони план за побољшање искоришћености ИПАРД средстава у наредном периоду. Европска комисија је 12. децембра 2019. године одобрила измену Финансијског споразума, којом је омогућено да се средства, која су ИПАРД II програмом предвиђена за реализацију до краја 2019. године, искористе до краја 2020. године.

Акционим планом за побољшање искоришћености ИПАРД средстава предвиђено је:

- Додатно запошљавање и отварање нових радних места у Управљачком телу и ИПАРД Агенцији;
- Поједностављење процедура ИПАРД Агенције и дигитализација административног поступка;
- Измена Закона о пољопривреди и руралном развоју;
- Почетак спровођења Мере 7 и Мере 9;
- Интензивнија сарадња са ПССС и Привредном комором Србије;
- Појачане едукативне и промотивне активности.

4.7 Коришћење Техничке помоћи у оквиру ИПАРД II програма

Поверавање послова спровођења буџета за Меру 9 - Техничка помоћ предвиђено је за другу фазу спровођења ИПАРД II програма. Један од главних циљева ИПАРД ОС у периоду 2018-2019. године била је припрема акредитационог пакета за Меру 9 и обука запослених у Управљачком телу и ИПАРД Агенцији. Ово је реализовано спровођењем Акционог плана финализације за ИПАРД II процес поверавања спровођења Мере 7 и Мере 9, који су припремиле Управљачка и Оперативна структура кроз редовну комуникацију са ЕК.

Крајем 2018. године МПШВ основало је Радну групу за измену и допуну Закона о пољопривреди и руралном развоју и Радну групу за израду аката који регулишу односе и процедуре у оквиру Управљачке и Оперативне структуре за спровођење Мере 9. Као резултат рада наведених група, припремљен је Предлог измене Закона о пољопривреди и руралном развоју. Такође, припремљен је и Споразум о спровођењу Мере 9, у оквиру ИПАРД II програма за период 2014-2020. године између Управљачког тела и ИПАРД Агенције.

Уз помоћ експерата ИПА 2013 пројекта: „Подршка ИПАРД Оперативној структури (Управљачко тело, ИПАРД Агенција и Саветодавне стручне службе)”, у периоду 2018-2019. године, припремљен је акредитациони пакет за Меру 9, а запослени у Управљачком телу и ИПАРД Агенцији прошли су следеће обуке:

- Обука на радном месту за припрему Споразума о спровођењу Мере Техничка помоћ, у оквиру ИПАРД II програма за период 2014-2020, између Управљачког тела и ИПАРД Агенције, са свим повезаним процедурама и Годишњим акционим планом за Техничку помоћ за 2020. годину;
- Четири модула о процедурама набавке по ПРАГ правилима;
- Симулација случајева за тестирање припремљених процедура;
- Студијска посета Управљачком телу и ИПАРД Агенцији Турске на тему спровођења Мере Техничка помоћ.

Запослени у Управљачком телу и ИПАРД Агенције стекли су сертификате о ПРАГ правилима кроз *online* обуку.

За боље разумевање потреба везаних за *LEADER* приступ и активности које се односе на изградњу и јачање капацитета будућих ЛАГ кроз Меру 9, у октобру 2019. године организована је *TAIEX* радионица. Учесници радионице били су представници Управљачког тела, ИПАРД Агенције, НАО СО, јединица локалне самоуправе и потенцијалних ЛАГ.

Управљачко тело припремило је Предлог годишњег Акционог плана за спровођење Мере 9: Техничка помоћ за 2020. годину, који је усвојен на Шестој седници ИПАРД II Одбора за праћење.

4.8 Предузети кораци за укључивање локалних власти у спровођење ИПАРД II програма

Локални органи РС, посебно аутономна покрајина и јединице локалне самоуправе (ЈЛС) су у великој мери укључени у израду ИПАРД II програма, као и у фазу комуникације пре него што је исти послат ЕК на одобрење. Пре свега, били су укључени у решавање проблема разграничења и преклапања ИПАРД II програма са програмима мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији АП Војводине и ЈЛС.

Средства за спровођење програма обезбеђена су из буџета АП и ЈЛС. Ове програме доноси надлежни орган покрајине, односно локална самоуправа, уз претходну сагласност МПШВ.

Управљачко тело даје мишљење о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на територији аутономне покрајине и локалних самоуправа, као и образац извештаја о спровођењу пољопривредних мера и мера руралног развоја, према Правилнику о обрасцу и садржини програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и обрасцу извештаја о спровођењу мера пољопривредне политике и политике руралног развоја („Сл. гласник РС” бр. 24/15, 111/15, 110/16, 16/18 и 87/19).

МПШВ утврђује усклађеност са законским одредбама путем доношења Одлуке о давању претходног одобрења програмима подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног завоја на територији аутономне покрајине и локалних самоуправа.

Током 2018. године, 120 ЈЛС укључујући органе АП, поднело је програме мера подршке, а вредност одобрених програма подршке била је око 23 милиона ЕУР. Током 2019. године, одобрено је 122 програма подршке у вредности од преко 25 милиона ЕУР.

За време спровођења ИПАРД II програма, АП Војводина и локалне самоуправе имају активну улогу као чланови ИПАРД II Одбора за праћење и до сада су учествовали на свим седницама. На овај начин оне су редовно и благовремено обавештаване о статусу спровођења и изменама ИПАРД II програма и релевантних правилника.

Према одобреном Плану активности видљивости и комуникације за локалне органе предвиђена је улога служби за подршку спровођења ИПАРД II програма. АП Војводина и ЈЛС треба да пруже потенцијалним корисницима све потребне и релевантне информације о могућностима пројеката, захтевима, поступцима управљања, док са друге стране треба да подигну своје капацитете тако да пруже подршку потенцијалним корисницима приликом попуњавања захтева за одобравање пројекта и израде бизнис планова. Они су укључени у све националне и регионалне информативне догађаје које организује ИПАРД ОС, обавештени су о најновијим догађајима везаним за могућности финансирања, позивима и спровођењу ИПАРД II програма, као и о догађајима које организује АП и СКГО. Промотивни материјали деле се и путем електронске мреже за рурални развој локалних самоуправа.

У циљу припреме за спровођење *LEADER* мере ИПАРД II програма, током 2019. и 2020. године, АП и ЈЛС биле су укључени у припрему националне мере подршке за израду Локалних стратегија руралног развоја (ЛСРР), засноване на *LEADER* приступу. У 2019. години овом мером одобрене су и подржане ЛСРР за 22 партнерства.

4.9. Предузети кораци у циљу обезбеђивања јавности ИПАРД II програма

Јавност ИПАРД II програма обезбеђена је кроз различите видове техничке помоћи. У оквиру ИПА 2013 пројекта: „Подршка ИПАРД Оперативној структури (Управљачко тело, ИПАРД Агенција и Саветодавне стручне службе)”, у периоду 2018-2019 подржано је одржавање ИПАРД информативних дана, штампање промотивног материјала, учешће на Међународном сајму пољопривреде, као и организовање Пете седнице ИПАРД II Одбора за праћење.

Промотивне активности које се односе на јавност ИПАРД II програма у 2019. години финансиране су из донације намањене јачању капацитета ИПАРД Агенције и Управљачког тела, коју је Влада Јапана одобрила Републици Србији у мају 2017. године. Ове активности односиле су се на израду три промотивна ИПАРД видео спота, закуп времена на националној телевизији за емитовање промотивних ИПАРД спотова, штампање промотивног ИПАРД материјала (водича, брошура, лифлета, банера и постера) и организовање различитих догађаја ради праћења спровођења и промоције ИПАРД II програма. Други део донације коришћен је за набавку материјала за опремање новог канцеларијског простора у ИПАРД Агенцији и за набавку ИТ опреме, са циљем да се простор оспособи за функционисање у складу са ИПАРД II критеријумима за акредитацију.

У циљу промоције ИПАРД II програма током маја 2019. године израђена су три видео спота у вредности од 8.170,00 ЕУР и то: анимирани спот 1 – „Како до ИПАРД подстицаја” (2'15"), спот 2 – „Позив за ИПАРД Меру 1” (17"), спот 3 – „Позив за ИПАРД Меру 3” (22"), као и 12 фотографија са снимања спотова. Видео спотови за најаву позива били су намењени емитовању путем националне ТВ мреже, док је анимирани спот објављен на интернет страницама МПШВ и УАП, као и на интернет страницама партнера промоције.

За емитовање промотивних ИПАРД спотова на националној ТВ мрежи (Јавни медијски сервис РТС) реализована је услуга закупа времена, у износу од 25.245,00 ЕУР у оквиру ИПАРД промотивне кампање: „Добро уложено ИПАРД добрим делом враћа”.

Услуга дизајнирања и штампања промотивног ИПАРД материјала у износу од 5.090,00 ЕУР укључивала је израду пет ИПАРД банера, 400 ИПАРД постера, 10.000 ИПАРД лифлета, 3.400 ИПАРД брошура (До ИПАРД подстицаја у 10 корака), 1.000 водича за подносиоце захтева за Меру 1 и 1.150 за Меру 3. Штампани материјали дистрибуирани су ПСС, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство и јединицама локалне самоуправе, као и током ИПАРД промотивних догађаја.

Услуге организовања догађаја везаних за праћење спровођења и промоцију ИПАРД II програма (организација седница ИПАРД II Одбора за праћење и др.) износиле су 17.000,00 ЕУР.

Припремљени су водичи за ИПАРД кориснике за Меру 1 и Меру 3 и објављени на интернет страницама МПШВ и УАП (<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/> и <http://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>). Интернет странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације за подносиоце захтева и потенцијалне кориснике. У извештајном периоду, ове странице имале су 933.029 посета. Током 2019. године покренута је нова апликација за дописивање на интернет страници УАП преко које је одговорено на 45.254 питања.

Крајем 2019. године покренута је израда двојезичног месечног билтена: „ИПАРД на длану” који се доставља на више од 2.000 е-адреса. Отворени су налози ИПАРД Управљачког тела на друштвеној мрежи Инстаграм (@ipardnadlanu) и Фејсбуку (IPARD na dlanu) где се објављују најновије информације о догађајима, најавима, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма у Србији.

Такође, јавност ИПАРД II програма обезбеђена је кроз ажуриране информације на интернет страницама МПШВ и ИПАРД Агенције.

Детаљнији приказ активности спроведених у оквиру Плана активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020 дат је у Поглављу 8.

4.10 Подаци који показују да фондови Уније употпуњују доступна средства у Србији

У складу са Законом о буџетском систему (члан 68а) и Упутством за припрему буџета РС који издаје министар финансија, корисници буџета одговорни су за правилно планирање националног доприноса (укључујући неприхватљиве трошкове који се финансирају из националних ресурса, попут банкарских трошкова, губитака услед промене курса итд.). Национални допринос се не користи у друге сврхе. Међутим, корисници буџета који не планирају довољан износ националног доприноса, врше прераспделу из својих других апропријација и/или програма.

Национални фонд, под надлежношћу НАО, проверава и потврђује да министарство надлежно за пољопривреду правилно планира буџетске апропријације за ИПАРД II програм. ИПАРД Агенција и Управљачко тело (само за Мери 9) одговорни су, у оквиру финансијског плана министарства надлежног за пољопривреду, за планирање одговарајућих одредаба у оквиру својих надлежности и у складу са финансијским планом ИПАРД II програма. НФ даје мишљење Сектору буџета Министарства финансија о постојању и исправности средстава планираних за национално јавно суфинансирање и других неприхватљивих трошкова који ће се покривати из националних ресурса. Такође, даје мишљење и о износима планираним за повраћај у случају неправилности, финансијских исправки и преплаћених сума, пре него што се средства укључе у годишњи Закон о буџету Републике Србије.

Почев од 2016. године, ИПАРД Агенција планира неопходна средства за спровођење ИПАРД II програма у годишњем Закону о буџету Републике Србије, док је од 2020. године Управљачко тело започело планирање средства неопходних за спровођење (предфинансирање) Мере 9 - Техничка помоћ.

5. ИПАРД II ПРОГРАМ, САРАДЊА СА ДРУГИМ ЗАЈЕДНИЦАМА ПРЕТПРИСТУПНИ ИНСТРУМЕНТИ И ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ МЕЂУНАРОДНЕ ПОДРШКЕ

5.1 Помоћ обезбеђена преко других ИПА компоненти

Одлуком ЕК С (2014) 1722 о преносу права за управљање ИПА компонентом I - Помоћ у транзицији и изградња институција Инструмента за претприступну помоћ (ИПА) за Републику Србију, од 20. марта 2014. године, ЕК пренела је права и обавезе за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру ИПА компоненте I на акредитована одговорна лица и тела у Републици Србији.

У оквиру децентрализованог система спровођења финансијске помоћи у складу са ИПА правилима, одговорна лица и тела именована су за управљање, спровођење и контролу ИПА финансијске помоћи у складу са чланом 3. Уредбе о децентрализованом систему управљања средствима развојне помоћи ЕУ у оквиру инструмента претприступне помоћи (ИПА) („Сл. гласник РС - Међународни уговори”, број 124/07).

Закључком владе 05 бр: 337-4390/2014 од 29. маја 2014. године усвојен је Акциони план за обезбеђивање функционалности система управљања и примене програма претприступне помоћи. Припрема и примена пројеката финансираних од стране ЕУ у потпуности је регулисана важећим законским оквиром.

Законом о министарствима („Сл. гласник РС”, бр. 44/2014, 14/2015, 54/2015, 96/2015 - други закон и 62/2017), Министарство за европске интеграције (МЕИ) овлашћено је да делује као централно координационо тело задужено за координацију, праћење и извештавање о процесу придруживања Европској унији; координацију преговора са Европском унијом о приступању и рад тела успостављених у сврху преговора.

Према Одлуци о утврђивању лица и тела одговорних за управљање програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020. од 2015. године, Влада РС именовала је Националног ИПА координатора (НИПАК). НИПАК је одговоран за целокупан процес стратешког планирања, координацију програмирања, праћење спровођења, оцену и извештавање о помоћи из ИПА II и за сарадњу са ЕК у вези са коришћењем ИПА II. НИПАК има подршку Техничког секретаријата чије су надлежности дефинисане Уредбом о спровођењу ИПА.

Национални службеник за одобравање (НАО), који обавља функцију државног секретара у Министарству финансија, обавља послове који се односе на финансијско управљање средствима ЕУ у Републици Србији и осигурава ефикасно функционисање система интерне контроле ИПА II у смислу обезбеђења законитости и регуларности трансакција.

ИПА 2017

Општи циљ подршке ИПА II сектора у 2017. години био је да се побољша квалитет живота грађана подизањем еколошких стандарда у РС на приближан ниво ЕУ. Овај стратешки циљ је усклађен са укупним циљевима и приоритетима Националног програма заштите животне средине за период 2010-2019. године, Националне стратегије за апроксимацију у области животне средине, Националних приоритета за међународну

помоћ РС за период 2014-2017. године, са пројекцијама до 2020. године и индикативних стратешких докумената до 2020. године.

Горе наведени укупни циљ ће се постићи побољшањем управљања чврстим отпадом, водом и отпадним водама у складу са захтевима ЕУ.

Буџет подршке ЕУ сектору за заштиту животне средине кроз ИПА 2017 Годишњи акциони програм за РС износи 38.740.000 ЕУР од чега је допринос ЕУ 28.600.000 ЕУР.

У оквиру овог акционог програма МПШВ је надлежно за изградњу и надоградњу система сакупљања и прочишћавања комуналних отпадних вода (канализацију) у Брусу и Блацу, процену стања пружања услуга и израду предлога за повећање ефикасности услуга водног сектора, као и за подршку спровођењу ревидираних захтева за поврат трошкова и успостављању регулационог система за одређивање цене воде. Укупна вредност пројеката је око 14 милиона ЕУР, при чему је допринос ЕУ 10 милиона ЕУР.

ИПА 2018

Годишњи акциони програм Републике Србије за 2019. годину у сектору пољопривреде предвиђа подршку јачању капацитета Влади РС за успостављање функционалног интегрисаног система управе и контроле (*IACS*) у складу са захтевима ЗПП.

Предвиђена подршка ће допринети очекиваном резултату који се односи на успостављање структура и система потребних за спровођење ЗПП. Поред тога, помоћ ИПА II ће допринети јачању капацитета неопходних за отклањање налаза Годишњег извештаја ЕК за 2018. годину који се односи на *IACS*.

МЕИ и МПШВ идентификовала су подршку успостављању система класификације животињских трупова у складу са ЗПП, као приоритетну активност, која има за циљ да пружи подршку у успостављању усаглашеног система заједничке организације тржишта пољопривредних производа.

Укупна вредност Годишњег акционог програма РС за 2018. годину у инструменту за европске интеграције износи 17.272.192 ЕУР са доприносом ЕУ од 16.124.592 ЕУР, док буџет за сектор пољопривреде износи 3,9 милиона ЕУР.

ИПА 2019

Годишњи акциони програм РС за 2019. годину у вези са ЕУ цивилном заштитом и јачањем отпорности на катастрофе допринеће унапређењу сарадње у Сектору за ванредне ситуације и структури цивилне заштите и омогућиће бржи, координисанији и ефикаснији одговор на природне и катастрофе које је створио човек да би у кратком року постојала спремност за размештање у зони катастрофе, као и за успостављање отпорности у пољопривреди.

У погледу пољопривредног сектора, резултат три мере подржаће изградњу институционалних и локалних капацитета у пољопривредном сектору за јачање отпорности на климатске промене и пилот интервенцију која ће послужити као пример за увођење климатски паметне пољопривреде и подржати подизање нивоа свести. Јачање институционалних и мрежних капацитета за климатски паметну пољопривреду укључује синхронизацију овлашћења, побољшање координације између сектора, заинтересованих страна, организација и институција, истовремено подржавајући постојеће мреже. Циљ ове

мере је јачање институционалног оквира на националном и локалном нивоу уз добро формулисане обуке и саветодавне услуге у складу са климатски паметном пољопривредом.

Укупна вредност Годишњег акционог програма РС за 2019. годину у вези са ЕУ и цивилном заштитом и јачањем отпорности на катастрофе је 10 милиона ЕУР, а буџет за сектор пољопривреде износи 2,5 милиона ЕУР.

ИПА подршка ИПАРД ОС

1. Пројекат техничке помоћи у оквиру ИПА 2013 „Подршка оперативној структури за спровођење ИПАРД програма (Управљачко тело, ИПАРД Агенција и Саветодавне службе)“ уговорен у износу од 1.358.390 ЕУР започет је 21. августа 2017. године и завршен 21. децембра 2019. године. Пројекат је реализован кроз три компоненте и укључивао је 36 активности које су имале за циљ постизање девет резултата.

Обезбедио је значајну подршку ИПАРД ОС током акредитације Мере 1 и Мере 3, помоћ током измене ИПАРД II програма, ажурирање релевантних процедура Управљачког тела и ИПАРД Агенције, припрему пакета за поверавање послова за спровођење буџета за ИПАРД Мери 7 и Мери 9, као и израду ИТ решења за рурални развој. Поред тога пројекат је подигао ниво свести о ИПАРД II програму у Републици Србији и развио капацитет техничких тела.

2. Оквирни споразум SIEA 2018 – ЛОТ 1 Техничка помоћ ИПА 2018 пројекту „Увођење и одржавање система идентификације земљишних парцела у пилот општинама у Републици Србији“. Пројекат је реализован од 22. јануара 2019. до 22. децембра 2019. године и постигнути су сви циљеви пројекта.

3. Спровођење ИПА 2015 пројекта техничке помоћи „Изградња капацитета за усклађивање са правном тековином ЕУ у областима пољопривреде, руралног развоја, безбедности хране, ветеринарске и фитосанитарне политике“ започето је 21. јануара 2019. године директним уговарањем са Делегацијом ЕУ.

Пројекат пружа подршку преговорима за Поглавље 11 и Поглавље 12 унутар свих делова Министарства који су део овог процеса укључујући и ИПАРД ОС, као и унутар других релевантних институција.

Пројектом координира Сектор за међународну сарадњу и ЕУ интеграције, МПШВ. До краја 2019. године у оквиру компоненте за Поглавље 11 реализовано је следеће:

- анализа разлика између важећих националних пољопривредних политика и будуће ЗПП ЕУ;
- прикупљена је документација и урађени су нацрти за будућу припрему Преговарачке позиције РС за Поглавље 11;
- план за подношење Преговарачке позиције РС за Поглавље 11;
- припрема студије о оснивању Агенције за плаћања;
- извештај о наученим лекцијама претходних земаља кандидата током преговарачког процеса (случај Пољске, Бугарске и Хрватске);
- припремна фаза за ажурирање Акционог плана за Поглавље 11.

Планирана ИПА подршка ИПАРД ОС

1. Предлог Оквирног уговора „Подршка Оперативној структури за спровођење ИПАРД програма (ИПАРД агенцији и Управљачком телу)” послат је Делегацији ЕУ 21. фебруара 2020. године. Предлог ће размотрити радна група за нераспоређена средства. Планирано је да се имплементација врши директним управљањем. Пројекат ће обухватати аспекте спровођења ИПАРД II подршке.

У оквиру пројекта фокус је на даљем јачању капацитета Управљачког тела и ИПАРД Агенције и пружању помоћи у почетној фази спровођења ИПАРД Мере 7 и Мере 9. Посебна пажња биће посвећена надградњи ИТ решења и подршку током процеса преласка на електронску обраду захтева за остваривање права на ИПАРД подстицаје итд.

2. Пројекат техничке помоћи „Подршка ИПАРД Оперативној структури 2 (Управљачко тело, ИПАРД Агенција и саветодавне службе)” планирано је да се финансира из одобрених неалоцираних средстава, након завршетка Оквирног уговора. Реализовао би се индиректним управљањем, са планираним периодом имплементације у трајању од годину дана. Требало би да фокус пројекта буде припрема процедура и свих повезаних докумената за акредитацију ИПАРД Мере 4 и Мере 5 укључујући и даље унапређење ИТ решења за рурални развој и ИТ ревизију Система као припрему за е-акредитацију. Такође, један од циљева је и припрема за програмирање наредног програмског периода.

3. За ИПА 2018 пројекат техничке помоћи „Подршка изградњи функционалног IACS у првој фази” издвојено је 2.900.000 ЕУР за пројекат техничке помоћи и 890.000 ЕУР за набавке. Очекивани почетак пројекта је 2021. година.

Предложена активност ће омогућити да се искоришћено пољопривредно земљиште, пољопривредна газдинства која испуњавају услове за подношење захтева за субвенције (директна плаћања и агро-еколошке мере руралног развоја) пријаве за подршку, посебно директна плаћања, региструју путем IACS. После имплементације LPIS у пилот општинама, овом активношћу ће се успоставити LPIS на целој територији РС. Такође ће се развити и преостале компоненте софтвера IACS заједно са функционалностима које омогућавају праћење и контролу помоћу контроле са даљинским сензорима. У циљу успостављања IACS у складу са захтевима ЕУ, предложена интервенција ће подржати набавку хардвера за потпуну имплементацију IACS и ојачати капацитете УАП за успешно окончање овог сложеног процеса кроз развој преосталих компоненти IACS.

Билатерални пројекти

1. Пројекти за развој финансијског система у руралним областима у Републици Србији се спроводе на основу међувладиних протокола између Владе Савезне Републике Немачке и Владе Републике Србије о финансијској сарадњи. Ови пројекти се заснивају на Протоколима о развојној сарадњи потписани за Руралну средину I – Руралну средину IV за период 2010-2014. године.

Сврха ових пројеката је да подрже развој примарног пољопривредног сектора и пољопривредне индустрије давањем кредита крајњим корисницима путем рефинансирања кредитних линија локалним финансијским институцијама.

Завршена је прва фаза која се односила на изградњу капацитета када је реч о осигурању усева у пољопривреди. Следећа фаза била је усмерена на изградњу капацитета у вези са

давањем кредита прилагођеним пољопривредницима и укључивала је обуку запослених у *Banca Intesa* о новим финансијским производима. Финансијски споразум за развој финансијског сектора у руралним подручјима у Републици Србији потписан је 20. августа 2018. године у склопу последње фазе.

2. У мају 2017. године, Влада Јапана одобрила је трошење финансијских средстава за јачање капацитета Управе за аграрна плаћања и Управљачког тела ИПАРД II.

Једна компонента ових бесповратних средстава је коришћена за набавку материјала за обнову нових канцеларијских просторија у УАП (ИПАРД Агенција) и набавку информатичке опреме, са циљем да се омогући функционисање објеката у складу са критеријумима за акредитацију ИПАРД II.

Друга компонента, коју је спровело Управљачко тело, а која се односи на промоцију ИПАРД II програма, извршена је 2019. године у циљу развоја три промотивна ИПАРД видео записа, закупа времена за емитовање промотивних ИПАРД видео записа на националном ТВ каналу, штампања промотивног ИПАРД материјала и организације различитих догађаја у циљу праћења спровођења и промоције ИПАРД II програма.

3. Јачање руралне конкурентности и продуктивности пољопривредног сектора финансираће Швајцарска агенција за развој и сарадњу (SDC), а спроводиће УНДП.

Уговарање се очекује у марту 2020. године. Средства која SDC обезбеђује су 251.523,32 USD, а 93.634,21 USD обезбеђује се из државног буџета Републике Србије. Пројекат ће допринети руралној конкурентности и већој продуктивности циљаних региона и убрзати утицај и расподелу ресурса постојећих финансијских инструмената.

Пројекти финансирани из кредита

Закон о потврђивању Споразума о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој ступио је на снагу средином фебруара 2020. године, за **Пројекат унапређења конкурентности пољопривреде** у укупном износу од 45.800.000 ЕУР. Датум завршетка је 31. децембар 2024. године. Циљ пројекта је побољшање повезаности пољопривредно-прехранбеног тржишта за циљане кориснике. Пројекат се састоји од следећих делова:

Део I: Побољшање додате вредности пољопривреде

Побољшати економске перформансе у газдинству и ван њега циљаних корисника, кроз:

1.1 Јачање приступа саветодавним и пословним услугама за развој пољопривреде, укључујући пружање техничке помоћи циљаним корисницима за формулисање и спровођење продуктивних инвестиција, као и израду и примену комуникационе стратегије за МПШВ чији је циљ подизање нивоа свести о пројекту.

1.2 Олакшавање приступа финансијама за продуктивне инвестиције, укључујући пружање одговарајућих бесповратних средстава циљаним корисницима за финансирање капиталних инвестиција, обртног капитала, техничке помоћи и/или обуке за побољшање њихових производних и предузетничких капацитета и перформанси, као и спровођење студије изводљивости за процену потражње за јавним гарантним фондом за пољопривредне зајмове као дугорочне опције смањења ризичности.

Део II: Побољшање капацитета МПШВ за потребе подршке модерној пољопривреди

Побољшати капацитет МПШВ и других јавних агенција како би се обезбедиле побољшане перформансе сектора кроз доношење политика заснованих на доказима и пружање јавних добара, као што су системи за доставу информација и отворене платформе података, укључујући:

2.1. Модернизацију информационих система МПШВ и јачање капацитета за одлучивање МПШВ, укључујући пружање техничке помоћи и набавку хардвера и софтвера ради побољшања обима, функционалности и компатибилности информационих система и успостављања дигиталног прикупљања података и обраде текућих процеса у пољопривреди у папирној форми.

2.2 Побољшање приступа информацијама свим учесницима у сектору кроз успостављање отвореног, јавног информационог система који ће објединити све релевантне податке.

Део III. Управљање пројектима, праћење и оцена

Подржати рад тима за управљање пројектом и спровођење активности праћења у оквиру пројекта, укључујући спровођење основне студије, средњорочног ревизионог извештаја и коначне процене утицаја пројектних инвестиција.

5.2 Комплементарност ИПАРД II програма са НППР

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије, представља основ за доношење оперативних докумената у области пољопривреде и руралног развоја, и то:

- ИПАРД II програма Републике Србије за период 2014- 2020;
- Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године, као и
- Националног програма за пољопривреду за период 2018-2020. године.

Потенцијални ризици преклапања **ИПАРД II програма са НППР** су мере подршке, тип инвестиције, као и потенцијални корисници. Ризик од преклапања најизраженији је у примарној пољопривредној производњи која се у ИПАРД II програму реализује кроз Мету 1, јер ова мера обухвата велики број сектора (млеко, месо, воће, поврће, остали усеви, јаја и вино) и велики број потенцијалних корисника.

ИПАРД II програмом Републике Србије за период 2014- 2020, поглавље 10. Информације о комплементарности ИПАРД II програма са мерама финансираним из других (државних или међународних) извора садржи образложење на који начин се обезбеђује комплементарност ИПАРД мера и националних мера подршке руралном развоју. Тачка 10.3. ИПАРД II програма даје табеларни приказ којим је јасно дефинисано разграничење између: прихватљивих корисника, мера и инвестиција који се подржавају кроз два наведена програма (ИПАРД II програм и НППР). Након усвајања ИПАРД II програма од стране ЕК, Влада РС усваја Национални програм руралног развоја, који мора бити у складу са табелом демаркације ИПАРД II програма (тачка 10.3).

Програми подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију аутономне покрајине и локалних самоуправа не смеју бити у сукобу с националним програмима за пољопривреду и рурални развој, док се јасна разграничења са ИПАРД II програмом морају поштовати. Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју дефинисано је да подршка спровођењу пољопривредне политике и политике руралног развоја у аутономној покрајини и јединицама локалне самоуправе не

може бити у супротности са националним програмима донетим у складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој. МПШВ даје сагласност покрајинском и локалним органима самоуправама на њихове програме за пољопривреду и рурални развој, чиме је обезбеђен механизам контроле и онемогућено преклапање потенцијалних корисника, мера подршке и типа инвестиције ИПАРД II програма и локалних програма руралног развоја.

6. ФИНАНСИЈСКЕ ТАБЕЛЕ И ТРОШКОВИ ПО МЕРАМА

ИПАРД II средствима у Републици Србији управља се у складу са потписаним Протоколом о начину и условима управљања банковним рачунима у оквиру НБС за потребе управљања програмима претприступне помоћи ЕУ у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014-2020 (у даљем тексту: Протокол). Основа за депоновање средстава обухваћена је чланом 15. Протокола, према коме средства морају бити депонована у складу са последњим Уговором који регулише однос према управљању девизног курса РС од стране НБС. У складу са горе наведеним уговором, НБС ће плаћати камату по каматној стопи *EONIA/EURIBOR* у зависности од рока доспећа.

Од тренутка пријема ИПАРД II средстава, обе каматне стопе су негативне. У случају да је вредност каматних стопа увећана довољно, депозити ће бити остварени.

Прва финансијска измена је спроведена у оквиру Друге измене ИПАРД II програма, и одобрена од стране чланова Одбора за праћење на седници одржаној 20. новембра 2018. године. Горенаведена измена је званично одобрена од стране Европске комисије Одлуком *C (2018) 8691* о спровођењу друге измене, од 14. децембра 2018. године. Другом изменом ИПАРД II програма, преусмерила су се буџетска средства из 2015. и 2016. године из Мере 7 и Мере 9 у буџет за Мери 3 (Табела 14). Преусмеравање буџетских средстава је извршено како би се елиминисао ризик од повраћаја неискоришћених ИПАРД средстава, с обзиром да поверавање послова спровођења буџетских овлашћења за Мери 7 и Мери 9 није извршено све до 2020. године. Финансијска измена обезбедила је додатних 3,3 милиона евра за Мери 3.

Табела 14: Анализа буџета по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма

Мере	ЕУ ДОПРИНОС (ЕУР)							2014-2020 ЕУР
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	7.535.248	9.900.325	10.622.224	11.199.743	17.002.434	19.780.025	76.040.000
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	6.164.752 + 1.000.000 (М7 2015) + 300.000 (М9 2015) = <u>7.464.752</u>	8.099.675 + 1.500.000 (М7 2016) + 500.000 (М9 2016) = <u>10.099.675</u>	8.690.276	9.162.757	13.910.066	16.182.475	65.510.000
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	2.187.500	2.187.500	2.187.500	2.187.500	8.750.000

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	500.000	1.000.000	1.900.000	1.850.000	5.250.000
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-			2.000.000	5.000.000	4.000.000	4.000.000	15.000.000
Техничка помоћ	-			1.000.000	1.450.000	1.000.000	1.000.000	4.450.000
Укупно	-	15.000.000	20.000.000	25.000.000	30.000.000	40000.000	45.000.000	175.000.000

Извор: ИПАРД II програм

У складу са Другом изменом ИПАРД II програма, процентуална алокација доприноса ЕУ за Мере 7 и Мере 9 је нула (0), док је за Мере 3 49,77% (Табела 15).

Табела 15: Процент доприноса ЕУ по мерама 2014-2020 године након Друге измене ИПАРД II програма

Мере	ЕУ допринос (%)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава	-	50,23	49,50	42,49	37,33	42,51	43,96
Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства	-	49,77	50,50	34,76	30,54	34,78	35,96
Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње	-	-	-	8,75	7,29	5,47	4,86
Спровођење локалних стратегија руралног развоја – LEADER приступ	-	-	-	2,00	3,33	4,75	4,11
Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања	-	-	-	8,00	16,67	10,00	8,89
Техничка помоћ	-	-	-	4,00	4,83	2,50	2,22
Укупно	-	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Извор: ИПАРД II програм

Важећи финансијски план приказан је у Табели 8 у поглављу 3.

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

Од почетка спровођења ИПАРД II програма, а закључно са 31.12.2019. године, на основу доступних података о обрађеним захтевима за првих шест јавних позива укупно је поднето 1.173 захтева за одобравање пројекта, од чега 1.066 за Мериу 1 (91%) и 107 за Мериу 3 (9%). Од укупног броја захтева за одобравање пројекта до краја 2019. године донето је 263 решења о одобрењу пројеката и 145 решења о исплати пројеката (Табеле 16 и 17).

Табела 14: Финансијски приказ спровођења ИПАРД II програма по мерама

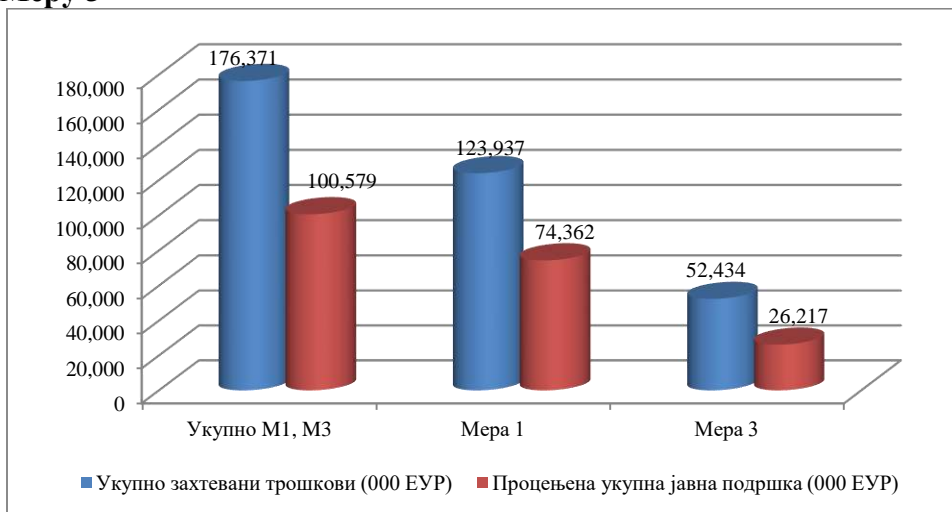
Мера	Одобрени		Одбијени		Исплаћени		допринос ЕУ (%)		
	Бр.	Допринос ЕУ (ЕУР)	Бр.	Допринос ЕУ (ЕУР)	Бр.	Допринос ЕУ (ЕУР)	Одобрени/захтевани	Исплаћени/одобрени	Исплаћени/захтевани
1	229	7.867.553	227	10.059.781	145	4.577.520	14,1	58,2	8,2
3	34	7.125.573	36	3.670.805	0	0	36,2	0,0	0,0
Укупно	263	14.993.126	263	13.730.586	145	4.577.520	19,9	30,5	6,1

Табела 15: Преглед поднетих, одобрених и исплаћених захтева по мерама и позивима

ИПАРД II		Поднети захтеви			Решења о одобрењу захтева / допуне на снази			Исплаћени захтеви		
Мера	Позив	Бр.захтева	Износ подршке (ЕУР)	ЕУ допринос	Бр. захтева	Износ подршке (ЕУР)	ЕУ допринос	Бр. захтева	Износ подршке (ЕУР)	ЕУ допринос
1	1	85	7.209.048	5.406.786	42	3.784.815	2.838.611	30	2.688.179	2.016.134
1	2	393	11.466.912	8.600.184	166	4.678.517	3.508.888	115	3.415.182	2.561.386
1	3	151	43.415.218	32.561.414	21	2.026.737	1.520.053	0	0	0
1	4	437	12.271.238	9.203.428	0	0	0	0	0	0
Укупно М1		1.066	74.362.416	55.771.812	229	10.490.070	7.867.552	145	6.103.360	4.577.520
3	1	26	5.014.935	3.761.201	14	2.173.469	1.630.102	0	0	0
3	2	81	21.202.119	15.901.589	20	7.327.295	5.495.471	0	0	0
Укупно М3		107	26.217.054	19.662.790	34	9.500.764	7.125.573	0	0	0
Укупно М1+М3		1.173	100.579.470	75.434.602	263	19.990.834	14.993.126	145	6.103.360	4.577.520

Укупно захтевани трошкови за инвестиције за Мериу 1 и Мериу 3 износе **176.371.467 ЕУР**, од чега 123.937.360 ЕУР (70%) за Мериу 1 и 52.434.107 ЕУР (30%) за Мериу 3 (Графикон 18). Процењени износ укупне јавне подршке за Мериу 1 и Мериу 3 износи 100.579.470 ЕУР.

Графикон 18: Укупно захтевани трошкови и процењена укупна јавна подршка за Меру 1 и Меру 3

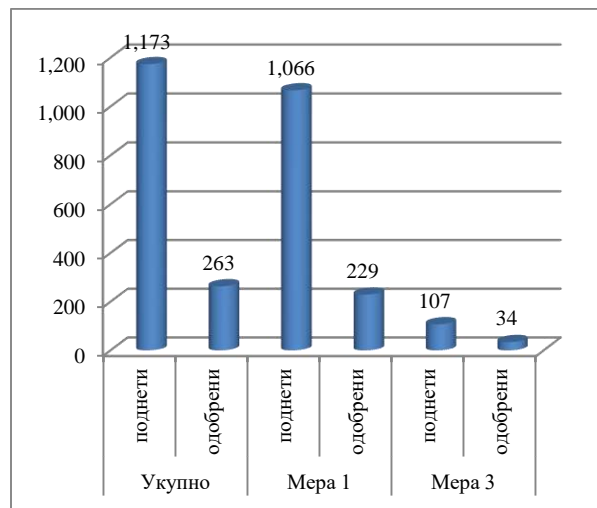

6.1 Одобрени пројекти

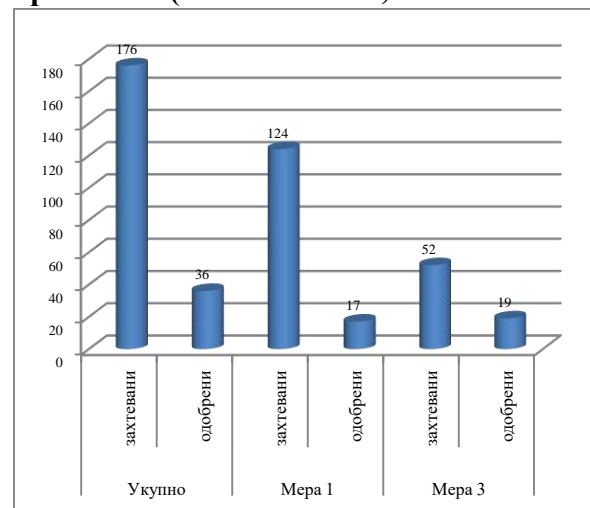
Од укупног броја поднетих захтева за одобравање пројекта ИПАРД Агенција је донела **263 решења о одобрењу захтева (22,4%)**. Највећи број донетих решења о одобравању пројекта односио се на Меру 1 (229 решења, односно 87%), док је у оквиру Мере 3 донето 34 решења о одобравању пројекта, односно 12,9% (Графикон 19).

Графикон 19: Одобрени захтеви и трошкови у односу на поднете захтеве/трошкове Мера 1 и Мера 3

Захтеви

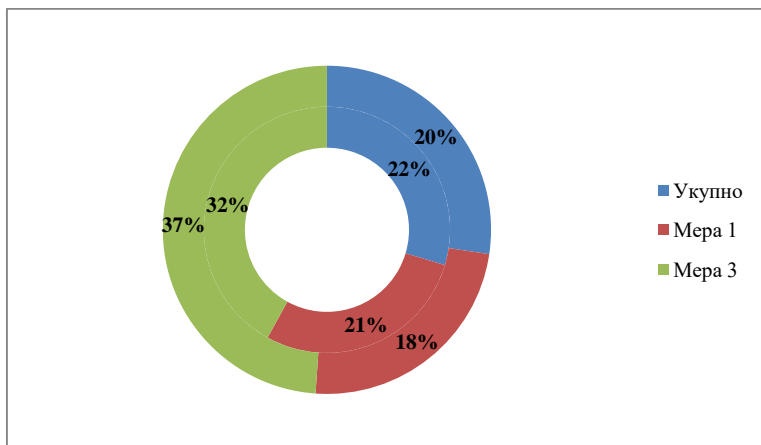

Трошкови (милиони ЕУР)

До краја 2019. године ИПАРД Агенција **одобрела је 35,6 милиона ЕУР прихватљивих трошкова** од укупног износа захтеваних трошкова, од чега се 16,8 милиона ЕУР односило на Меру 1, а 18,9 милиона ЕУР одобрено је за Меру 3 (Графикон 19). У обе мере проценат одобрења већи је за показатељ одобрених захтева (у односу на укупан број поднетих захтева) и износи 22% у поређењу са процентом одобрених трошкова у односу на укупно захтеване трошкове који износе 20% (Графикон 20).

Графикон 20: Учешће одобрених захтева/трошкова у односу на поднете захтеве/трошкове за Мери 1 и Мери 3* (%)

* Спољни прстен: учешће у укупним захтеваним трошковима, Унутрашњи прстен: учешће у укупном броју поднетих захтева

Имајући у виду доминантно учешће Мере 1, како у укупно поднетим захтевима тако и у укупно захтеваним трошковима, веће је учешће одобрених у укупно поднетим захтевима за Мери 1 (21%) у поређењу са учешћем одобрених трошкова у укупно захтеваним трошковима (18%).

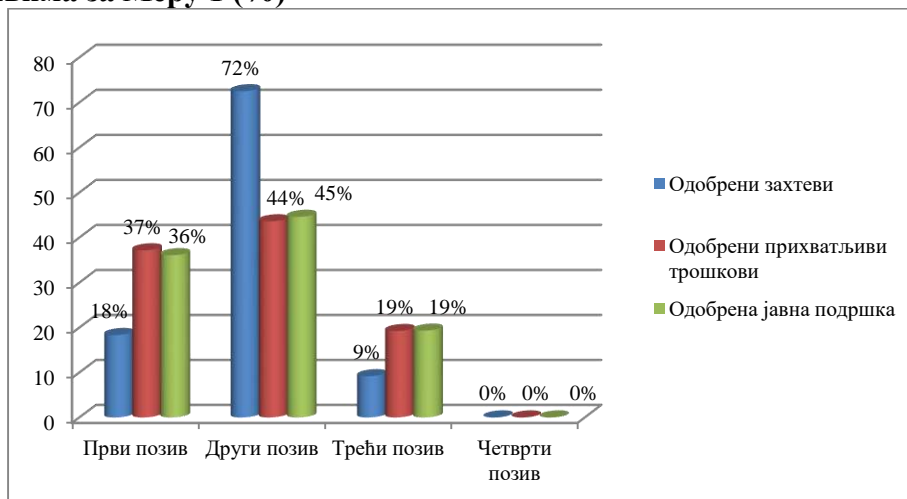
У оквиру Мере 3 значајно је виши ниво одобрених захтева и трошкова у поређењу са овим показатељима у оквиру Мере 1 (32% одобрених у односу на укупан број поднетих захтева, односно 37% одобрених трошкова у односу на укупно захтеване трошкове).

Мера 1

ИПАРД Агенција донела је 229 решења о одобравању пројекта од укупног броја поднетих захтева у оквиру Мере 1 (21,5%), са укупним прихватљивим трошковима у износу од 16.775.238 ЕУР и износом укупне јавне подршке од 10.490.070 ЕУР, од чега је 7.867.553 ЕУР допринос ЕУ. Ово представља пораст у односу на претходно извештавање и то за 13% за одобрене захтеве, за 27% за прихватљиве трошкове за инвестицију и за 7% за износ одобрене подршке. Просечан износ одобрене подршке за Мери 1 износио је 62,5%. У 2018. години, донето је 20 решења о одобравању пројекта, од укупно 509 поднетих захтева за одобравање пројекта. Значајан пораст како одобрених (209) тако и укупно поднетих захтева за одобравање пројекта (557) остварен је у 2019. години (Табела 4, Прилог 2).

Посматрано по позивима, највеће учешће одобрених захтева (72%), одобрених прихватљивих трошкова (44%) и одобрене укупне јавне подршке (45%) односио се на Други јавни позив. У овом позиву забележена је значајно нижа просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву (44.067 ЕУР) у поређењу са Првим (148.433 ЕУР) и Четвртим позивом (153.615 ЕУР) (Графикон 21).

Графикон 21: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке према позивима за Мериу 1 (%)

У оквиру **Првог јавног позива** донето је 42 решења о одобравању пројекта, што чини 18% од укупног броја одобрених захтева за Мериу 1 и 49% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Првог позива. Одобрени прихватљиви трошкови у оквиру Првог позива износили су 6.234.202 ЕУР, што чини 37% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мериу 1 и 52% од укупно захтеваних трошкова у оквиру Првог позива. Укупно одобрена јавна подршка износила је 3.784.815 ЕУР, што чини 36% укупно одобрене јавне подршке за Мериу 1, док је допринос ЕУ износио 2.838.611 ЕУР.

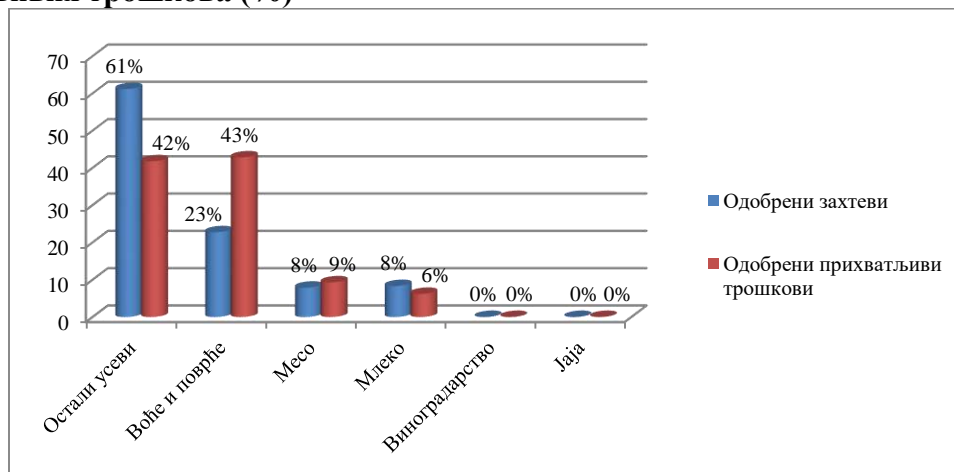
У оквиру **Другог јавног позива** донето је 160 решења о одобравању пројекта, што чини 72% од укупног броја одобрених захтева за Мериу 1 и 42% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Другог позива. Одобрени прихватљиви трошкови у оквиру Другог позива износили су 7.315.127 ЕУР, што чини 44% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мериу 1 и 38% од укупно захтеваних трошкова у оквиру Другог позива. Укупно одобрена јавна подршка износила је 4.678.517 ЕУР, што чини 45% укупно одобрене јавне подршке за Мериу 1, док је допринос ЕУ 3.508.888 ЕУР.

У оквиру **Трећег јавног позива** донето је 21 решење о одобравању пројекта, што чини 9% од укупног броја одобрених захтева за Мериу 1 и 14% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Трећег позива. Одобрени прихватљиви трошкови у оквиру Трећег позива износили су 3.225.909 ЕУР, што чини 19% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мериу 1 и 4% од укупно захтеваних трошкова у оквиру Трећег позива. Укупно одобрена јавна подршка износила је 2.026.737 ЕУР, што чини 19% укупно одобрене јавне подршке за Мериу 1, док је допринос ЕУ 1.520.053 ЕУР.

У оквиру **Четвртог јавног позива** није одобрен ниједан захтев за одобравање пројекта (Табела 1, Прилог 2).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће у укупном броју одобрених захтева за Мериу 1 остварује Сектор остали усеви (61%). По питању учешћа у укупно одобреним прихватљивим трошковима Сектор остали усеви остварује приближно учешће као и Сектор воће и поврће (42%, односно 43% респективно), што је приказано на Графикону 22.

Графикон 22: Учешће сектора у укупном броју одобрених захтева и износу одобрених прихватљивих трошкова (%)

У Сектору виноградарство и Сектору јаја није донето ниједно решење о одобравању пројекта, с тим што је у Сектору виноградарство поднето седам захтева за одобравање пројекта, док у Сектору јаја није поднет ниједан захтев. Сви поднети захтеви за одобравање пројекта у Сектору млеко односили су се на млечно говедарство (18 захтева). У Сектору месо највећи број поднетих захтева за одобравање пројекта односио се на подсекторе: свиње (осам захтева) и говеда (седам захтева). У Сектору воће и поврће доминира подсектор воће (238 захтева), док је у Сектору остали усеви највећи број одобрених захтева у оквиру подсектора житарице (120 захтева). Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ одобрена јавна подршка. Веће учешће у укупним прихватљивим трошковима за инвестицију у односу на учешће у укупном броју одобрених захтева у оквиру Мере 1 остварили су Сектор воће и поврће и Сектор месо. Веће учешће у укупном броју одобрених захтева у односу на учешће у укупним одобреним прихватљивим трошковима остварили су Сектор остали усеви и Сектор млеко (Графикон 22). Просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву значајно је већа у Сектору воће и поврће у односу на остале секторе.

Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број одобрених захтева (219 захтева) односио се на опрему, машине и механизацију (укључујући тракторе), док су се остали одобрени захтеви односили на инвестиције за изградњу (десет захтева). Такође, највећи износ прихватљивих трошкова (90%) одобрено је за набавку нове опреме, машина и механизације (девет милиона ЕУР), док је за изградњу објеката одобрено милион ЕУР (10%). Са 166 одобрених захтева, набавка трактора представља доминантан тип инвестиције у свим секторима (4,4 милиона ЕУР одобрених прихватљивих трошкова), затим следи опрема за сакупљање, сортирање, паковање и складиштење у Сектору воће и поврће са 13 одобрених захтева (2,4 милиона ЕУР одобрених прихватљивих трошкова).

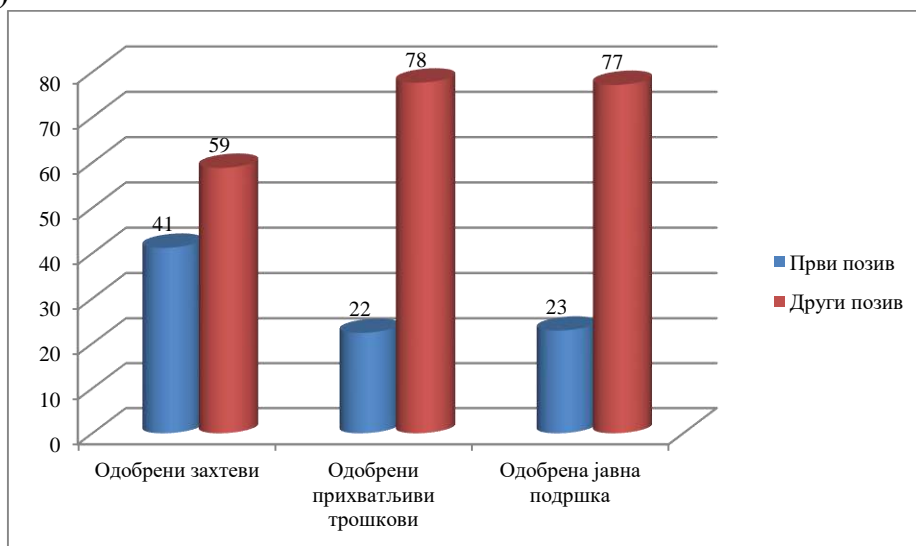
Мера 3

Када је реч о Мери 3, донето је 34 решења о одобравању пројекта (34,6%), са прихватљивим трошковима у износу од 18.878.091 ЕУР и укупном јавном подршком од 9.500.764 ЕУР. Ово представља значајан пораст у односу на претходно извештавање, и то за 48% за одобрене захтеве, за 92% за одобрене прихватљиве трошкове и укупно одобрено

јавну подршку. Просечан износ одобрене подршке за Мету 3 износио је 50,3%. Сви захтеви за Мету 3 били су одобрени у 2019. години (Табела 5, Прилог 2).

Посматрано **по позивима**, највеће учешће одобрених захтева (59%), одобрених прихватљивих трошкова (78%) и одобрене укупне јавне подршке (77%) односио се на Други јавни позив (20 одобрених захтева, 7,3 милиона ЕУР укупне јавне подршке), док је у оквиру Првог позива донето 14 решења о одобравању пројекта, са укупном јавном подршком од 2,2 милиона ЕУР (Табела 1, Прилог 2). У Другом позиву забележена је значајно виша просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву (732.730 ЕУР) у поређењу са Првим (301.679 ЕУР) (Графикон 23). Такође, просечна вредност инвестиције по одобреном захтеву за Мету 3 (555.238 ЕУР) значајно је већа у односу на Мету 1 (73.254 ЕУР).

Графикон 23: Учешће одобрених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке за Мету 3 (%)

У оквиру **Првог јавног позива** донето је 14 решења о одобравању пројекта, што чини 41% од укупног броја одобрених захтева за Мету 3 и 54% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Првог позива. Одобрени прихватљиви трошкови у оквиру Првог позива износили су 4.223.502 ЕУР, што чини 22% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мету 3 и 42% од укупно захтеваних трошкова у оквиру Првог позива. Укупно одобрена јавна подршка износила је 2.173.469 ЕУР, што чини 23% укупно одобрене јавне подршке за Мету 3, док је допринос ЕУ 1.630.102 ЕУР.

У оквиру **Другог јавног позива** донето је 20 решења о одобравању пројекта, што чини 59% од укупног броја одобрених захтева за Мету 3 и 25% од укупног броја поднетих захтева у оквиру Другог позива. Одобрени прихватљиви трошкови у оквиру Другог позива износили су 14.654.590 ЕУР, што чини 78% од укупног износа одобрених прихватљивих трошкова за Мету 3 и 35% од укупно захтеваних трошкова у оквиру Другог позива. Укупно одобрена јавна подршка износила је 7.327.295 ЕУР, што чини 77% укупно одобрене јавне подршке за Мету 3, док је допринос ЕУ 5.495.471 ЕУР (Табела 1, Прилог 2).

Посматрано **према сектору**, највећи број одобрених захтева за Меру 3 остварује Сектор прераде воћа и поврћа (29 захтева), што се пре свега односи на опрему за тзв. секундарну прераду воћа и поврћа (16 захтева), као и инвестиције у изградњу и реконструкцију објеката за прераду (девет захтева). У Сектору прерада млека одобрена су три захтева (два захтева за млекаре и један захтев за третман отпадних вода), док су у Сектору прерада меса одобрена два захтева. Сектор прераде воћа и поврћа остварио је веће учешће у укупно одобреним прихватљивим трошковима у односу на учешће у укупно одобреним захтевима, док Сектор прерада млека и Сектор прерада меса имају веће учешће у одобреним захтевима у поређењу са учешћем у укупно одобреним прихватљивим трошковима. Ово указује на већу просечну вредност инвестиције по одобреном захтеву у Сектору прераде воћа и поврћа (296.644 ЕУР) у поређењу са преостала два сектора.

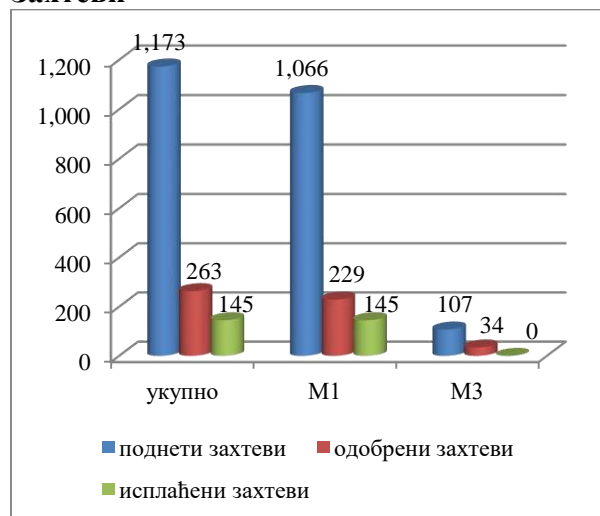
Посматрано **према типу инвестиције**, највећи број одобрених захтева односио се на модернизацију опреме за прераду и паковање у Сектору прераде воћа и поврћа (19 захтева са износом одобрених јавних прихватљивих трошкова од 5,8 милиона ЕУР) и за изградњу/реконструкцију/модернизацију постројења за прераду (девет одобрених захтева са 2,3 милиона ЕУР одобрених прихватљивих трошкова). За модернизацију млекара у Сектору прерада млека одобрено је два захтева. Остале групе инвестиција оствариле су мање учешће у укупном броју одобрених захтева и одобрених прихватљивих трошкова.

6.2 Исплаћени пројекти

ИПАРД Агенција донела је 145 решења о исплати ИПАРД подстицаја (55% од укупног броја одобрених захтева и 12,4% од укупног броја поднетих захтева). Укупан износ исплаћених прихватљивих трошкова је 9.645.783 ЕУР, исплаћена укупна јавна подршка износила је 6.103.360 ЕУР, а исплаћен допринос ЕУ износио је 4.577.520 ЕУР. Све исплате извршене су у 2019. години и односиле су се на Меру 1, што је приказано на Графикону 24 (Табела 4, Прилог 2).

Графикон 24: Исплаћени захтеви и трошкови у односу на поднете/одobreне захтеве/трошкове Мера 1 и Мера 3

Захтеви

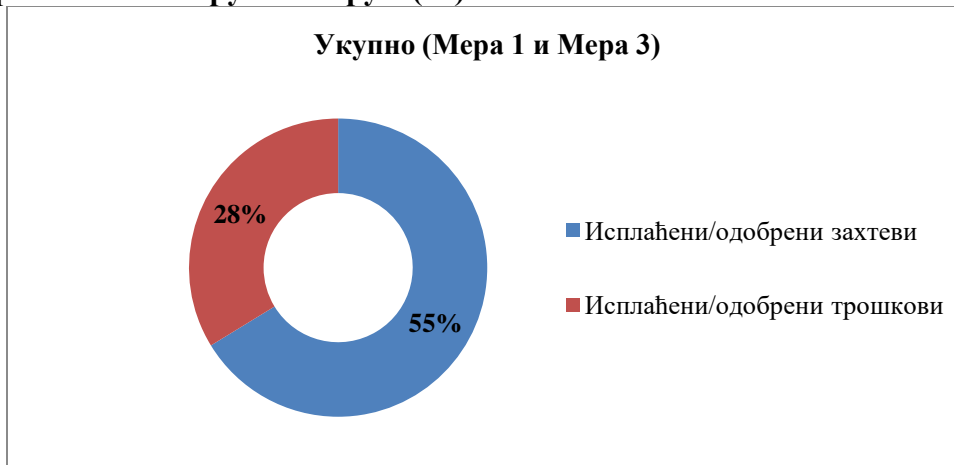

Трошкови (милиони ЕУР)

Процент исплате био је већи за показатељ исплаћених захтева (у односу на укупан број одобрених захтева) у поређењу са процентом исплаћених трошкова у односу на укупно одобрене трошкове, на шта указује Графикон 25.

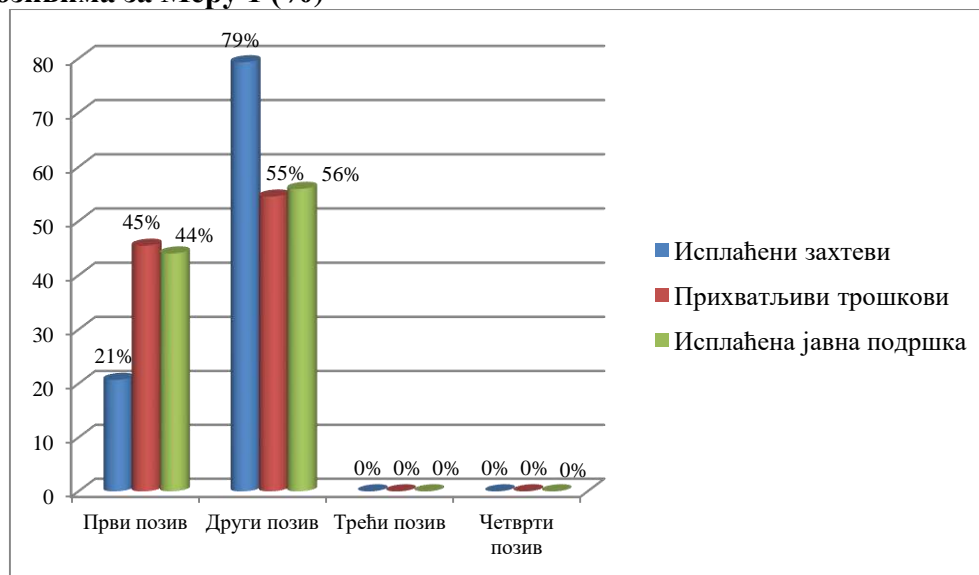
Графикон 25: Учешће исплаћених захтева/трошкова у односу на одобрене захтеве/трошкове за Мери 1 и Мери 3 (%)

Укупно исплаћени захтеви у односу на укупно одобрене захтеве за обе мере остварили су учешће од 55%, а учешће исплаћених трошкова у односу на укупан износ одобрених трошкова износио је 28%. Исти закључак може се извести и за Мери 1 (63% за захтеве и 59% за трошкове).

Посматрано по позивима у оквиру Мере 1, сви исплаћени захтеви односили су се на Први и Други позив, док у оквиру Трећег и Четвртог позива није било исплате. У оквиру Првог позива исплаћено је 30 захтева, са 4,4 милиона ЕУР прихватљивих трошкова и 2,7 милиона ЕУР укупне јавне подршке. У оквиру Другог позива исплаћено је 115 захтева са износом прихватљивих трошкова од 5,3 милиона ЕУР и 3,4 милиона ЕУР јавне подршке.

Графикон 26: Учешће исплаћених захтева, прихватљивих трошкова и јавне подршке према позивима за Мери 1 (%)

Други јавни позив је у укупно исплаћеним захтевима остварио највеће учешће од 79%, што представља 69% укупно одобрених захтева. Такође, Други позив остварио је учешће од 55% у укупним прихватљивим трошковима и исплаћеној јавној подршци. За разлику од Другог јавног позива, Први позив остварио је веће учешће у укупним прихватљивим трошковима и исплаћеној подршци у поређењу са учешћем у укупно исплаћеним захтевима (Графикон 26).

Значајно ниже учешће у укупним прихватљивим трошковима (55%) и исплаћеној јавној подршци (56%) у односу на учешће у укупно исплаћеним захтевима (79%) у оквиру Другог јавног позива за Мету 1, резултовало је значајно нижом просечном вредношћу инвестиције по исплаћеном захтеву у оквиру Другог позива (45.745 ЕУР) у поређењу са Првим позивом (146.172 ЕУР).

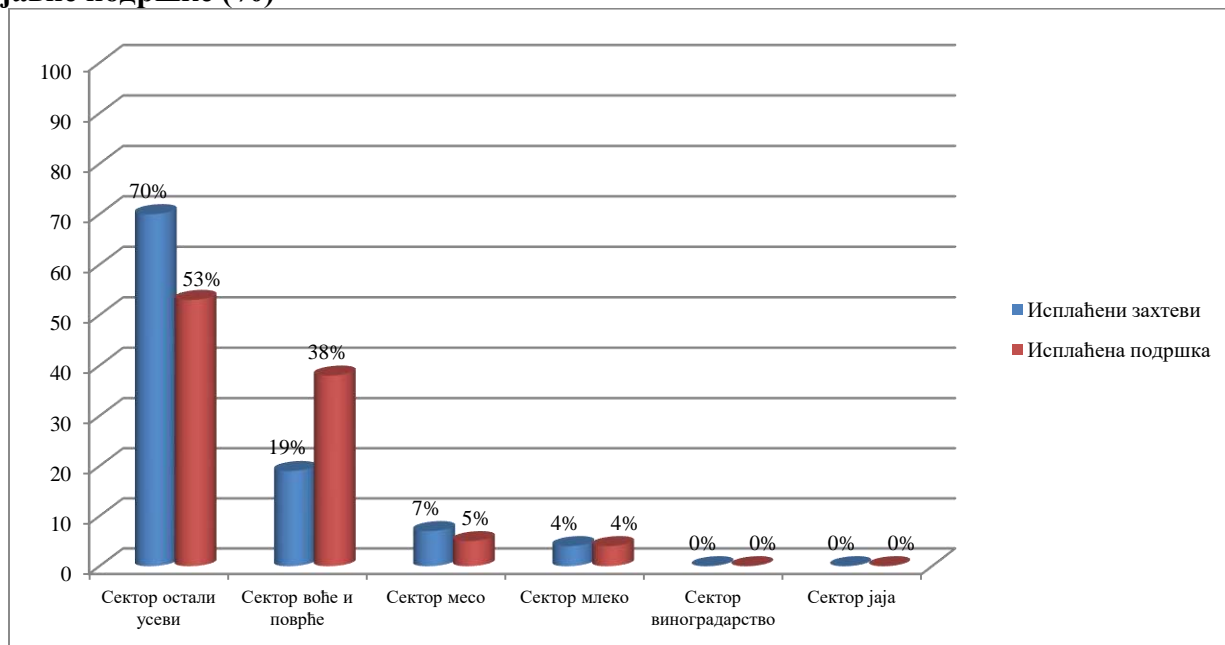
У оквиру **Првог јавног позива** за Мету 1 донето је 30 решења о исплати захтева за ИПАРД подстицаје, што чини 21% од укупног броја исплаћених захтева за Мету 1 и 71% од укупног броја одобрених захтева у оквиру Првог позива. Исплаћени прихватљиви трошкови у оквиру Првог позива износили су 4.385.150 ЕУР, што чини 45% од укупног износа исплаћених прихватљивих трошкова за Мету 1 и 70% од укупно одобрених прихватљивих трошкова у оквиру Првог позива. Укупно исплаћена јавна подршка износила је 2.688.179 ЕУР, што чини 44% укупно исплаћене јавне подршке за Мету 1, док је допринос ЕУ 2.016.134 ЕУР (Табела 1, Прилог 2).

У оквиру **Другог јавног позива** за Мету 1 донето је 115 решења о исплати захтева за ИПАРД подстицаје, што чини 79% од укупног броја исплаћених захтева за Мету 1 и 69% од укупног броја одобрених захтева у оквиру Другог позива. Исплаћени прихватљиви трошкови у оквиру Другог позива износили су 5.260.633 ЕУР, што чини 55% од укупног износа исплаћених прихватљивих трошкова за Мету 1 и 72% од укупно одобрених прихватљивих трошкова у оквиру Другог позива. Укупно исплаћена јавна подршка износила је 3.415.182 ЕУР, што чини 56% укупно исплаћене јавне подршке за Мету 1, док је допринос ЕУ 2.561.387 ЕУР (Табела 1, Прилог 2).

У оквиру **Трећег јавног позива** до краја 2019. године није било исплате пројеката (Табела 1, Прилог 2).

Посматрано **према сектору**, највеће учешће у укупном броју исплаћених захтева за Мету 1 остварује Сектор остали усеви (70%), затим Сектор воће и поврће (19%). По питању учешћа у укупно исплаћеној јавној подршци Сектор остали усеви остварио је 53%, Сектор воће и поврће 38%. Сектор месо и Сектор млеко остварили су знатно ниже учешће у наведеним показатељима. У Сектору виноградарство и Сектору јаја није донето ниједно решење о исплати ИПАРД подстицаја (Графикон 27).

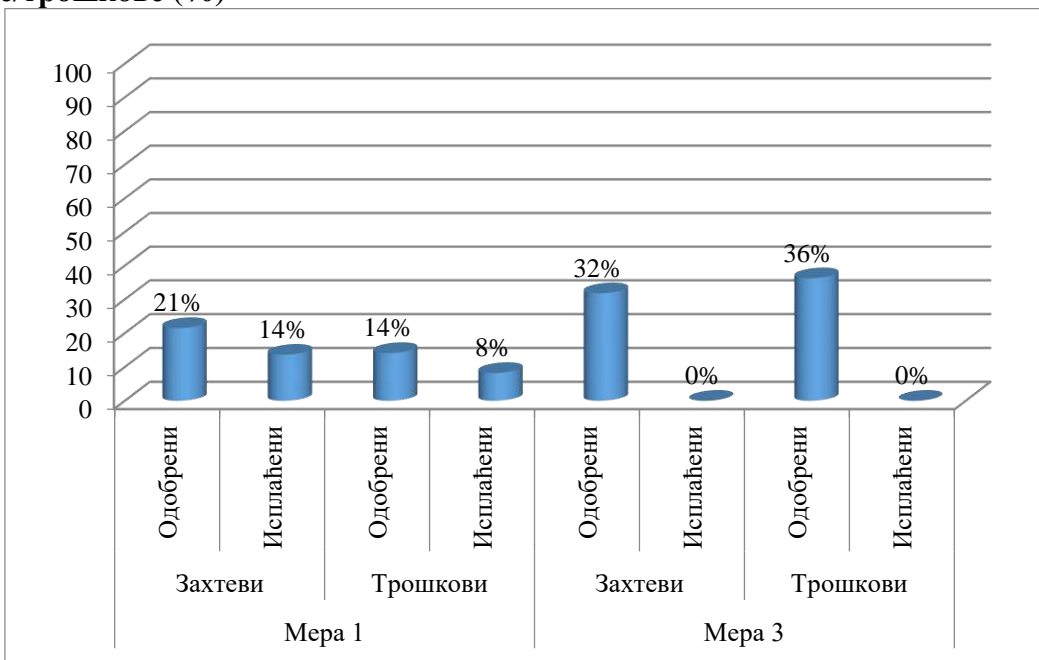
Графикон 27: Учешће сектора у укупном броју исплаћених захтева и износу исплаћене јавне подршке (%)

Сви исплаћени захтеви у Сектору млеко односили су се на млечно говедарство (шест захтева), у Сектору месо највећи број исплаћених захтева односио се на подсекторе говеда (четири захтева) и свиње (три захтева), у Сектору воће и поврће доминантно је учешће подсектора воће (25 захтева), док је у Сектору остали усеви највећи број исплаћених захтева био у подсектору житарице (84 захтева). Слична аналогија учешћа наведених подсектора прати и показатељ исплаћена јавна подршка. Веће учешће у укупно исплаћеној подршци у односу на учешће у укупном броју исплаћених захтева остварио је Сектор воће и поврће. Веће учешће у укупном броју исплаћених захтева у односу на учешће у укупно исплаћеној подршци остварили су Сектор остали усеви и Сектор месо (Графикон 27). Просечна вредност инвестиције по исплаћеном захтеву значајно је већа у Сектору воће и поврће у односу на остале секторе.

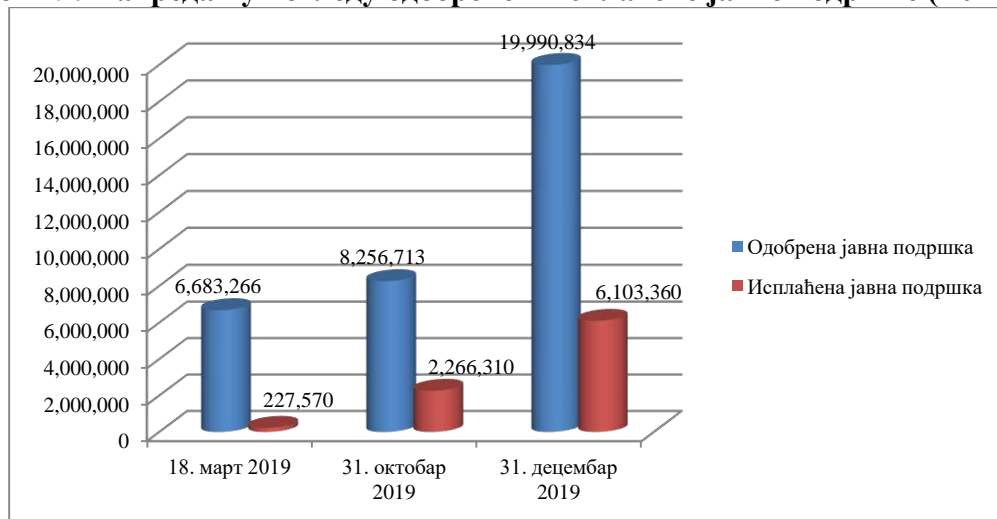
Посматрано према типу инвестиције, целокупан износ исплаћене јавне подршке односио се на набавку нове опреме, машина и механизације (укључујући тракторе), док за инвестиције у изградњу/реконструкцију/модернизацију није био исплаћен ниједан захтев. Трактори остварују доминантно учешће у укупно исплаћеним захтевима (79% са 115 исплаћених захтева), као и у укупно исплаћеној јавној подршци (56% са износом исплаћене подршке од 3.415.182 ЕУР). Од укупно исплаћених захтева за набавку трактора, 79% се односило на Сектор остали усеви, што чини 83% исплаћене јавне подршке за тракторе.

Графикон 28: Одобрени/исплаћени захтеви/трошкови у односу на поднете захтеве/трошкове (%)

Већи степен одобравања захтева у односу на поднете захтеве остварен је у оквиру Мере 3 (32%). У Мери 1 остварена је нижа стопа одобравања захтева (21%) и одобрених прихватљивих трошкова (14%). За разлику од Мере 3, у којој ниједан захтев није исплаћен, у Мери 1 било је исплаћених захтева (14% исплаћених захтева у односу на поднете захтеве и 8% исплаћених трошкова у односу на захтеване трошкове).

Графикон 29: Напредак у погледу одобрене и исплаћене јавне подршке (ЕУР)

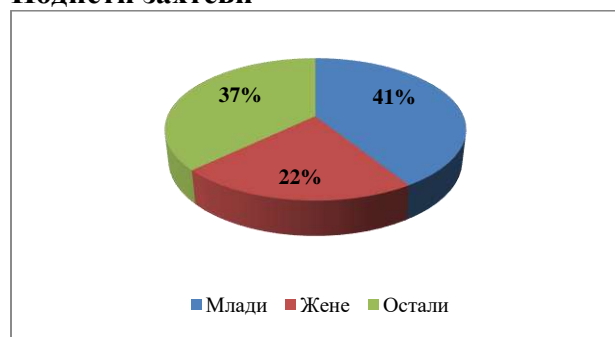
У периоду од последњег извештавања, остварен је значајан напредак у погледу укупно одобрене јавне подршке у износу од 11,7 милиона ЕУР (42%), као и исплаћене јавне подршке у износу од 3,8 милиона ЕУР (69%).

6.3 Осетљиви сектори

Осетљиве категорије (млади и жене) оствариле су значајно учешће како у броју поднетих захтева (63%), тако и у укупно захтеваним трошковима (51%) у оквиру Мере 1 (Графикон 30).

Графикон 30: Учешће осетљивих категорија у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима за Мери 1 (%)

Поднети захтеви

Захтевани трошкови

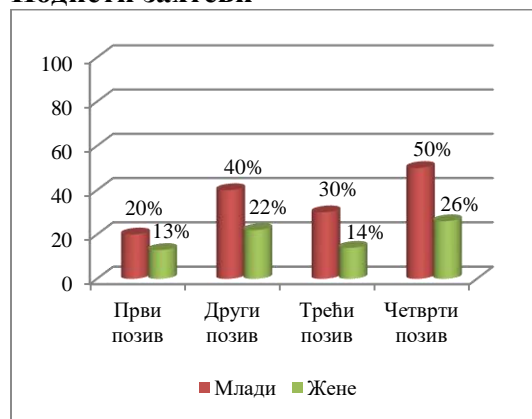

Укупан број поднетих захтева од стране **младих пољопривредника** у Мери 1 је 437, што представља пораст у односу на претходно извештавање (за 84%). Захтеван износ трошкова био је 45,2 милиона ЕУР (пораст у односу на претходно извештавање за 30%, са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 36%). Просечна вредност инвестиције по поднетом захтеву је смањена, што се објашњава тиме да се Четврти позив односио на набавку трактора са већим бројем поднетих захтева у поређењу са осталим позивима.

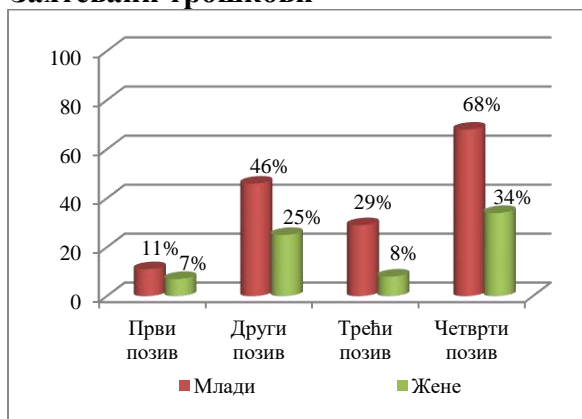
Посматрано **по позивима** у оквиру Мере 1, млади пољопривредници су најзначајније учешће остварили у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима у оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора (Прилог 3). У оквиру Четвртог позива млади пољопривредници остварили су 50% од укупног броја поднетих захтева и 68% од укупно захтеваних трошкова, а у оквиру Другог позива поднели су 40% захтева са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 46% (Графикон 31).

Графикон 31: Учешће младих пољопривредника и жена у укупном броју поднетих захтева и захтеваним трошковима по позивима у Мери 1 (%)

Поднети захтеви

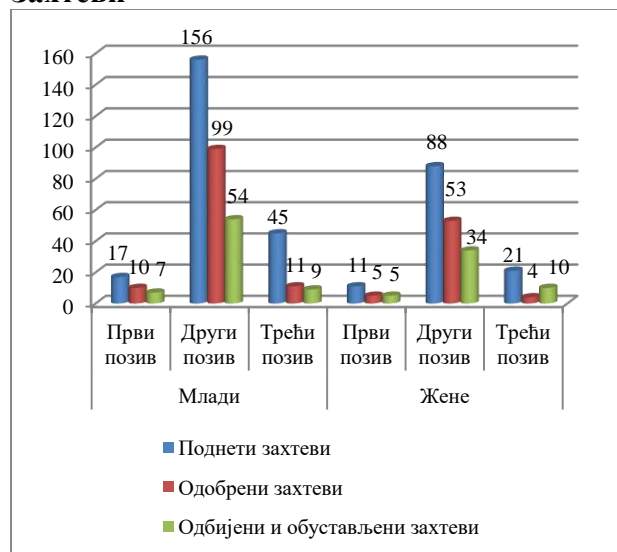
Захтевани трошкови

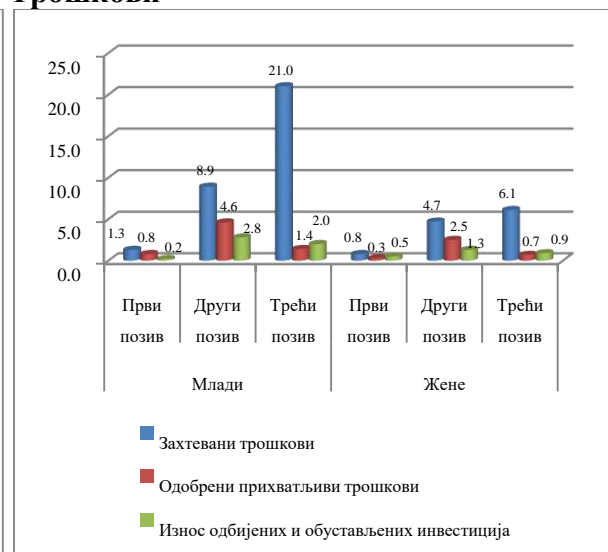
Највећи број донетих решења о одобравању пројекта за захтеве поднете од стране младих пољопривредника, односио се на Други позив (63%). У оквиру Другог позива било је највише одбијених и повучених захтева (35%). Највећи износ захтеваних трошкова од стране младих пољопривредника остварен је у оквиру Трећег позива, иако је највећи број поднетих захтева био у оквиру Четвртог позива, имајући у виду већу укупну вредност инвестиција по поднетим захтевима у оквиру Трећег позива, који је укључивао и трошкове за изградњу, реконструкцију и модернизацију објеката. Више од половине одобрених прихватљивих трошкова остварен је у оквиру Другог позива (4,6 милиона ЕУР или 52% захтеваних трошкова). Такође, у оквиру овог позива био је највећи укупан износ трошкова одбијених и обустављених захтева поднетих од стране младих пољопривредника (2,8 милиона ЕУР, односно 31% од укупног износа захтеваних трошкова) што је представљено на Графикону 32.

Графикон 32: Одобрени, одбијени и обустављени* захтеви/трошкови осетљивих категорија по позивима у Мери 1

Захтеви

Трошкови

* Обустављени захтеви услед одустанка подносиоца захтева

Укупан број поднетих захтева од стране **жена** за Мери 1 износио је 233 (22%), при чему је износ захтеваних трошкова био 18,6 милиона ЕУР, што је пораст у односу на претходно извештавање (Прилог 3).

Посматрано **по позивима** у оквиру Мере 1, жене су најзначајније учешће оствариле у укупно поднетим захтевима и захтеваним трошковима у оквиру позива који су се односили на набавку новог трактора (Прилог 3). У оквиру Четвртог позива жене су оствариле 26% поднетих захтева и 34% захтеваних трошкова, а у оквиру Другог позива поднели су 22% захтева са учешћем у укупно захтеваним трошковима од 25% (Графикон 31).

Највећи износ захтеваних трошкова од стране жена остварен је у оквиру Трећег позива, иако је највећи број поднетих захтева био у оквиру Четвртог позива, имајући у виду већу укупну вредност инвестиције по поднетом захтеву у оквиру Трећег позива, који је укључивао и трошкове за изградњу, реконструкцију и модернизацију објеката. У оквиру Другог позива био је највећи износ одобрених прихватљивих трошкова (2,5 милиона ЕУР

или 53% од укупно захтеваних трошкова), као и највећи укупан износ трошкова одбијених и обустављених захтева поднетих од стране жена (1,3 милиона ЕУР, односно 28% од укупног износа захтеваних трошкова) што је представљено на Графикону 32.

Присутна је тенденција пораста интересовања осетљивих категорија за инвестиције које се односе на набавку трактора. Детаљнији подаци који се односе на осетљиве категорије налазе се у Прилогу 3 овог Извештаја.

6.4 Одбијени и обустављени пројекти

Од укупно 1.173 поднетих захтева за одобравање пројекта за Мери 1 и Мери 3, одбијено је 163 захтева (14%), а обустављено је 100 захтева (9%) услед одустанка подносилаца захтева. Разлози за одбијање захтева су неиспуњавање услова који се односе на инвестиционе критеријуме, недостављање недостајуће документације након пријема захтева за допуну и др. (Табела 18).

Табела 16: Преглед одбијених и обустављених захтева по мерама и позивима

ИПАРД II		Одбијени и обустављени захтеви		
Мера	Позив	Бр. захтева	Износ подршке (ЕУР)	ЕУ допринос
1	1	42	2.857.938	2.143.454
1	2	149	3.447.979	2.608.485
1	3	36	7.077.123	5.307.842
1	4	0	0	0
Укупно М1		227	13.413.041	10.059.780
3	1	12	2.709.589	2.032.192
3	2	24	2.184.818	1.638.613
Укупно М3		36	4.894.407	3.670.805
Укупно М1+М3		263	18.307.447	13.708.086

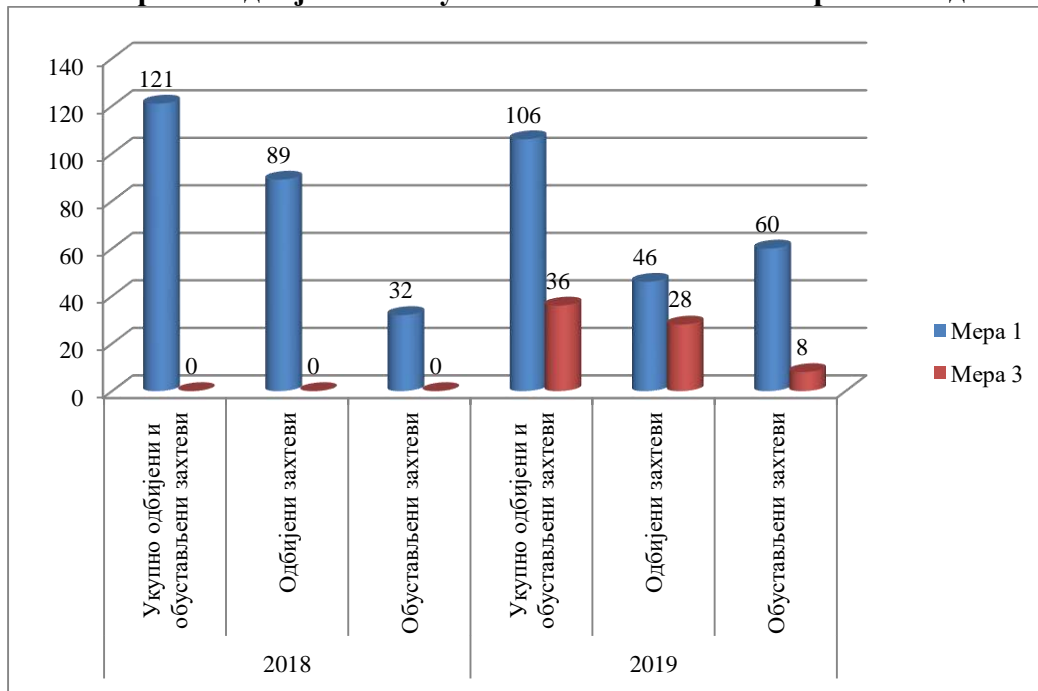
Највећи број одбијених и обустављених захтева је у оквиру Мере 1 (227 захтева), док је учешће одбијених и обустављених у укупном броју поднетих захтева веће у оквиру Мере 3 (34%).

Посматрано према позивима у оквиру Мере 1, највећи број одбијених и обустављених захтева је у оквиру Другог позива (149, односно 38% од укупно поднетих захтева за овај позив). Највећи износ одбијених трошкова је у оквиру Трећег позива (11,8 милиона ЕУР, односно половина укупно одбијених трошкова у оквиру ове мере), иако је у овом позиву најмањи број одбијених и обустављених захтева. Ово се објашњава чињеницом да је већа просечна вредност инвестиције по одбијеном и обустављеном захтеву у оквиру Трећег позива, с обзиром на то да је укључивао инвестиције у изградњу/реконструкцију/модернизацију. Важно је указати на то да је у укупном броју одбијених захтева значајан број обустављених захтева услед одустанка подносилаца (92 захтева, односно 41%) (Табела 8, Прилог 2).

У оквиру Мере 3 одбијено је и обустављено 36 захтева, што представља 34% од укупног броја поднетих захтева и 14% укупног броја одбијених и обустављених захтева. У оба

позива забележен је приближан износ одбијених трошкова. Просечна вредност инвестиције по одбијеном и обустављеном захтеву већа је у оквиру Првог позива у односу на Други позив. Од укупног броја одбијених и обустављених захтева, 28 захтева је одбијено (78%). Осам захтева је обустављено услед одустанка подносилаца (22%), што је значајно мање у поређењу са Мером 1 (41%) (Табеле 1 и 8, Прилог 2).

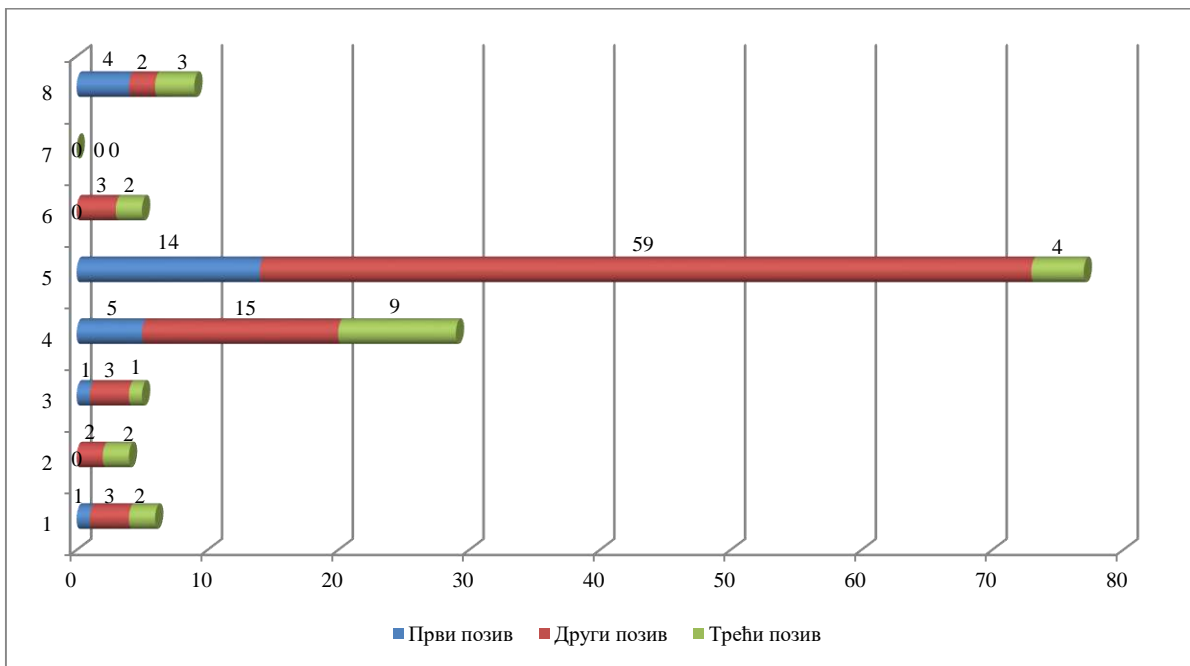
Графикон 33: Приказ одбијених и обустављених захтева по мерама и годинама

Посматрано по годинама у оквиру Мере 1, укупан број одбијених и обустављених захтева је мањи у 2019. години (106 захтева), у поређењу са 2018. годином (121 захтев) и то за 12% (Графикон 33). Број одбијених захтева се смањило у 2019. години (46 захтева) у односу на 2018. годину (89 захтева), док се број обустављених захтева повећао (са 32 захтева у 2018. години на 60 захтева у 2019. години). У оквиру Мере 3, укупан број одбијених и обустављених захтева је већи у 2019. години (36 захтева), у поређењу са 2018. годином када није одбијен/обустављен ниједан захтев (Графикон 33), при чему је обрнута пропорција одбијених и обустављених захтева у поређењу са Мером 1. Детаљнији приказ одбијених и обустављених захтева дат је у Табелама 2 и 3 у Прилогу 2.

Најчешћи разлози за одбијање захтева односе се на неиспуњавање услова инвестиционих критеријума (77 захтева за Мери 1 и 11 захтев за Мери 3), недостављање захтеване недостајуће документације (29 захтева за Мери 1 и 15 захтева за Мери 3), као и неиспуњавања посебних услова конкурса који се односе на величину компаније (девет захтева за Мери 1 и два захтева за Мери 3) (Графикон 34). Детаљнији приказ најчешћих разлога за одбијање захтева дат је у Табели 9, Прилог 2.

Графикон 34: Најчешћи разлози за одбијање захтева за прва три позива у оквиру Мере 1

Легенда:

1. Достављене нетачне информације
2. Недостатак економске одрживости подносиоца захтева / пројекта
3. Некомплетна неопходна документација
4. Захтевана додатна документација није достављена
5. Неприхватљивост инвестиционих критеријума
6. Захтев поднет након рока
7. Недостатак средстава
8. Не испуњава посебне услове конкурса - величина компаније

7. РЕЗИМЕ АКТИВНОСТИ ЕВАЛУАЦИЈЕ У ОДНОСУ НА ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Сходно одредбама Секторског споразума, Управљачко тело има обавезу да врши вредновање ИПАРД II програма, које може бити претходно (*ex-ante*) и накнадно (*ex-post*) вредновање, као и периодично вредновање, у складу с потребама. Претходно (*ex-ante*) вредновање ИПАРД II програма, извршено је у периоду јун–јул 2014. године од стране тима за вредновање сачињеног од два међународна стручњака, г-ђа Симона Кристиано и г-дин Роберто Каљеро. Резултати претходног вредновања представљени су у Извештају, чији је резиме саставни део ИПАРД II Програма.

План вредновања усвојен је на Првој седници ИПАРД II Одбора за праћење и садржи активности за спровођење вредновања ИПАРД II програма за читав период спровођења (имајући у виду $n+3$ правило финансирања). У другој половини 2019. године започето је вредновање ИПАРД II програма за прве две године спровођења (*ongoing* евалуација). Вредновање ИПАРД II програма извршио је Институт за економику пољопривреде Београд, ангажован од стране МПШВ за потребе Управљачког тела. Активности вредновања ИПАРД II програма обухватале су процену доступности и квалитета заједничких контекст показатеља дефинисаних ИПАРД II програмом и административно поједностављење обраде ИПАРД захтева. Вредновање ИПАРД II програма завршено је крајем марта 2020. године, када је Управљачком телу достављен Извештај о спроведеној евалуацији ИПАРД II програма у Републици Србији за период 2017-2019. године.

Резиме Извештаја о спроведеној евалуацији ИПАРД II програма за период 2017-2019. године

Извештај о евалуацији ИПАРД II програма у Републици Србији за период 2017-2019. године обухвата преглед спроведених активности вредновања, са приказом примењене методологије, идентификованим проблемима и предлозима мера за побољшање квалитета спровођења ИПАРД II програма. Извршено је вредновање постигнутих резултата, испуњености планираних циљева дефинисаних претходним (*ex-ante*) вредновањем, као и степена и опсега остварења краткорочних циљева ИПАРД II програма. Такође, извршена је и процена доступности заједничких контекст показатеља, слабости и недостатака у процесу њиховог прикупљања за потребе праћења ефективности спровођења ИПАРД II програма.

Вредновање заједничких контекст показатеља обухваћено је **Пројектном активношћу 1**. Ова активност укључила је оцену доступности и квалитета за сваки појединачни показатељ у све три групе показатеља дефинисаних ИПАРД II програмом (друштвено-економски, секторски и показатељи животне средине). У оквиру ове пројектне активности формирана је електронска база података свих заједничких контекст показатеља за период 2012-2018. године, са израчунатим индексним вредностима за 2018. годину у односу на базну 2012. годину. Резултати вредновања указују да је највећи број друштвено-економских и секторских показатеља доступан, да је званични у највећем проценту РЗС, да је квалитет ових показатеља релативно висок, а периодика прикупљања и публикавања у великој мери усклађена са Еуростатом. Највећи број недостајућих показатеља и слабости у праћењу је у групи показатеља животне средине. Препорука је да се у наредном периоду, у сегменту друштвено-економских и секторских показатеља, настави даље усаглашавање методологије РЗС са методологијом Еуростата, као и увођење тренутно недостајућих показатеља у сегменту националних рачуна и економских рачуна пољопривреде. Такође, од велике

важности ће бити успостављање класификације просторних јединица за ниво општина (*LAU 2*) према степену урбанизације, у складу са *DEGURBA* методологијом, и примена урбаноруралне типологије ЕК за ниво области (НСТЈ 3), с обзиром да тек исправно дефинисање руралних подручја даје основу за успостављање релевантних индикатора за оцену стања развијености руралних подручја. У оквиру групе показатеља животне средине, најзначајније препоруке су јачање комуникације између јавних служби надлежних за успостављање и праћење показатеља, јачање људских капацитета у смислу познавања методолошке основе за креирање и праћење показатеља, као и стварање финансијске основе за континуирано праћење задатих параметара.

Пројектна активност 2 обухвата административно поједностављење обраде поднетих захтева и заснована је на анализи: јавних политика, закона и других прописа, кључних докумената који представљају оквир за спровођење ИПАРД II програма, као и доступних извештаја Управљачког тела и ИПАРД Агенције. У циљу реализације ове активности, спроведено је укупно 45 структурираних интервјуа са представницима Управљачког тела, ИПАРД Агенције, Групе за саветодавство (Сектор за рурални развој, МПШВ), члановима ИПАРД II Одбора за праћење, представницима техничких тела (Фитосанитарна инспекција, Инспекција за заштиту животне средине, Пољопривредна инспекција и Ветеринарска инспекција), консултантских кућа, као и саветодавцима. Одржано је пет фокус група са подносиоцима захтева који су одбијени и једна фокус група са ИПАРД корисницима којима је одобрен захтев.

У спровођењу ИПАРД II програма постигнути су у кратком року значајни резултати, али остаје знатан простор за даље унапређење.

Уочен је мали број захтева за одобравање пројекта из области сточарства због немогућности испуњавања минималних националних стандарда.

Просечно време обраде захтева за одобравање пројекта од пријема до доношења решења о одобравању пројекта износи преко 270 дана. Наведени период обраде захтева условљен је између осталог и великим бројем непотпуних и неуредних захтева који се подносиоцима враћају на допуну. Такође је утврђено да период од пријема захтева за исплату до саме исплате ИПАРД подстицаја траје око четири месеца.

Најзначајнији фактори који су утицали на одступање од планираних резултата спровођења ИПАРД II програма су: 1) кашњење са акредитацијом мера; 2) дужи период обраде захтева у свим фазама условљен великим бројем непотпуних и неуредних захтева; 3) несигурност подносилаца захтева у погледу тумачења услова за остваривање права на ИПАРД средства; 4) немогућност коришћења ИПАРД подршке у фази реализације пројекта; 5) сужен круг потенцијалних корисника у Мери 3 (немогућност покретања *start-up* инвестиција у појединим секторима, објекти на листи *DG SANTE* не могу конкурисати и слично); 6) комплексне процедуре провере оправданости трошкова (употреба базе референтних цена уз достављање три понуде) и 7) недовољна информисаност корисника која се огледа у неиспуњавању прописаних услова и критеријума.

У циљу унапређења спровођења ИПАРД II програма у Републици Србији на основу спроведеног вредновања дате су препоруке за:

(1) Управљачко тело:

- да се у случају измене правилника за мере, ИПАРД Агенцији омогући дужи временски период до објављивања позива,
- омогућавање коришћења субвенционисаних кредита,
- успостављање показатеља за праћење спровођења ИПАРД II програма у циљу унапређења Програма;

(2) ИПАРД Агенцију:

- успостављање Агенције за плаћање у чијем ће саставу бити ИПАРД Агенција,
- увођење провере оправданости трошкова употребом базе референтних цена уз достављање једне понуде,
- увођење *LPIS* и *IACS* система,
- објављивање података о консултантској кући у оквиру Листе операција и прималаца ИПАРД II подршке,
- омогућавање ИПАРД Агенцији директан приступ подацима РГЗ, Регистру одобрених објеката који се води у Управи за ветерину, бази података Пореске управе и локалних самоуправа;

(3) ИПАРД техничка тела:

- објављивање свих контролних листа на једном месту,
- континуирана обука,
- израда практичних упутстава и водича за кориснике у циљу достизања минималних националних стандарда,
- омогућавање директног приступа техничких тела базама података које су од значаја за њихов рад,
- унапређење у систему решавања жалби у ИПАРД програму;

(4) Саветодавне службе:

- израда два униформна захтева за све службе у Републици Србији, један којим би се корисници обраћали за оцену испуњености услова за конкурисање и други за помоћ у комплетирању конкурсне документације,
- именовање саветодавца у свакој ПСС који ће бити надлежан за подршку у спровођењу ИПАРД програма,
- именовање саветодавца у свакој ПСС који ће бити надлежан за подршку у испуњавању минималних националних стандарда,
- израда софтверског решења којим ће се омогућити брза оцена прихватљивости корисника за ИПАРД подстицаје;

(5) МПШВ:

- унапређење Централног регистра објеката у који се уписују прерађивачки капацитети,
- даље унапређење поступања по жалбама у другом степену;

(6) министарства задужена за грађевину и локалну самоуправу:

- спровођење низа активности у циљу уједначавања критеријума за издавање дозвола и сагласности за подносиоце захтева за ИПАРД подстицаје, кроз успостављање континуиране обуке и израду упутстава,
- формирање међу-ресорне радне групе из три релевантна министарства која би континуирано радила на информисању локалних самоуправа и

уједначавању и олакшавању издавања дозвола и сагласности у пољопривредном сектору;

(7) Општа препорука:

- унапређење услова рада запослених у Управљачком телу и ИПАРД Агенцији.

Наредни кораци

Када је реч о спровођењу активности вредновања у наредном периоду, Акционим планом за спровођење ИПАРД мере Техничка помоћ за 2020. годину, предвиђено је спровођење *ongoing* вредновања ИПАРД II програма за 2020-2021. годину, као и претходног (*ex-ante*) вредновања ИПАРД програма за наредни програмски период (2021-2027). Планом вредновања за текући програмски период предвиђена је и обавеза спровођења накнадног (*ex-post*) вредновања ИПАРД II програма. Сва вредновања Програма биће финансирана из ИПАРД Мере Техничка помоћ.

У циљу унапређења вредновања ИПАРД II програма у наредном периоду приступиће се ажурирању Плана вредновања за текући програмски период, који ће бити прилагођен тренутним потребама и динамици спровођења Програма.

8. ПРЕДУЗЕТЕ АКТИВНОСТИ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА КОМУНИКАЦИЈЕ

Информисање и промовисање имају значајну улогу у успешном спровођењу ИПАРД II програма и доприносе видљивости финансијског доприноса ЕУ. Ове активности се планирају, спроводе, прате и оцењују у оквиру Плана активности видљивости и комуникације ИПАРД II програма за период 2014-2020 (ПАВК). ПАВК је припремљен од стране Управљачког тела у сарадњи са ИПАРД Агенцијом и усаглашен са ЕК, а одобрен на Првој седници ИПАРД II Одбора за праћење. Главни циљеви ПАВК су: повећање свести јавности о доприносу ЕУ руралном развоју у Републици Србији, обезбеђивање транспарентних информација о могућностима ИПАРД II програма и приказивање резултата остварених путем подршке коју пружа ИПАРД II програм. Успешно управљање и спровођење ИПАРД II програма обезбеђено је правовременим, ажурираним и тачним активностима информисања и промовисања намењених циљној публици.

Успешно спровођење ИПАРД мера и способност потенцијалних корисника да искористе ИПАРД средства директно зависи од квалитета поднетих захтева, свести корисника, укључености ПСС и других учесника у ланцу информисања за обезбеђивање подршке.

Спровођење ПАВК и промоција ИПАРД II програма Републике Србије започети су након Прве измене ИПАРД II програма и поверавања послова спровођења буџета и усвајања Правилника за спровођење ИПАРД Мере 1 и Мере 3.

Показатељи активности видљивости и комуникације за цео програмски период су за 2018. и 2019. годину представљени у Табели 19. Велики део показатеља остварен је у извештајном периоду.

Табела 17: Показатељи активности видљивости и комуникације реализовани у периоду 2018-2019 године

Тип индикатора	Индикатор	Остварена вредност на дан 31.12.2019.	Циљ	Стопа извршења (%)
Резултат	Број потенцијалних корисника који присуствују информативним догађајима	3.900	4.000	97,5
	Број реализованих информативних догађаја	68	30	Остварено
	Број националних догађаја	7	5	Остварено
	Број подељеног промотивног материјала	11.150 брошура, 15.500 лифлета, 400 постера 5 рол-ап банера	6.000	Остварено
	Број националних и регионалних медија, до којих долазе информативни материјали (конференције за штампу, саопштења за јавност)	213 кроз вести агенције (штампане, електронске и интернет)	20	Остварено
	Број заинтересованих страна у сектору који делују као мултипликатори (пружају везе са ИПАРД II веб-сајтом, дистрибуирају промотивне материјале)	6 (42 са ПССС)	10	60,0
	Број ТВ и/или радио презентација	398	1 по позиву	Остварено
	Број организованих конференција за штампу	18	најмање 5 националних и најмање 4 регионалних	Остварено

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

	Број достављених саопштења за јавност	62	најмање 20	Остварено
	Број људи који приступају ИПАРД II веб локацији	933.029, око 38.000 месечно	2.000	Остварено
Тип индикатора	Индикатор	Вредност на дан 10. априла	Циљ	Стопа извршења (%)
Резултат	Степен задовољства информативним догађајима	92,95%	најмање 80% задовољних садржајем и организацијом	Остварено
	Број публикација/ чланака, ТВ и радио репортажа за ИПАРД II програм	2.971	60	Остварено
	Број захтева за грантове по мери	M1: 1.235 M3: 202	Најмање 80 за Мету 1 и најмање 45 за Мету 3	Остварено за меру M1 и M3

Извор: УАП, обрада Управљачко тело

Током 2016. и 2017. године, путем активности ПСС вршена је промоција ИПАРД II програма. Након првог едукативног модула ИПАРД II програма, одржаног 2015. године, саветодавци су имали обавезу да у свој Годишњи план активности унесу активности у вези са информисањем потенцијалних корисника о могућностима ИПАРД II програма кроз зимске школе, трибине, радионице, медије, билтене.

У циљу обезбеђивања довољног броја квалитетних пријава, у III кварталу 2017. године у Београду је организован нови модул за пољопривредне саветодавце. Одржане су четири дводневне обуке којима је присуствовало 116 саветодаваца из 36 ПСС са територије Централне Србије и АП Војводине. Свака ПСС има обучене тимове који укључују агроекономисте и стручњаке из сектора обухваћених ИПАРД програмом, као и оне који су прошли ИПАРД уводни модул. Они су били укључени у промотивне активности везане за ИПАРД II програм, као и у директан рад са потенцијалним ИПАРД корисницима. Стога је било неопходно да се упознају са свим детаљима процеса пријаве и одобравања, како би се олакшао њихов будући рад са корисницима и побољшао квалитет захтева за ИПАРД подршку. Обука је такође укључивала одређени број новозапослених у ИПАРД Агенцији са циљем да прошире своја знања о раду других сектора и на тај начин добију свеобухватан увид у процес. Предавачи су били запослени из Сектора за рурални развој и ИПАРД Агенције, као и представници техничких тела која проверавају испуњеност прописаних минималних националних и ЕУ стандарда у области заштите животне средине, ветеринарског јавног здравља, добробити животиња, заштите биља, безбедност хране производа биљног порекла.

Пољопривредне саветодавне службе су значајан партнер у активностима везаним за ИПАРД II програм, као и у директном раду са потенцијалним ИПАРД корисницима и корисницима који су у 2019. години успешно завршили обуку кроз два модула. Први модул односио се на обуку саветодаваца о измени ИПАРД II програма која је укључивала увођење два нова сектора, док је други модул био намењен обуци саветодаваца за Мету 7. Предавачи су били запослени из Сектора за рурални развој и ИПАРД Агенције као и представници техничких тела који проверавају испуњеност прописаних минималних националних и ЕУ

стандарда у области заштите животне средине, ветеринарског јавног здравља, добробити животиња, заштите биља, безбедности хране производа биљног порекла и руралног туризма.

Мотивација потенцијалних корисника за припрему и подношење захтева за мере ИПАРД II програма обезбеђена је кроз 20 регионалних информативних догађаја који су организовани за представнике јединица локалних самоуправа, пољопривредних задруга, пољопривредних удружења, регионалних развојних агенција, регионалних привредних комора, консултантских кућа и банака у периоду децембар 2017 - март 2018. године за Меру 1. Такође, у истом периоду организовано је и 11 догађаја за Меру 3 у сарадњи са Привредном комором Србије и Привредном комором АП Војводине. Национални догађај о ИПАРД подршци организован је и одржан на Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду у мају 2018. и мају 2019. године.

Почевши од 26. октобра 2018. године, одржано је девет регионалних информативних радионица за Меру 1 и Меру 3 (Београд, Крагујевац, Лесковац, Шабац, Зајечар, Зрењанин, Суботица, Краљево, Ваљево). Циљне групе информативних радионица били су потенцијални ИПАРД корисници, пољопривредници, пољопривредне задруге, пољопривредна удружења, регионалне развојне агенције, ПСС, консултанти. Догађаји су организовани у сарадњи са пројектом ИПА 2013 „Подршка оперативној структури за спровођење ИПАРД програма (Управљачко тело, ИПАРД Агенција и Саветодавне службе)”, заинтересованим странама и партнерима промоције. Овај пројекат подржао је и припрему и штампање промотивног материјала (4.000 брошура: „До ИПАРД подстицаја у 10 корака” и 3.500 лифлета о ИПАРД мерама). Штампани материјал подељен је потенцијалним корисницима током Међународног пољопривредног сајма у Новом Саду, као и посредством пољопривредних саветодавних служби.

Промоција ИПАРД II програма у 2019. години реализована је кроз 25 информативних догађаја за представнике јединица локалних самоуправа, пољопривредних задруга, пољопривредних удружења, регионалних развојних агенција, регионалних привредних комора, консултантских кућа и банака. Исте године, активности спровођења ИПАРД II програма представљене су на Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, на Првом међународном сајму воћарства, виноградарства и повртарства у Београду (*Agro Belgrade*), као и на Међународном сајму књига у Београду.

Све промотивне активности у 2019. години финансиране су из донације намањене јачању капацитета ИПАРД Агенције и Управљачког тела, коју је Влада Јапана одобрила Републици Србији у мају 2017. године. Поменуте активности односиле су се на израду три промотивна ИПАРД видео спота, закуп времена на националној телевизији за емитовање промотивних ИПАРД спотова, штампање промотивног ИПАРД материјала (водича, брошура, лифлета, банера и постера) и организовање различитих догађаја ради праћења спровођења и промоције ИПАРД II програма. Други део донације коришћен је за набавку материјала за опремање новог канцеларијског простора у ИПАРД Агенцији и за набавку ИТ опреме, са циљем да се простор оспособи за функционисање у складу са ИПАРД II критеријумима за акредитацију.

У циљу промоције ИПАРД II програма током маја 2019. године израђена су три видео спота и то: анимирано спот 1 – „Како до ИПАРД подстицаја” (2'15"), спот 2 – „Позив за ИПАРД Меру 1” (17"), спот 3 – „Позив за ИПАРД Меру 3” (22"), као и 12 фотографија са снимања

спотова. Видео спотови за најаву позива били су намењени емитовању путем националне ТВ мреже, док је анимиран спот објављен на интернет страницама МПШВ и УАП, као и на интернет страницама партнера промоције.

Промотивни ИПАРД спотови емитовани су на националној ТВ мрежи (Јавни медијски сервис РТС) у оквиру ИПАРД промотивне кампање: „Добро уложено ИПАРД добрим делом враћа”. У склопу ове кампање, у периоду од 25.09-30.12.2019. године, спот за Мериу 1 (17") емитован је 67 пута, док је спот за Мериу 3 (22") емитован 47 пута. Спотови су емитовани у следећим емисијама: Јутарњи програм 1, Јутарњи програм 2, Вести 2, Шареница, Знање имање, Ово је Србија.

Штампање промотивног ИПАРД материјала обухватило је израду пет ИПАРД банера, 400 ИПАРД постера, 10.000 ИПАРД лифлета, 3.400 ИПАРД брошура (До ИПАРД подстицаја у 10 корака), 1.000 ИПАРД водича за Мериу 1 и 1.150 за Мериу 3. Штмпани материјали дистрибуирани су ИПАРД Агенцији, ПСС, Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство и јединицама локалне самоуправе, као и током ИПАРД промотивних догађаја.

Припремљени водичи за ИПАРД кориснике за Мериу 1 и Мериу 3 су објављени на интернет страницама МПШВ и УАП (<http://www.minpolj.gov.rs/ipard-program-2014-2020/> и <http://uap.gov.rs/ipard-ii-u-srbiji/>). Интернет странице МПШВ и УАП садрже све релевантне информације за подносиоце захтева и потенцијалне кориснике. У извештајном периоду, ове странице имале су 933.029 посета. Током 2019. године покренута је нова апликација за дописивање на интернет страници УАП преко које је одговорено на 45.254 питања.

Крајем 2019. године покренута је израда двојезичног месечног билтена: „ИПАРД на длану” који се доставља на више од 2.000 е-адреса. Отворени су налози ИПАРД Управљачког тела на друштвеној мрежи Инстаграм (@ipardnadlanu) и Фејсбуку (IPARD na dlanu) где се објављују најновије информације о догађајима, најавима, позивима и правилима у вези са спровођењем ИПАРД II програма у Србији.

У оквиру значајнијих ИПАРД догађаја, као што су потписивање Финансијског споразума, објављивање јавних позива, теренске посете ИПАРД корисницима, одржавање седница ИПАРД II Одбора за праћење и др, одржано је 18 конференција за штампу и састанака са представницима медија.

Путем е-адресе ipard.info@minpolj.gov.rs успостављен је ИПАРД информативни канал за питања о актуелним јавним позивима. На редовним недељним састанцима ИПАРД ОС, у периоду 14.12.2017-31.12.2019. године, припремљено је преко 2.000 одговора и достављено свим заинтересованим странама. У 2018. и 2019. години, путем телефонске линије пружена је подршка потенцијалним и постојећим ИПАРД корисницима кроз одговоре на око 2.000 позива који су се односили на Мериу 1 и Мериу 3. Такође, подршка корисницима пружена је путем директне комуникације у просторијама ИПАРД Агенције.

ИПАРД II програм промовисан је и кроз активности ПСС (форуми, радионице, медији и билтени) путем којих су се потенцијалним корисницима делиле информације о ИПАРД II програму. ПСС спроводе обуке ИПАРД корисника који немају адекватно формално образовање или искуство у пољопривреди. Регистрација за похађање обуке у трајању од 50 сати у одговарајућем сектору омогућена је путем интернет странице Института за примену науке у пољопривреди (<https://www.psss.rs/licenciranje/ipard-50h.html>). У извештајном

Годишњи извештај о спровођењу ИПАРД II програма за период 2018 – 2019

периоду, наведену обуку („ИПАРД 50 сати“) успешно је завршило и стекло сертификат осам пољопривредника.

Током извештајног периода, ПССС Централне Србије припремиле су укупно 45 бизнис планова (од 629 поднетих захтева) за потенцијалне кориснике ИПАРД Мере 1 (29 бизнис планова у 2017. и 2018. години и 16 у 2019. години). ПСС АП Војводине припремиле су шест бизнис планова у периоду 2017-2018. године и у 2019. години 68 пута пружиле помоћ у попуњавању захтева за одобравање пројекта потенцијалним корисницима за ИПАРД Мери 1.

Спроведене активности ПССС у Централној Србији и ПСС у АП Војводини представљени су у табелама 20. и 21:

Табела 18: ПССС Централна Србија

Средство информисања	2016		2017		2018		2019	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	299	7.439	311	7.300	327	6.618	144	4.632
Медији (локална телевизија, радио, новине)	163	/	366	/	126	/	195	/
Билтен/портал Пољопривредних саветодавних стручних служби	41	/	63	/	126	/	91	/

Извор: ПССС, обрада Управљачко тело

Табела 19: ПСС АП Војводина

Средство информисања	2017		2018		2019	
	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника	Број одржаних догађаја	Број учесника
Догађаји (зимске школе, штандови, предавања, радионице)	108	2.020	220	4.306	40	696
Медији (локална телевизија, радио, новине)	34	/	90	/	3	/
Билтен/портал Пољопривредних саветодавних стручних служби	2	/	24	/	/	/

Извор: ПСС АП Војводине, обрада Управљачко тело